

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA
DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII
СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ
ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL FOR PREVENTING AND ELIMINATING
DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

RAPORT GENERAL

**PRIVIND SITUAȚIA ÎN DOMENIUL
PREVENIRII ȘI COMBATERII DISCRIMINĂRII
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

ANUL 2017

Chișinău, 2018

CUPRINS

INTRODUCERE	3
SUMAR EXECUTIV	4
CAPITOLUL I. CONSILIUL ÎN CIFRE – 5 ANI DE ACTIVITATE	6
CAPITOLUL II. PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII	11
2.1. SITUATIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN CÂMPUL MUNCII	11
2.2. SITUATIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN ACCES LA BUNURI ȘI SERVICII DISPONIBILE PUBLICULUI	20
2.3. SITUATIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI	39
2.4. SITUATIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN ALTE DOMENII.....	41
2.5. PREVENIREA DISCRIMINĂRII PRIN INTERMEDIUL MECANISMELOR CONVENȚIONALE INTERNAȚIONALE ȘI REGIONALE	49
CAPITOLUL III. PROMOVAREA EGALITĂȚII	52
3.1. SESIUNI DE INSTRUIRE ȘI INFORMARE	52
3.2. PARTENERIATE STABILITE. EVENIMENTE DE PROMOVARE A OPORTUNITĂȚILOR EGALE.....	55
3.3. PROMOVAREA ACTIVITĂȚII CONSILIULUI ÎN MEDIUL ON-LINE ȘI MASS-MEDIA	58
CAPITOLUL IV. ASPECTE SPECIFICE ÎN ACTIVITATEA CONSILIULUI	62
4.1. GESTIONAREA PLÂNGERILOR.....	62
4.2. SITUATIA PRIVIND GRADUL DE IMPLEMENTARE A RECOMANDĂRIILOR FORMULATE ÎN DECIZII.....	66
4.3. INTERFERENȚA CONSILIULUI CU INSTANȚELE DE JUDECATĂ	69
4.4. PROIECTE DERULATE DIN FONDURI EXTERNE.....	70
4.5. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ.....	71
4.6. RESURSE FINANCIARE	72
CAPITOLUL V. RECOMANDĂRI PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUATIEI ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI ELIMINĂRII DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURĂRII EGALITĂȚII	74
CAPITOLUL VI. PRIORITĂȚI	78

INTRODUCERE

Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare - Consiliu) este o autoritate publică, independentă, creată în baza Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității.

Consiliul își desfășoară activitatea în baza Regulamentului aprobat prin Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Consiliul este un organ colegial constituit din 5 membri, numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. În activitatea sa Consiliul este asistat de un aparat administrativ constituit din 20 persoane.

Misiunea Consiliului este prevenirea și protecția împotriva discriminării, asigurarea egalității, promovarea oportunităților egale și a diversității.

Prezentul raportul este compus din șase capitole care scot în evidență cele mai stringente probleme de discriminare constatate în rezultatul activității Consiliului și vine cu un șir de recomandări în vederea îmbunătățirii situației.

În capitolul I se regăsește o prezentare statistică a activității Consiliului în cei cinci ani de la fondare.

Capitolul II prezintă situația în câmpul muncii, acces la educație, la bunuri și servicii disponibile publicului, precum și alte domenii, din perspectiva cazuisticii Consiliului și a analizei legislației în vigoare. Pe fiecare domeniu separat Consiliul evidențiază problemele constatate, factorii care le-au determinat, înaintând recomandări specifice în vederea eliminării acestora.

Acțiunile de promovare a egalității și a mecanismului de prevenire și eliminare a discriminării sunt descrise în capitolul III. Aici Consiliul vine cu o prezentare detaliată a măsurilor de abilitare juridică a populației în domeniul nediscriminării efectuate în anul 2017 de către reprezentanții instituției. Totodată, sunt expuse direcțiile de colaborare națională și internațională stabilite de către Consiliu în vederea exercitării mandatului său.

Capitolul IV prezintă aspectele specifice ale activității Consiliului reflectate prin statistici dezagregate, astfel încât să fie posibilă o analiză a profilului petiționarului, a cazuisticii Consiliului, a criteriilor de discriminare invocate cel mai des, precum și alte aspecte. Tot în acest capitol este expusă prima experiență a Consiliului de a scrie cereri de finanțare și a implementa proiecte ce au drept scop îmbunătățirea situației grupurilor vulnerabile din țară.

Totalitatea recomandărilor formulate în vederea prevenirii și combaterii faptelor discriminatorii sunt sistematizate la capitolul V. Recomandările sunt grupate pe instituții pentru a facilita percepția și importanța îndeplinirii lor.

La final de raport, Consiliul își trasează prioritățile pentru următoarea perioadă de activitate în vederea prevenirii și eliminării discriminării și asigurării egalității.

Raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova în anul 2017 a fost elaborat în temeiul art. 12 alin. (2) al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității și a fost aprobat în cadrul ședinței Consiliului din 20 februarie 2018.

SUMAR EXECUTIV

Actualul raport prezintă o abordare a situației în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității, prin prisma activității desfășurate de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității pe parcursul anului 2017.

Analiza activității de gestionare a plângerilor reflectă că, în comparație cu anul precedent, discriminarea în câmpul muncii a crescut cu 50%. În opinia Consiliului printre factorii care au determinat această creștere se regăsesc: neconștientizarea de către angajatori a avantajelor diversității la locul de muncă, ajustările legislative/normative fără o analiză prealabilă a impactului asupra unor grupuri vulnerabile în fața discriminării și lipsa mecanismului de stimulare a angajatorilor pentru integrarea grupurilor defavorizate pe piața muncii. Acești factori au generat următoarele probleme de discriminare: plasarea anunțurilor de angajare cu indicarea cerințelor care exclud sau favorizează anumite persoane, remunerare inegală pentru același tip de muncă, în dependență de statutul profesional, refuz de angajare a persoanelor cu dizabilități. În vederea prevenirii situațiilor similare pe viitor, Consiliul recomandă tuturor angajatorilor să evite selectarea candidaților în baza unor criterii irelevante naturii activității profesionale și să conștientizeze avantajele diversității. Totodată, Consiliul subliniază necesitatea eliminării tuturor prevederilor legislative discriminatorii constatate în domeniul relațiilor de muncă.

Accesul persoanelor la bunuri și servicii disponibile publicului rămâne a fi domeniul în care se manifestă cele mai multe situații de discriminare. Cele mai stringente probleme de discriminare constatate de Consiliul se referă la nivelul redus al accesibilității mijloacelor de transport și obiectelor de menire socială, ineficiența măsurilor pozitive instituite în favoarea persoanelor cu dizabilități, integrarea formală a principiului nediscriminării în politicile publice. În vederea remedierii situațiilor constatate, Consiliul vine cu recomandări privind implementarea corespunzătoare a politicilor de accesibilizare a mediului fizic, transporturilor, a mediului informațional și comunicațional la necesitățile persoanelor cu dizabilități. De asemenea, Consiliul recomandă ajustarea legislației naționale la standardele privind nediscriminarea.

Nici domeniul educației nu este ferit de prevederi și practici care îngreșesc drepturile persoanelor. Din activitatea desfășurată până în prezent, Consiliul a identificat o serie de factori care creează situații de discriminare, printre care atitudinea rigidă din partea cadrelor didactice în procesul de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale în instituțiile de învățământ preșcolar și primar, ceea ce a determinat apariția următoarelor probleme: elaborarea pur formală a planurilor educaționale individualizate și neinclusiunea completului de clase a V-IX în Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în cadrul școlilor auxiliare. Consiliul îndeamnă autoritățile statului, instituțiile de învățământ, cadrele didactice să-și conjuge eforturile pentru a garanta persoanelor cu dizabilități acces liber la sistemul educațional de toate nivelele, în condiții de egalitate cu ceilalți.

Accesul la justiției și lezarea demnității umane sunt alte două domenii în care se constată situații de discriminare. Cele mai relevante probleme în acces la justiției se referă la inaccesibilitatea sediilor instanțelor de judecată și la reticența judecătorilor de a răspunde necesităților persoanelor cu dizabilități prin neîntreprinderea măsurilor de acomodare rezonabilă. Consiliul reamintește autorităților statului obligația de asigurare a accesibilității sistemului judecătoresc tuturor justițiabililor, indiferent de vârstă, dizabilitate, naționalitate, limbă, etnie etc.

Neconștientizarea limitelor libertății de exprimare favorizează răspândirea discursurilor discriminatorii. Situația se agravează atunci când aceste exprimări vin din partea înalților oficiali ai statului, ceea ce perpetuează stereotipurile și prejudecățile înrădăcinate în societate, lezând demnitatea umană. Consiliul atenționează că atât discursurile publice, cât și mediatizarea acestora nu trebuie să stigmatizeze sau să aducă atingere demnității umane.

Consiliul și-a continuat activitatea de advocacy, prezentând trei rapoarte alternative la mecanismele convenționale, în care au fost punctate probleme la capitolul respectării drepturilor omului și asigurării egalității. Este de remarcat că recomandările formulate de Consiliu sunt preluate și citate de reprezentanții partenerilor de dezvoltare în reuniuni și dialoguri multilaterale, acest fapt sporind încrederea populației în mandatul Consiliului. Este regretabil faptul că aceste constatări trebuie să fie expuse pe plan internațional pentru a fi înțelese și corectate de autoritățile naționale, ceea ce duce la perpetuarea în timp a practicilor discriminatorii și la îngreunarea procedurilor de revendicare a dreptului încălcat.

Activitatea Consiliului a cunoscut o dinamică pozitivă, în comparație cu anul precedent. Acest fenomen se datorează acțiunilor de promovare a instituției la nivel național prin intermediul mass-mediei și campaniilor de informare. Creșterea vizibilității Consiliului a fost posibilă grație mediatizării materialelor video realizate în ultima perioadă. Statistic, se atestă un număr mai mare de plângeri și în același timp o scădere considerabilă a deciziilor de inadmisibilitate, față de anul precedent. Acest fapt sugerează că activitățile de instruire și promovare a oportunităților egale și-au produs impactul scontat.

În 2017, Consiliului i-au fost raportate 151 de situații de discriminare, iar nouă cazuri au fost inițiate prin note de autosesizare. Din numărul total de plângeri examinate, 149 au fost soluționate prin emiterea deciziilor, 3 plângeri au fost retrase de petiționari, 5 au fost soluționate pe cale amiabilă și pe o cauză a fost emis un aviz consultativ. Rata deciziilor de inadmisibilitate a scăzut față de anul precedent de la 55% la 35%, totodată, s-a înregistrat o creștere cu aproximativ 15% a deciziilor de constatare a discriminării. Merită de menționat și rezistența sporită din partea autorităților publice în partea ce privește acceptarea și implementarea recomandărilor Consiliului. Din totalul de 17 decizii atacate în instanță, 47% au fost contestate de către autoritățile publice centrale și/sau instituțiile subordonate acestora.

În repetate rânduri Consiliul a menționat faptul că în realizarea atribuțiilor se confruntă cu un set de provocări specifice. În mare parte acestea sunt determinate de următorii factori: numărul insuficient de unități de personal, îngrădirea autonomiei financiare, incoerența legislației privind funcționalitatea Consiliului. Acești factori ridică în activitatea Consiliului o serie de probleme, cum ar fi: volum mare de lucru raportat la numărul de unități de personal, inaccesibilitatea sediului Consiliului la necesitățile specifice ale persoanelor cu dizabilități, ambiguitatea procedurii legale de examinare a plângerilor și notelor de autosesizare.

CAPITOLUL I. CONSILIUL ÎN CIFRE – 5 ANI DE ACTIVITATE

Statistica privind plângerile și autosesizările

678 (plângeri și autosesizări)			
Cele mai multe plângeri au fost înregistrate pentru criteriile (invocate)		Cele mai multe plângeri au fost înregistrate pe domeniile	
Dizabilitate 81		Acces la bunuri și servicii disponibile publicului 292	
Gen/sex 50	Vârstă 34	Câmpul muncii 133	Lezarea demnității umane 57
Cele mai puține plângeri au fost înregistrate pentru criteriile		Cele mai puține plângeri au fost înregistrate pe domeniile	
Religie 13	Orientare sexuală 11	Acces la justiție 56	Acces la educație 29

Tabelul nr. 1. Criteriile protejate din perspectiva deciziilor Consiliului (% din deciziile de constatare)

Domenii	Acces la servicii disponibile publicului	Câmpul muncii	Acces la justiție	Lezarea demnității umane	Educație	Exercitarea drepturilor părintești	Alte domenii	TOTAL
dizabilitate	21,17	2,70	3,60	0,45	3,60	0	0	31,53
sex/gen	3,60	5,86	0,90	4,50	0	2,25	0	17,12
limbă	3,15	0,45	4,50	0	0	0	0,45	8,55
vârstă	3,60	3,60	0	0,90	0	0	0	8,11
origine etnică/rasă	3,15	0	0	3,15	0,46	0	0	6,76
statut profesional/serviciu	3,15	1,35	0	0	0	0	0	4,50
orientare sexuală	0,9	0	0	2,25	0	0,45	0	3,60
religie/convingeri	1,35	0,45	0	0,45	0,45	0	0,45	3,15
opinie	0,90	2,25	0	0	0	0	0	3,15
statut social	1,8	0	0,45	0	0	0	0	2,25
loc de reședință/domiciliu	0,45	0,90	0	0	0	0,45	0	1,80
naționalitate/origine națională	1,35	0	0,45	0	0	0	0	1,80
statut matrimonial	0,90	0,46	0	0	0	0	0	1,36
maternitate	0	1,35	0	0	0	0	0	1,35
statut HIV+	0,90	0	0	0,45	0	0	0	1,35
origine socială	0	0	0	0,45	0,45	0	0	0,9
sursa venitului	0,90	0	0	0	0	0	0	0,90
apartenența politică	0	0,90	0	0	0	0	0	0,90
naștere	0,46	0	0	0	0	0	0	0,46
avere	0,46	0	0	0	0	0	0	0,46
TOTAL	48,20	20,27	9,90	12,60	4,96	3,15	0,90	100

Diagrama nr. 1. Date statistice privind soluționarea plângerilor

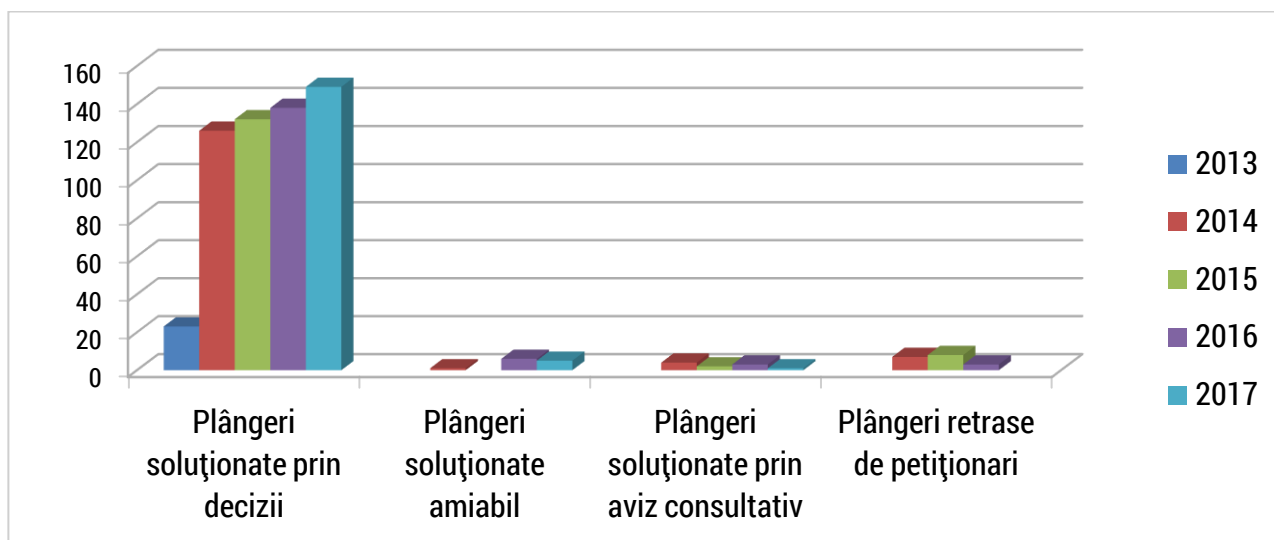

Diagrama nr. 2. Repartizarea plângerilor în funcție de sexul petiționarilor

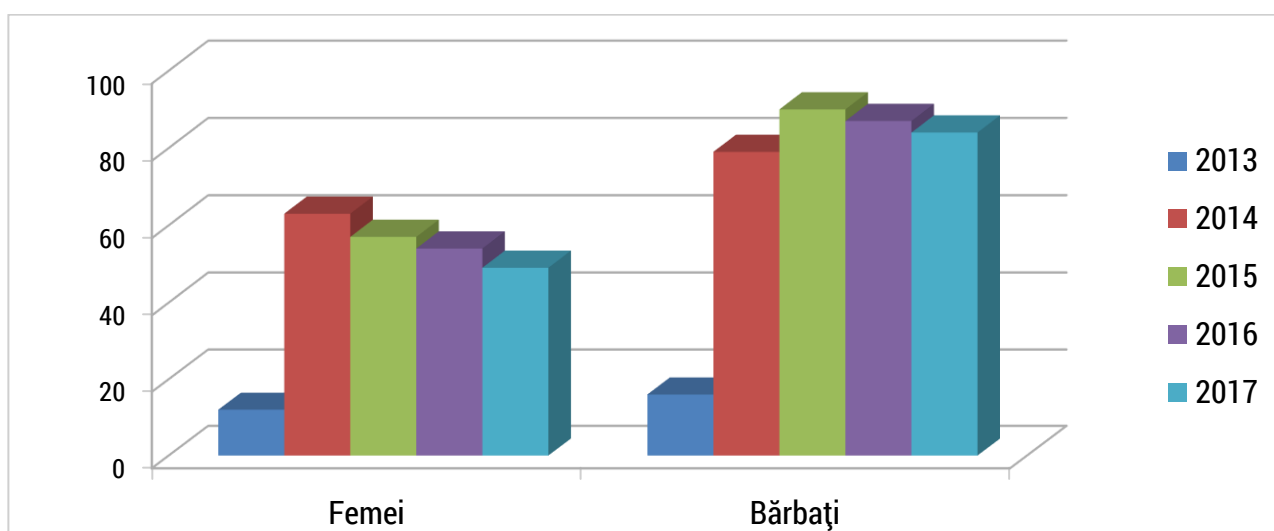

Diagrama nr. 3. Repartizarea plângerilor în funcție de domiciliul petiționarilor

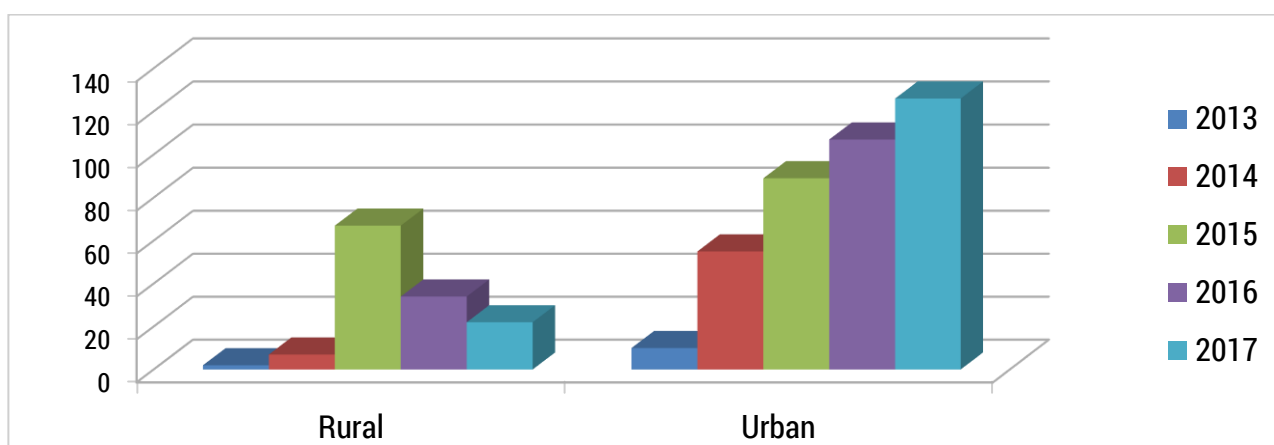

Diagrama nr. 4. Date statistice privind tipul deciziilor emise

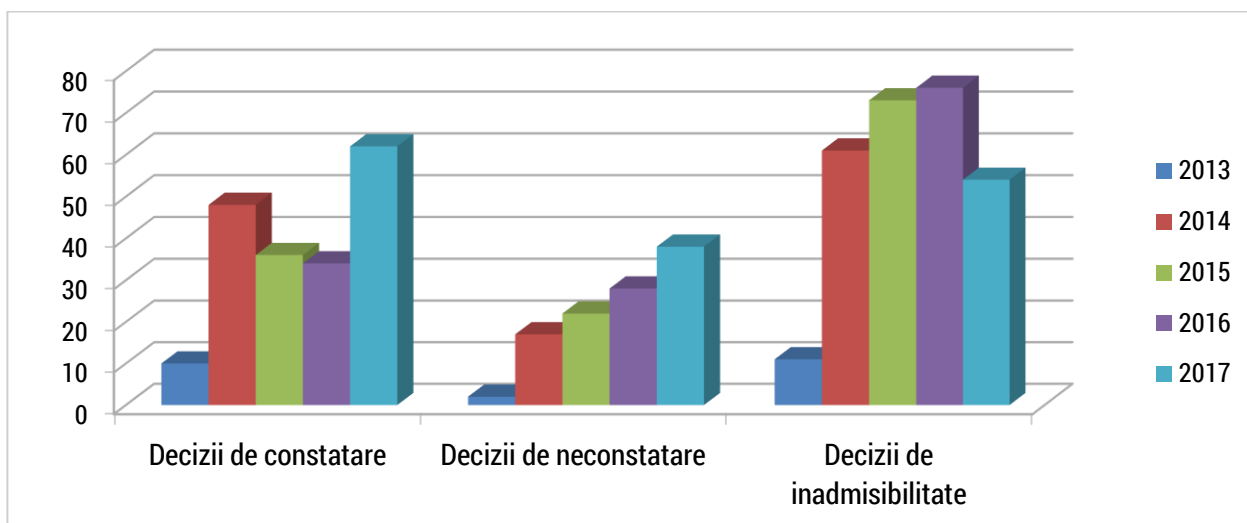
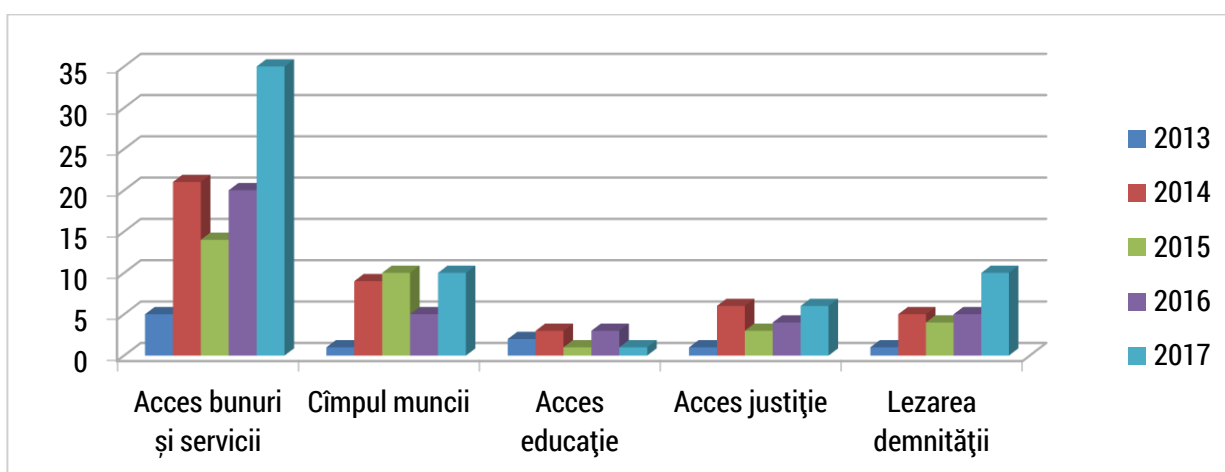
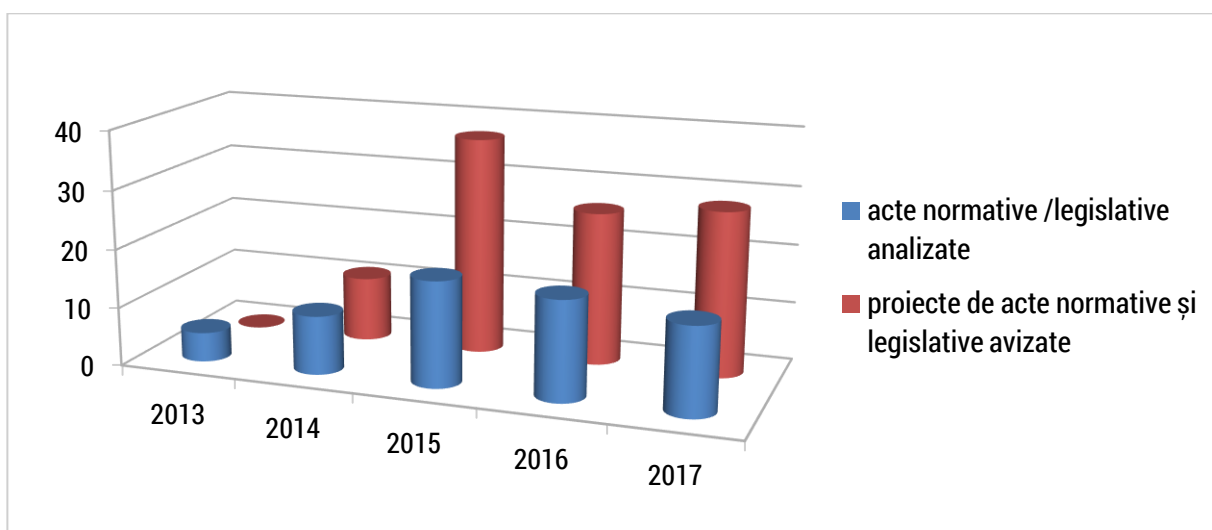

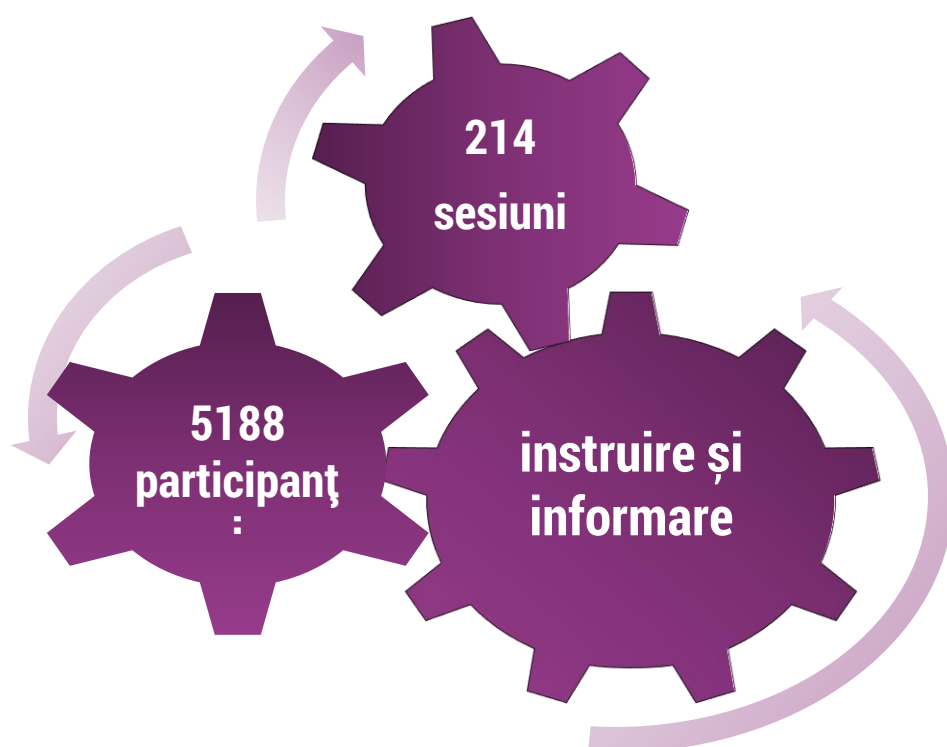
Diagrama nr. 5. Date statistice privind deciziile de constatare pe domenii

Statistica privind modelarea și influențarea legislației, politicilor publice pentru prevenirea și combaterea discriminării

Statistica activităților de instruire și informare

CAPITOLUL II. PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII

2.1. SITUAȚIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN CÂMPUL MUNCII

Prezentarea situației privind discriminarea în câmpul muncii prin prisma prevederilor art.7 din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, reflectată în experiența Consiliului.

Comparativ cu anul precedent, se atestă o creștere cu 100% a cazurilor de discriminare constatate de Consiliu, în câmpul muncii.

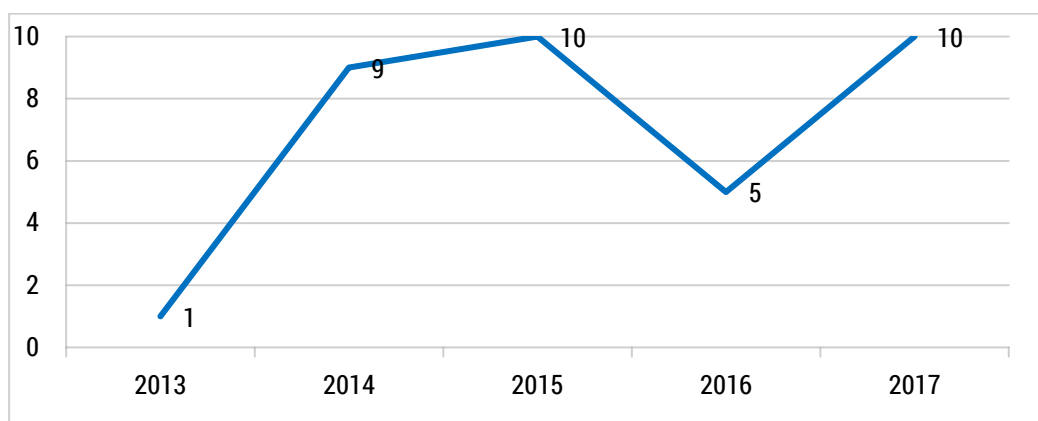

Diagrama nr. 6. Dinamica deciziilor de constatare a discriminării în câmpul muncii

Tendențele îngrijorătoare constatate de către Consiliu, în anul 2017, care vizează câmpul muncii sunt următoarele:

- plasarea anunțurilor de angajare cu indicarea cerințelor care exclud sau favorizează anumite persoane
- refuzul angajării persoanelor cu dizabilități
- prezența stereotipurilor de gen în exercitarea garanțiilor sociale ale angajaților de sex masculin
- refuzul în acomodarea rezonabilă a condițiilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități
- refuzul în acomodarea rezonabilă a religiei
- remunerarea inegală pentru același tip de muncă în dependență de statutul profesional
- plafonarea vârstei limite de angajare în situațiile când este reglementată vârsta maximă de aflare în serviciu
- stimularea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj

Printre factorii care au determinat aceste probleme, în opinia Consiliului ar fi:

- neconștientizarea de către angajatori a avantajelor diversității la locul de muncă
- lipsa mecanismului de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități

- lipsa cartografierii locului de muncă din perspectiva natura muncii (activităților) derulate, condițiilor de formare profesională necesare și condițiilor de muncă
- reticența autorităților publice de ajustare a cadrului legislativ la standardele privind nediscriminarea.

Ca și în anii precedenți, unul din criteriile cele mai reprezentate rămâne criteriul de sex.

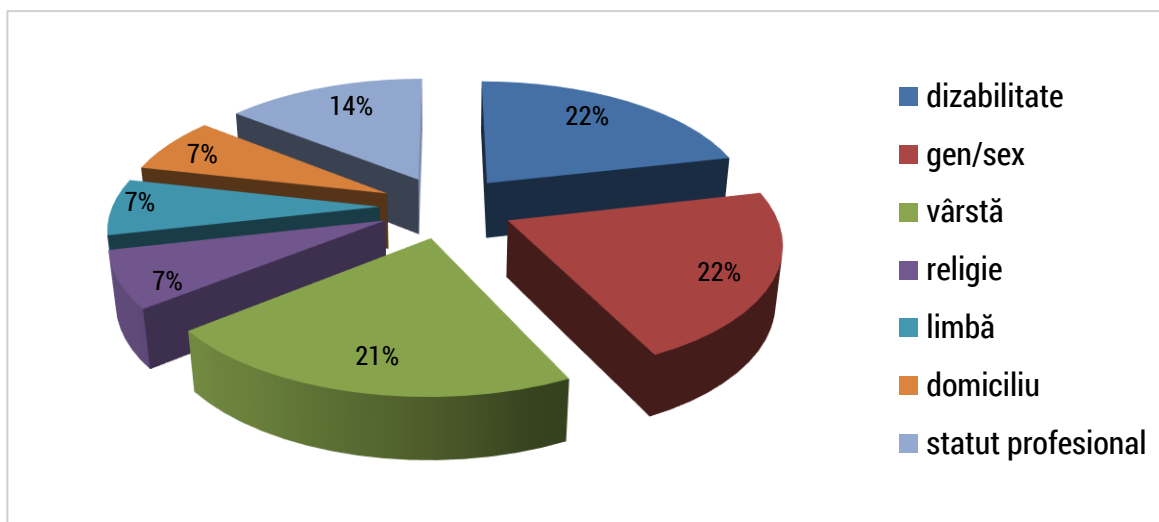

Diagrama nr. 7. Criteriile protejate din perspectiva deciziilor de constatare, în câmpul muncii

Dinamica criteriilor de constatare în relațiile de muncă pe ultimii cinci ani, conturează o creștere constată a situațiilor de discriminare pe criteriile de vârstă, sex/gen și dizabilitate.

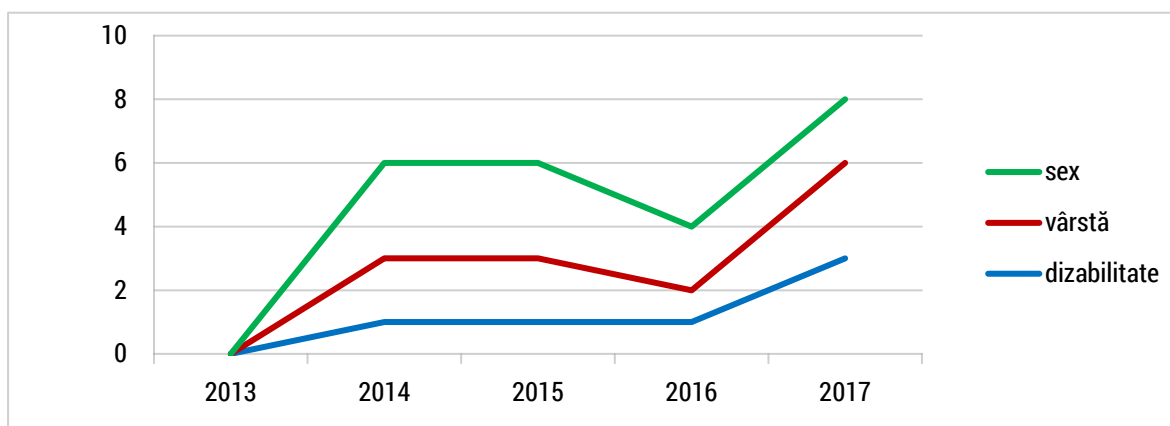

Diagrama nr. 8. Dinamica criteriilor de vârstă, sex/gen și dizabilitate din perspectiva deciziilor de constatare, în câmpul muncii

Avizarea Codului muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28.03.2003

Pe parcursul anului 2017, au fost supuse avizării mai multe proiecte de lege privind modificarea și completarea Codului muncii.

Examinând modificarea propusă la art. 55 alin. (1) Codul muncii, prin care se instituie obligația de a încheia cu cetățenii străini contracte de muncă pe perioadă determinantă, Consiliul a observat că

aceasta duce la discriminarea pe criteriu de naționalitate la angajare în câmpul muncii a străinilor cu drept de ședere provizorie pentru reintegrarea familiei, precum și a străinilor titulari ai dreptului de ședere permanentă. Consiliul a constatat că legislația privind regimul străinilor în Republica Moldova recunoaște mai multe tipuri de drepturi de ședere pe teritoriul republicii. Astfel, pe teritoriul Republicii Moldova pot exista străini titulari ai dreptului de ședere provizorie în scop de muncă, cărora li se aplică prevederile Legii nr. 180 din 10 iulie 2008 cu privire la migrația în muncă, străini cu drept de ședere provizorie pentru reintegrarea familiei, precum și străini titulari ai dreptului de ședere permanentă. Statutul străinilor cu drepturi de ședere provizorie în scop de muncă este diferit de cel al străinilor cu drept de ședere permanentă sau provizorie pentru reintegrarea familiei.

Consiliul a recomandat expunerea literei c¹) alin. (1) art. 55 Codul muncii în următoarea redacție: „c¹) cu lucrătorii imigranți;”.

În contextul modificărilor legislative ce au fost inițiate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Consiliul a recomandat modificarea art. 251 Codul muncii prin înlocuirea cuvântului "femeilor" din conținutul acestuia cu termenul "persoanelor", ori norma actuală în vigoare discriminează pe bază de gen. Consiliul a observat că titlul articolului interzice concedierea femeilor gravide și a salariaților care îngrijesc copii în vârstă de până la 6 ani, fără a specifica genul acestora, în schimb, o tratare diferită pe criteriu de gen apare în dispoziția articolului, interzicând doar concedierea femeilor care au copii în vârstă de până la 6 ani. Consiliul a considerat că pentru asigurarea egalității de gen, garanțiile protective trebuie să satisfacă necesitățile ambelor genuri, deoarece bărbații și femeile se află în situații similare în ceea ce privește îngrijirea copiilor. Aceleași constatări Consiliul le-a făcut în cadrul Deciziei din 12 octombrie 2015 în cauza nr. 298/15, unde a stabilit că acțiunile angajatorului prin care a concediat un angajat de sex masculin, tată a doi copii care nu au împlinit vârsta de 6 ani, sunt discriminatorii în raport cu persoanele angajate de sex feminin care au copii în vârstă de până la șase ani¹.

Consiliul a recomandat substituirea în cuprinsul art. 251 Codului muncii a sintagmei „femeilor care au copii în vârstă de până la 6 ani” cu sintagma „persoanelor care au copii în vârstă de până la 6 ani”. Monitorizând modificările operate în Codul muncii, Consiliul a constatat că, prin Legea de modificare și completare a Codului muncii nr. 154/2003 nr. 188 din 21.09.2017, a fost modificat articolul menționat, fiind substituită în denumire și în textul articolului sintagma „6 ani” cu sintagma „4 ani”, menținându-se prevederea discriminatorie pe criteriu de gen.

Stimularea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj

Consiliul a examinat proiectul de Lege cu privire la stimularea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj și a constatat o neconcordanță în lista criteriilor de discriminare prevăzută de mai multe articole

¹ http://www.egalitate.md/media/files/files/decizia_298_2015_depersonalizat_5994007.pdf

ale legii. Analizând lista indicatorilor statistici propuși în proiectul de lege, Consiliul a constatat că aceasta nu conține nici un indicator privind munca și încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități. De asemenea, Consiliul a constatat o incoerență a reglementării subvenționării locurilor de muncă în ceea ce privește categoriile de șomeri beneficiari ai suportului suplimentar pe piața muncii. Examinând proiectul de lege, Consiliul a observat că prevederea privind acordarea ajutorului de șomaj doar șomerilor care au lucrat și au un stagiu de cotizare în sistemul public de asigurări sociale de stat de cel puțin 12 luni din ultimele 24 de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării, dezavantajează tinerii, deoarece aceștia nu pot confirma un astfel de stagiu de cotizare. Consiliul consideră că această prevedere vine în contradicție cu dezideratul stabilit în art. 24 alin.(3) lit. c) din proiectul de lege, unde se menționează că tinerii cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani necesită suport suplimentar pe piața muncii.

Consiliul a recomandat²: concordarea prevederilor articolelor din proiectul de lege în vederea stabilirii unei liste deschise de criterii protejate împotriva discriminării; includerea în proiect a indicatorilor statistici prevăzuți de Hotărârea Guvernului 1033 din 08 septembrie 2016 în ceea ce privește integrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități; completarea listei șomerilor care necesită suport suplimentar pe piața muncii; revizuirea prevederilor ce țin de acordarea subvențiilor angajatorilor care angajează pe o perioadă nedeterminată șomeri aflați în categoriile prevăzute de art. 24 alin.3 din proiect; includerea în proiect a noțiunii de venituri; clarificarea situației juridice a străinilor și apatrizilor pe piața muncii din Republica Moldova prin delimitarea noțiunilor de "migrant" și "lucrător migrant"; instituirea măsurilor speciale pentru tineri în ceea ce privește stagiul de cotizare realizat pentru a beneficia de ajutor de șomaj.

Anunțuri discriminatorii

Pe parcursul anului 2017, Consiliul a examinat patru cauze referitoare la plasarea anunțurilor de angajare cu indicarea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează nejustificat anumite persoane. Trei dintre acestea au demarat în baza notelor de autosesizare depuse de membrii Consiliului. Deciziile emise pe cauzele respective au reținut drept criterii discriminatorii următoarele: sexul, vârsta, domiciliul și limba.

Consiliul a menționat³ că, pentru a justifica preferințele referitoare la sexul candidatei/candidatului, trebuie să fie prezentate motive serioase, ținându-se cont de condițiile de muncă și natura specifică a postului vacant. Consiliul a notat că gestionarea rețelelor de socializare, procesarea textelor, întocmirea corespondenței și altor documente nu constituie activități destinate în exclusivitate

² <http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Aviz-Lege-stimulare-in-munca.pdf>

³ Decizia din 24 august 2017 pe cauza 86/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_86_2017_constatare_votat_sem.pdf

femeilor, aceste atribuții pot fi realizate atât de un bărbat, cât și de o femeie, respectiv indicarea sexului candidatului/ei este irelevant, or acesta nu determină abilitatea persoanei de a le îndeplini.

Consiliul a notat⁴ că stabilirea unor limite minime și maxime de vârstă pentru a activa în anumite funcții trebuie justificată reieșind din natura funcției concrete, or vârsta, în sine, nu constituie o cerință profesională. Pentru ca vârsta să fie acceptată ca cerință profesională esențială și determinantă, ea trebuie examinată în coroborare cu condițiile și normele speciale de muncă pentru poziția la care pretinde candidatul. Consiliul a menționat că, pentru postul de administrator de baze, vârsta potențialului candidat este irelevantă, or aceasta nu determină abilitatea persoanei de a activa ca un profesionist pentru postul propus.

Într-o altă situație, Consiliul a subliniat⁵ că cunoașterea limbii ruse la un nivel avansat, în situația în care specificul activității o cere, poate constitui o cerință esențială și determinantă. Pe când, stabilirea cerinței ca limba rusă să fie limbă maternă nu este proporțională scopului urmărit, or întocmirea documentației în această limbă poate fi asigurată de persoane care posedă limba rusă la nivel avansat, nu neapărat doar de către acele a căror limbă maternă este limba rusă.

De asemenea, Consiliul a menționat⁶ că pentru a putea fi angajat/ă în calitate de persoană care va întreține curățenia încăperilor, stabilirea cerinței referitoare la locul de reședință este irelevantă.

Consiliul a recomandat tuturor angajatorilor, precum și agențiilor de plasare în câmpul muncii, să manifeste un grad avansat de precauție în procesul de recrutare, prin balansarea criteriilor de selecție în dependență de specificul activității. De asemenea, a recomandat ca personalul implicat în procesul de recrutare, la elaborarea anunțurilor, să se axeze pe oferirea detaliilor în privința specificului activității care urmează a fi desfășurată și mai puțin pe stabilirea cerințelor care ar exclude sau defavoriza anumite persoane.

Prevederi legislative discriminatorii pe criteriu de vârstă și statut profesional aferente relațiilor de muncă

Un militar a invocat că prevederile legislative care reglementează relațiile de muncă a militarilor subminează egalitatea, creând situații de discriminare. Prin decizia emisă pe cauza nr. 122/17, Consiliul a notat că stabilirea plafonului de vârstă la angajare, în condițiile în care este reglementată vârsta limită de aflare în acel serviciu, constituie discriminare pe criteriul de vârstă la încadrare în câmpul muncii. De asemenea, Consiliul a stabilit că, cadrul legal reglementează diferit raporturile de serviciu în cazuri similare, și anume de alegere într-o funcție electivă, iar diferența are la bază statutul profesional. Cu

⁴ Decizia din 23 august 2017 pe cauza 79/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_79_2017_constatare_votat_sem.pdf

⁵ Decizia din 3 aprilie 2017 pe cauza 16/17 disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_16_2017-votat.pdf

⁶ Decizia din 13 iunie 2017 pe cauza 41/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_41_2017_constatare_votat_expeditatDEPERS.pdf

alte cuvinte, în cazul în care militarii prin contract, polițiștii, ofițerii de protecție, angajații Centrului Național Anticorupție sunt aleși într-o funcție electivă raporturile de serviciu vor înceta, prin comparație cu ceilalți angajați care au opțiunea de a-și suspenda activitatea. Consiliul a notat că acceptă legitimitatea restrângerii activității politice a acestora însă a atras atenția că nu întotdeauna drept premisă pentru accederea într-o funcție electivă constituie afilierea politică, pentru care s-ar justifica necesitatea garantării neutralității politice. Prin urmare, Consiliul a subliniat că măsura instituită (încetarea raporturilor de muncă) pentru polițiști, ofițeri de protecție, militari, angajați ai Centrului Național Anticorupție nu se justifică prin raportare la scopul urmărit.

Consiliul a recomandat⁷ Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Protecție și Pază de Stat să inițieze amendamentele corespunzătoare în conformitate cu constatările prezentei decizie: (i) înlăturarea vârstei limite de încadrare în serviciu și (ii) reglementarea similară a raporturilor de serviciu în cazul alegerii într-o funcție electivă.

Asigurarea egalității de gen

Prin prisma egalității de gen au fost examinate prevederile art. 5 alin. (4) lit. b), alin. 5 lit. b) din Legea nr. 768 din 02 februarie 2000 cu privire la statutul alesului local și art. 28 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, și anume respectarea dreptului femeii ales local, persoană de demnitate publică, de a-și exercita mandatul în cazul în care se află în concediu de maternitate. Conform prevederilor menționate mandatul primarului, viceprimarului, președintelui de raion și a vicepreședintelui încetează înainte de termen în caz de imposibilitate de a-și exercita atribuțiile pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive, inclusiv pe motiv de boală.

Consiliul a constatat că, în cazul de față, femeile care sunt alese în funcția de primar, viceprimar, președinte sau vicepreședinte de raion sunt tratate la fel ca și bărbații care dețin aceleași funcții, neluându-se în considerație funcția de procreație a femeii, ce o plasează în situația de a nu-și putea exercita efectiv mandatul de ales local. Aplicând ambelor sexe același tratament, stipulat la art. 5 alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. b) din Legea nr. 768 din 02 februarie 2000 cu privire la statutul alesului local și art. 28 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, femeile sunt dezavantajate în raport cu bărbații, fiind supuse unei discriminări indirecte.

Consiliul a recomandat modificarea Legii nr. 768 din 02 februarie 2000 cu privire la statutul alesului local și a Legii nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, astfel încât perioada aflării în concediu de maternitate să nu constituie temei de încetare înainte de termen a mandatului.

Practica acordării premiilor unice cu prilejul Zilei internaționale a femeii - 8 martie doar funcționarilor publici de sex feminin, fără a acorda aceste premii și funcționarilor publici de sex masculin din aceeași

⁷ Decizia din 21 decembrie 2017 pe cauza nr. 122/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_122_2017.pdf

unitate, a făcut obiectul unui aviz consultativ. În cadrul examinării practicii, Consiliul a constatat că, în conformitate cu art. 11 din Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, toți funcționarii publici pot beneficia de premii unice cu prilejul jubileelor, al sărbătorilor profesionale și al zilelor de sărbătoare nelucrătoare. Consiliul a notat că împărțirea pe categorii a funcționarilor publici nu se face în dependență de criteriul de sex, dar în raport cu complexitatea și natura sarcinilor, cu nivelul de importanță și responsabilitate. Astfel, la acordarea premiilor unice cu prilejul zilelor de sărbătoare nelucrătoare trebuie să se țină cont de nivelul competențelor cerute pentru ocuparea postului, de complexitatea activității desfășurate, de gradul de responsabilitate, de condițiile de muncă, precum și alte criterii care țin de activitatea profesională, dar nu de sexul funcționarilor publici. Totodată, Consiliul a menționat, cu titlul de exemplu, că este acordat tuturor angajaților premiul unic cu prilejul Paștelui, indiferent de confesiunea religioasă.

Consiliul recomandă acordarea premiilor unice cu prilejul Zilei internaționale a femeii - 8 martie tuturor funcționarilor publici indiferent de sexul acestora, ținând cont de nivelul competențelor cerute pentru ocuparea postului, de complexitatea activității desfășurate, de gradul de responsabilitate, de rezultatele obținute, precum și de alte criterii care țin de activitatea profesională.

Neacomodarea rezonabilă a condițiilor de muncă

Pentru a asigura persoanelor cu dizabilități dreptul la muncă este necesar ca piața muncii să fie accesibilă acestora. Acomodarea rezonabilă va rămâne un imperativ atât timp cât locurile de muncă nu vor fi proiectate din start ca locuri accesibile pentru toți. Măsurile de acomodare rezonabilă urmează a fi luate în funcție de necesitățile persoanei, acestea pot fi materiale (clădire accesibilă, bloc sanitar accesibil etc.) sau imateriale (regim de muncă adaptat, combinarea muncii la domiciliu cu cea de la sediul angajatorului ș.a.).

Refuzul acomodării rezonabile a locului de muncă a constituit obiectul cauzei nr. 93/17⁸. Petiționarul, după stabilirea gradului de dizabilitate ca urmare a unei intervenții chirurgicale, a prezentat angajatorului recomandările Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind stabilirea unui regim de muncă redus și adaptarea rezonabilă a locului de muncă. Angajatorul nu a întreprins nici o acțiune în vederea asigurării acestor recomandări, dar i-a propus petiționarului să fie transferat la alt loc de muncă, din funcția de șofer în cea de paznic, care urma să fie exercitată la o distanță de 32 km de la actualul loc de muncă. Examinând cauza, Consiliul a constatat că eliberarea petiționarului din funcție, ca urmare a refuzului noului loc de muncă propus, a fost determinată de dizabilitatea acestuia, or argumentul companiei reclamate s-a rezumat doar la ineficiența din punct de vedere economic a menținerii petiționarului în funcția de șofer, deoarece aceasta presupunea reducerea graficului de muncă și interzicerea muncii pe timp de noapte. Consiliul a notat că angajatorul urma să identifice modificările necesare și adecvate care să facă posibilă

⁸ Decizia din 3 octombrie 2017 pe cauza 93/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_93_17.pdf

exercitarea de către petiționar a drepturilor, în condiții de egalitate cu ceilalți angajați, fără a înrăutăți situația acestuia.

Eșuarea asigurării măsurilor imateriale de acomodare rezonabilă a făcut obiectul cauzei 512/16⁹. Petiționara, persoană cu dizabilități, a invocat că angajatorul i-a diminuat drepturile salariale și alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare, ca urmare a duratei reduse a timpului de muncă, garanție acordată persoanelor cu dizabilități. Reclamatul a susținut că reducerea duratei timpului de muncă al petiționarei, de la 8 ore până la 6 ore pe zi, are ca efect scăderea intensității în muncă a acesteia, creând un volum de muncă mai mare pentru ceilalți angajați, iar ca rezultat petiționara nu ar mai putea pretinde la spor pentru intensitate, or acesta este repartizat între ceilalți angajați. Consiliul a notat că reducerea timpului de muncă nu presupune automat și reducerea intensității în muncă. Privarea arbitrară de acest spor, fără a veni cu o abordare individuală în dependență de intensitatea reală în muncă a petiționarei, constituie un tratament discriminator pentru persoanele cu dizabilități, or scopul acestor garanții instituite prin lege a fost cel de a acomoda rezonabil persoanele cu dizabilități, și nu de a le înrăutăți situația salarială.

Consiliul a recomandat Bibliotecii Municipale "B.P. Hașdeu" să calculeze și să achite sporul la salariu corespunzător intensității în muncă atinse de către petiționară.

Acomodarea convingerilor religioase a constituit obiectul cauzei 102/17¹⁰. O infirmieră, care activează în cadrul IMSP Spitalului Raional Vulcănești, s-a adresat Consiliul invocând că administrația spitalului refuză să îi modifice graficul de lucru în conformitate cu convingerile sale religioase. Infirmiera a solicitat să nu îi fie programate turele din a doua jumătate a zilei de vineri și în ziua de sâmbătă, explicând că desfășurarea activității în această perioadă este în contradicție cu convingerile sale religioase. Consiliul a menționat că un astfel de refuz constituie o ingerință în dreptul petiționarei de a-și manifesta religia. Potrivit art. 9 alin. (2) al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora. Consiliul, analizând obiectivitatea limitării acestei libertăți, nu a stabilit care a fost necesitatea stringentă pusă în balanță, care ar fi determinat refuzul de a modifica graficul petiționarei de muncă. Consiliul a notat că refuzul colegilor de a accepta aceste remanieri nu este un criteriu obiectiv de care ar putea să se ghideze angajatorul la întreprinderea măsurilor de acomodare rezonabilă, deoarece aceste doleanțe sunt considerații subiective.

⁹ Decizia din 28 februarie 2017 pe cauza 512/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_512_2016_expediat_depers_9040245.pdf

¹⁰ Decizia din 26 octombrie 2017 pe cauza 102/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_102_2017.pdf

Consiliul a recomandat¹¹ administrației IMSP Spitalul Raional Vulcănești să modifice graficul de muncă al petiționarei, astfel încât, la stabilirea turelor, să țină cont de convingerile religioase ale acesteia.

Plasarea anunțurilor de angajare cu indicarea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează anumite persoane impune anumite bariere în procesul de angajare, ceea ce determină marginalizarea socială și economică a acestora din cauza legăturii directe dintre accesul la un loc de muncă și o sursă de venit. În acest sens este nevoie de o schimbare în termeni de gândire socială. Angajatorii trebuie să conștientizeze avantajele diversității și să evite selectarea în baza unor criterii irelevante naturii activității profesionale.

Acomodarea rezonabilă a condițiilor de muncă, în situații particulare, precum dizabilitatea, maternitatea, religia este o obligație a angajatorilor care trebuie realizată adecvat și proporțional circumstanțelor individuale.

Participarea femeilor în viața politică corelată cu domeniul muncii rămâne a fi o problemă în exercitarea mandatului de ales local.

Prevederile legislative discriminatorii trebuie eliminate, *per a contrario*, discriminarea în câmpul muncii va perpetua, afectând din ce în ce mai multe persoane.

Recomandări:

- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să revizuiască Codul muncii, astfel încât să asigure respectarea dreptului la muncă și a drepturilor conexe tuturor persoanelor indiferent de grupul din care face parte (ex. imigranți, cetățeni străini, persoane care au la întreținere copii până la vârsta de 4 ani, etc)
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să revizuiască proiectul Legii cu privire la stimularea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, astfel încât să nu admită practici discriminatorii în adresa anumitor grupuri vulnerabile și marginalizate, să introducă indicatorii statistici de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1033 din 08 septembrie 2016; să adapteze lista categoriilor de șomeri care necesită suport suplimentar pe piața muncii la standardele UE; să asigure subvenționarea angajatorilor care angajează pe o perioadă nedeterminată șomeri aflați în oricare dintre categoriile prevăzute de legislație; să stabilească clar semnificația sintagmei "nu realizează venituri" din cuprinsul proiectului, astfel încât să evite discriminarea pe criteriu de avere și domiciliu; să întreprindă măsuri de stimulare a tinerilor ce nu au stagiu de cotizare prin acordarea ajutorului de șomaj, în caz de necesitate;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări ale legislației aferente exercitării funcției de primar, viceprimar, președinte de raion și vicepreședinte de raion care

¹¹ Decizia din 26 octombrie 2017 pe cauza 102/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_102_2017.pdf

permit încetarea mandatului femeii ales local ce se află în concediu de maternitate, pe motiv de imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, inclusiv pe motiv de boală, mai mult de 4 luni consecutiv.

- ❖ Angajatorii urmează să aplice nediscriminator procedura de acordare a premiilor cu ocazia zilelor de sărbătoare nelucrătoare indiferent de sexul angajatului, dar având drept criterii performanța, gradul de responsabilitate, precum și de alte criterii care țin de activitatea profesională.
- ❖ Angajatorii, precum și agențiile de plasare în câmpul muncii, să manifeste un grad avansat de precauție în procesul de recrutare, prin balansarea criteriilor de selecție în dependență de specificul activității;
- ❖ Angajatorii, precum și agențiile de plasare în câmpul muncii să instruiască personalul responsabil de recrutare în domeniul nediscriminării;
- ❖ Personalul implicat în procesul de recrutare la elaborarea anunțurilor, să se axeze pe oferirea detaliilor în privința specificului activității care urmează a fi desfășurată și mai puțin pe stabilirea cerințelor care ar exclude sau defavoriza anumite persoane;
- ❖ Angajatorii să fie prudenți la calcularea și achitarea sporului la salariu corespunzător intensității în muncă atinse de către persoanele cu dizabilități, or încadrarea într-un grad de dizabilitate nu presupune automat lipsa intensității în muncă;
- ❖ Angajatorii să aplice corespunzător și adecvat prevederile privind acomodarea condițiilor de muncă în situații particulare;
- ❖ Angajatorii să fie vigilenți la solicitările de conciliere a convingerilor religioase cu graficul de muncă;
- ❖ Înlăturarea vârstei limită de încadrare în serviciu și reglementarea similară a raporturilor de serviciu în cazul alegerii într-o funcție electivă.

2.2. SITUAȚIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN ACCES LA BUNURI ȘI SERVICII DISPONIBILE PUBLICULUI

Prezentarea situației privind discriminarea în acces la serviciile și bunurile disponibile publicului prin prisma prevederilor art. 8 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 reflectată în informațiile bazate pe experiența Consiliului.

Comparativ cu anul precedent, se atestă o creștere cu 75% a cazurilor de discriminare constatate de Consiliu, în acces la bunuri și servicii disponibile publicului.

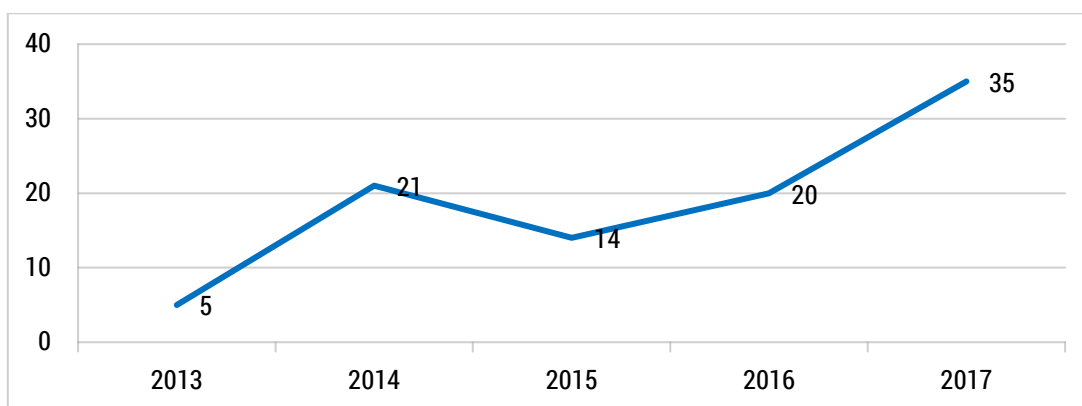

Diagrama nr. 9. Dinamica deciziilor de constatare a discriminării în acces la bunuri și servicii disponibile publicului

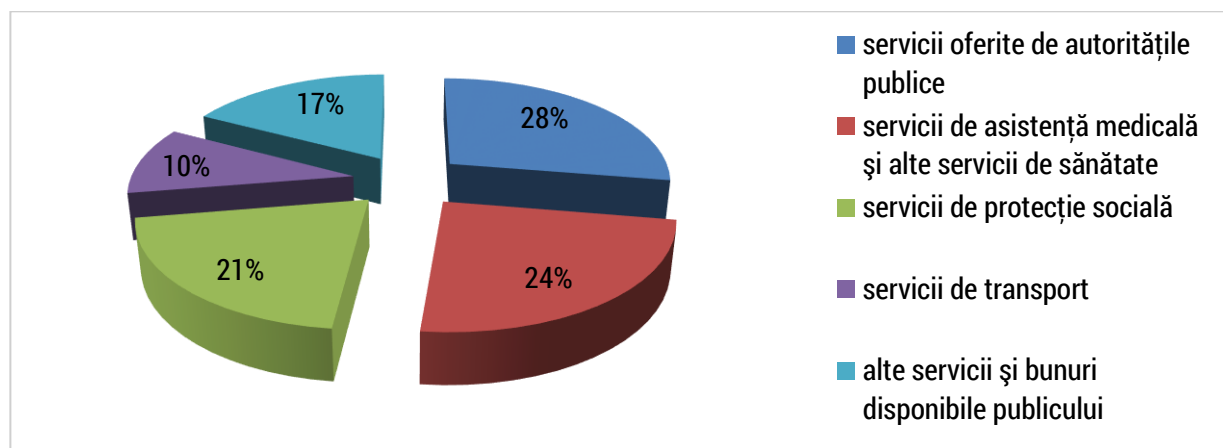
Tendențele îngrijorătoare constatate în activitatea Consiliului în anul 2017, care vizează accesul la bunuri și servicii disponibile publicului sunt următoarele :

- limitări nejustificate în acces la polița de asigurare medicală gratuită din partea statului
- situații discriminatorii în realizarea dreptului la pensie
- cantumuri diferite ale prestațiilor sociale oferite pentru situații și riscuri identice
- nivel redus al accesibilității mijloacelor de transport și obiectelor de menire socială
- măsuri pozitive ineficiente instituite în favoarea persoanelor cu dizabilități.

Printre factorii care au determinat aceste probleme, în opinia Consiliului ar fi:

- integrarea formală a principiului nediscriminării în politicile publice
- ajustări legislative/normative sporadice fără o abordare per ansamblu a tuturor domeniilor
- neconștientizarea importanței asigurării accesibilității
- planificarea defectuoasă a resurselor financiare fără a lua în considerație abordarea bazată pe drepturile omului.

Cele mai multe probleme de discriminare s-au constatat în acces la serviciile oferite de autoritățile publice. Mai jos sunt prezentate datele dezagregate:

Criteriul de discriminare cel mai reprezentativ în acces la bunuri și servicii rămâne a fi cel de dizabilitate, fiind urmat de criteriul de vârstă.

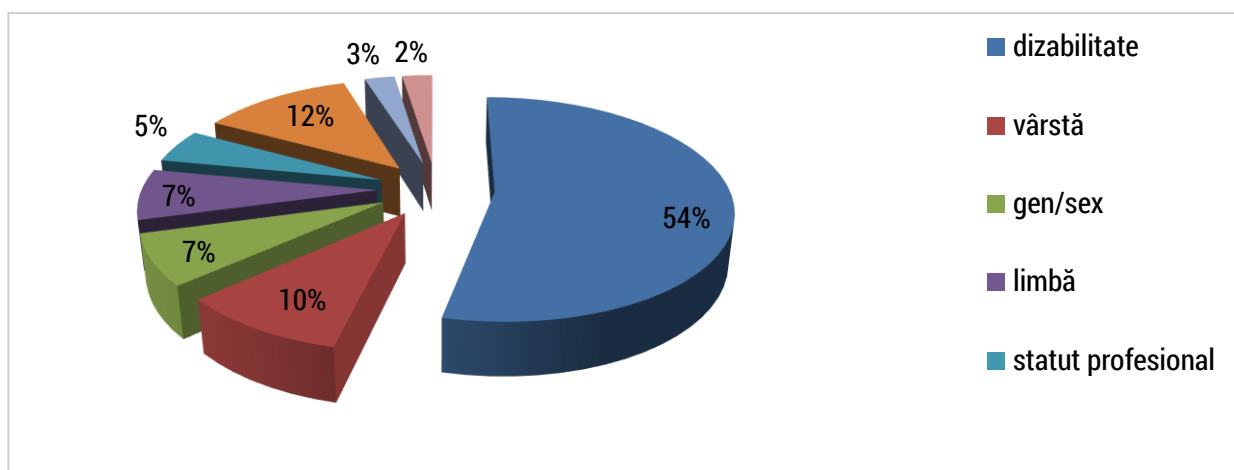

Diagrama nr. 10. Criteriile protejate din perspectiva deciziilor de constatare, în acces la bunuri și servicii disponibile publicului

Servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate

Acces la polița de asigurare medicală gratuită din partea statului

Politica națională de asigurare obligatorie de asistență medicală instituie măsuri de sprijin pentru anumite grupuri vulnerabile, pentru a le asigura accesul la asistență medicală în sistemul public. Potrivit prevederilor art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane: copiii de vârstă preșcolară; elevii din învățământul primar, gimnazial, liceal și mediu de cultură generală; elevii din învățământul secundar profesional; elevii din învățământul mediu de specialitate (colegii) cu învățământ de zi; studenții din învățământul superior universitar cu învățământ de zi, inclusiv cei care își fac studiile peste hotarele țării; rezidenții învățământului postuniversitar obligatoriu și doctoranzii la cursuri de zi, inclusiv cei care își fac studiile peste hotarele țării; copiii neîncadrați la studii până la împlinirea vârstei de 18 ani; gravidele, parturientele și lăuzele; persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii; pensionarii; șomerii înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă; persoanele care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă care necesită îngrijire și/sau supraveghere permanentă din partea altei persoane; mame cu patru și mai mulți copii; persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social conform Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social; străinii beneficiari ai unei forme de protecție incluși într-un program de integrare, în perioada desfășurării acestuia; donator de organe în viață.

Consiliul, examinând situația categoriilor asigurate de către stat, a stabilit că persoanele neangajate care îngrijesc de un copil cu vârstă de până la 2 ani nu beneficiază de această măsură de sprijin din

partea statului, deși situația acestei categorii este una comparabilă celor care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă.

Consiliul a menționat că atât persoanele care îngrijesc de un copil cu vârstă de până la 2 ani, cât și cele care îngrijesc o persoană cu dizabilități severe sunt constrânse de circumstanțe obiective care nu le permit să se încadreze în câmpul muncii pentru a se asigura medical. În această situație, accentul trebuie îndreptat asupra faptului că ambii sunt dependenți de persoana care îi îngrijește. Problema nu se pune în efortul și volumul de muncă depus de aceste persoane, ci pe faptul că sunt în situații comparabile și trebuie tratate similar.

Consiliul a recomandat¹² Guvernului să revadă categoriile de persoane ce beneficiază de asistență medicală gratuită din partea Statului, astfel încât persoanele neasigurate care îngrijesc de un copil cu vârsta de până la 2 ani să beneficieze de asistență medicală gratuită.

O persoană, beneficiară de pensie pentru limită de vârstă, care a optat pentru o altă categorie de pensie mai avantajoasă (pensia de dizabilitate), s-a adresat Consiliului notând că acțiunea poliței de asigurare medicală și plata pensiei i-a fost suspendată pentru perioada de reexpertizarea a gradului de dizabilitate.

Consiliul a specificat că obținerea unui alt tip de pensie nu exclude petiționara din categoria de pensionari, care conform legii, beneficiază de poliță de asigurare medicală gratuită din partea statului. Mai mult, serviciile oferite în cadrul sistemului de asigurări medicale sunt identice pentru toți și nu variază în dependență de temeiul obținerii acesteia. Consiliul a menționat că, în această situație, autoritățile statului trebuie să vină cu o abordare individuală, centrată pe necesitățile beneficiarului, în caz contrar această practică devine una discriminatorie, întrucât va conduce la aplicarea unui tratament diferențiat față de persoanele aflate în situații similare.

Consiliul a recomandat¹³ Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Casei Naționale de Asigurări Sociale să examineze oportunitatea instituirii și punerii în aplicare a unui mecanism în vederea asigurării plății pensiei neîntrerupte pentru persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă și ulterior au optat pentru o altă categorie de pensie mai avantajoasă. De asemenea, a recomandat Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Casei Naționale de Asigurări Sociale să reexamineze împreună criteriile de evidență și condițiile de activare/dezactivare a poliței de asigurare medicală, astfel încât persoanele care și-au stabilit pensia

¹² Decizia din 28 august 2017 pe cauza nr. 65/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_65_2017_constatare_votat_sem.doc.pdf

¹³ Decizia din 10 martie 2017 pe cauza nr. 514/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_514_2016-votat-depers.pdf

pentru limită de vârstă să poată beneficia de polița de asigurare medicală în mod continuu, indiferent de modificările survenite la categoria de pensie.

Un grup de pensionari, încadrați în grad de dizabilitate, care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă din străinătate, dar cu domiciliul în Republica Moldova au invocat în fața Consiliului că statul nu le oferă aceeași protecție precum pensionarilor cu dizabilități care primesc pensia din Republica Moldova. Petiționarii au notat că sunt excluși din listele de evidență nominală în baza cărora toți pensionarii și persoanele cu dizabilități beneficiază de poliță de asigurare medicală gratuită din partea statului.

Consiliul a constatat că persoana care și-a stabilit pensia pe teritoriul unui alt stat este radiată din listele nominale de evidență a persoanelor eligibile pentru a beneficia de poliță de asigurare obligatorie de asistență medicală gratuită din partea statului și, din acest considerent, polița de asigurare medicală este dezactivată. Consiliul a reținut că instituirea beneficiului acordării gratuite a poliței de asigurare medicală își are menirea de a susține anumite categorii de persoane, în virtutea vulnerabilității acestora. Consiliul a notat că toți cetățenii cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, indiferent de faptul dacă beneficiază de o prestație socială dintr-un alt stat, se găsesc într-o situație similară, în partea ce vizează beneficiul de asigurare medicală din partea statului. Or, faptul că și-au stabilit pensia într-un alt stat nu determină pierderea statutului de persoană cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova și nici nu diminuează din vulnerabilitatea acestora. Prin urmare, realizarea dreptului de opțiune de a-și stabili pensia pentru limită de vârstă pe teritoriul altui stat nu poate constitui o justificare rezonabilă pentru neincluderea acestora în lista beneficiarilor (cetățeni cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova) de poliță de asigurare obligatorie de asistență medicală gratuită din partea statului.

Consiliul a recomandat¹⁴ Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să instituie și să pună în aplicare un mecanism de ținere a evidenței nominale a tuturor persoanelor cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, astfel încât să poată beneficia de poliță de asigurare medicală gratuită din partea statului, indiferent de prestatorul pensiei și de schimbările ce pot surveni în partea ce vizează prestațiile sociale oferite acestora.

O persoană pensionară pentru limită de vârstă s-a adresat Consiliului susținând că nu este luată la evidență pentru a beneficia de poliță de asigurare medicală din partea statului, deoarece nu dispune de număr de identificare personal (IDNP). Petiționara refuză atribuirea IDNP-ului pe baza convingerilor sale religioase.

Consiliul a notat că pentru situația persoanelor care au renunțat la numărul de identificare în baza convingerilor religioase, autoritatea responsabilă trebuie să pună în aplicare măsuri de acomodare

¹⁴ Decizia din 18 august 2017 pe cauza 66/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_66_2017_constatare_votat_sem.pdf; Decizia din 18 aprilie 2017 pe cauza nr. 08/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_08_2017-votat-expediata.pdf

rezonabilă pentru a asigura persoanei exercitarea drepturilor în condiții de egalitate cu ceilalți. Consiliul a subliniat că adaptările tehnice ale bazei de date a Sistemului Informațional Automatizat de Asigurare Obligatorie de Asistență Medicală sunt necesare și adecvate pentru a asigura petiționarei dreptul de a beneficia de poliță de asigurare medicală gratuită din partea statului, în condiții de egalitate cu celelalte categorii eligibile. Consiliul, totodată, a atras atenția că aceste ajustări nu impun o sarcină disproporționată, or petiționara se află la evidența Casei Naționale de Asigurări Sociale și este inclusă în lista nominală care este prezentată Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, respectiv, există o bază normativă și un mecanism alternativ de a o lua la evidență pentru activarea poliței de asigurare medicală. Consiliul a subliniat necesitatea aplicării unei abordări mai flexibile atunci când Statul datorează protecție persoanelor, astfel precum Statul este flexibil atunci când identifică contribuabilul pentru a percepe taxe, inclusiv de la petiționară în perioada în care a fost ocupată în câmpul muncii. Or, în acest sens se acceptă o gamă mult mai largă de acte până și numărul certificatului de naștere sau al altui act de identitate (Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, republicat la 08.02.2007, art. 5).

Consiliul a recomandat¹⁵ Companiei Naționale de Asigurări în Medicină să reexamineze posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte al Republicii Moldova.

Examinând proiectul de Lege pentru completarea Legii privind evaluarea și acreditarea în sănătate și a Legii cu privire la activitatea farmaceutică, Consiliul a constatat că se propune introducerea accesibilității fizice în calitate de criteriu general la evaluarea și acreditarea unităților medico-sanitare și farmaceutice. Consiliul a menționat că accesibilitatea nu ar trebui tratată doar ca criteriu general, dar ar trebui să se regăsească și la art.3 al Legii nr. 552 din 18 octombrie 2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate printre principiile de bază de evaluare și acreditare a unităților medico-sanitare și farmaceutice. De asemenea, Consiliul a considerat că accesibilitatea, în calitate de criteriu de evaluare, urmează a fi abordată din perspectiva asigurării accesibilității fizice și informaționale de către unitățile medico-sanitare și farmaceutice.

Referitor la propunerea de completare a Legii nr. 1456-XIII din 25 mai 1993 cu privire la activitatea farmaceutică prin introducerea măsurii represive de retragere a licenței pentru exercitarea activității farmaceutice pentru neasigurarea accesibilității entităților farmaceutice, Consiliul a menționat că introducerea măsurii represive de retragere a licenței trebuie să fie anticipată de condițiile și termenele de conformare a entităților în cauză la standardele de accesibilitate. Doar în cazul în care aceste termene și condiții nu sunt respectate, statul ar putea să recurgă la acțiuni de retragere a licenței de activitate.

Consiliul a recomandat completarea art.3 alin. (1) din Legea nr. 552 din 18 octombrie 2001 privind evaluarea și acreditarea în sănătate cu principiile

¹⁵ Decizia din 25 septembrie 2017 pe cauza 74/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_74_17.pdf

nediscriminării și accesibilității și a art. 4 cu criteriul de accesibilitate fizică și informațională.

Servicii de protecție socială

Realizarea dreptului la pensie

Angajații sistemului penitenciar au invocat în fața Consiliului un tratament diferențiat la calcularea pensiilor în comparație cu angajații trupelor organelor afacerilor interne. Consiliul a stabilit că, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au activat în municipiul Bender, la stabilirea pensiilor se ia în calcul indemnizația bănească în mărime de 1,5 salariu de funcție, de care au beneficiat pe parcursul activității în municipiul Bender. Pe când pentru angajații sistemului penitenciar, care, de asemenea, au beneficiat de o astfel de indemnizație pe parcursul activității în municipiul Bender, aceasta nu se include, diminuând cuantumul pensiei.

Consiliul a constatat că respectiva indemnizație bănească, pentru angajații sistemului este considerată plată compensatorie, iar în cazul angajaților trupelor organelor afacerilor interne este un supliment la salariu. Consiliul a subliniat că aceste prevederi instituie un tratament diferit în situații identice din punct de vedere juridic, or atât unii, cât și alții, au activat în municipiul Bender, fiind expuși la același risc pentru care a fost instituită aceeași indemnizație lunară. Din aceste considerente, angajații MAI se află în situație similară cu angajații sistemului penitenciar. Mai mult, pentru tratamentul diferențiat constatat, partea reclamată nu a prezentat o justificare obiectivă și rezonabilă. Consiliul a subliniat că, atât timp cât aceeași indemnizație are un caracter permanent, este stabilită și achitată ambelor categorii de angajați pentru activitatea desfășurată în mun. Bender, nu există nici o rațiune juridică de a o exclude din baza de calcul pentru stabilirea pensiei a angajaților sistemului penitenciar. Consiliul a menționat că drepturile sociale pentru ambele categorii de angajați trebuie realizate în condiții identice, fără discriminare.

Consiliul a recomandat¹⁶ Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei să revizuiască prevederile normative relevante, asigurând un tratament nediscriminatoriu la stabilirea și calcularea pensiei tuturor angajaților din structurile de forță.

Consiliul a examinat sesizarea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, care au invocat că, în urma analizei impactului reformei sistemului de pensii, realizată prin Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 privind modificarea și completarea unor acte legislative, s-a constatat existența unor reglementări cu caracter discriminatoriu.

Consiliul a stabilit că, prin modificările propuse, s-a regăsit și egalarea drepturilor la stabilirea pensiilor personalului care activează la locuri de muncă în condiții speciale (foarte grele și foarte nocive).

¹⁶ Decizia din 28 aprilie 2017 pe cauza 11/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_11_2017-votat-expediata-depers..pdf

Consiliul a notat că tratarea în mod egal a persoanelor ocupate la lucrări foarte nocive și foarte grele și a persoanelor, care desfășoară activități în condiții normale, în ceea ce privește vârsta standard de pensionare la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă reprezintă discriminare indirectă a persoanelor care activează la locuri de muncă în condiții foarte grele și foarte nocive.

De asemenea, Consiliul a stabilit că recomandarea formulată prin deciziile nr. 030/2013 din 13 februarie 2014 și nr. 321/2015 din 29 ianuarie 2016, de a adopta măsuri pozitive în vederea asimilării perioadei de îngrijire a unei persoane cu dizabilități severe, indiferent de vârstă, la stagiul de cotizare, a fost parțial implementată. Astfel, a fost asimilată stagiului de cotizare doar perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani, nefiind inclusă perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități severe cu vârsta de peste 18 ani. Consiliul a subliniat imperativitatea excluderii limitei de vârstă, ori necesitatea de a îngriji o persoană cu dizabilități severe nu decade odată cu schimbarea statutului acesteia din copil în adult.

Consiliul a recomandat¹⁷ Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări corespunzătoare, astfel ca persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă să se poată pensiona în condiții avantajoase și să excludă limita de vârstă pentru perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă asimilată stagiului de cotizare

Consiliul a examinat, din perspectiva discriminării indirecte pe criteriul de gen, prevederile Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, care stipulează că, la calcularea pensiei pentru limită de vârstă pentru perioada necontributivă de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani se va lua în calcul salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei.

Consiliul a notat că această prevedere dezavantajează femeile, perpetuând decalajele de gen la quantumul pensiilor. Această constatare se confirmă și prin datele statistice, or potrivit acestora femeile beneficiază de pensii pentru limită de vârstă mai mici decât bărbații¹⁸. Consiliul a menționat că, pe de o parte, această situație este cauzată de disparitatea salarială de sex (14,5%), iar, pe de altă parte, un aspect semnificativ al diferenței la pensie era cauzat de modul în care anumite perioade necontributive asimilate stagiului de cotizare se iau în considerare la calcularea pensiei. Consiliul a reamintit, prin decizia emisă pe cauza 321/15 la data de 29 ianuarie 2016, că aceste perioade prezintă o dimensiune de gen, deoarece, preponderent, femeile sunt cele care își îngrijesc copiii. De asemenea, datele statistice confirmă că, în medie, din numărul total de beneficiari de concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului doar 0,76% sunt tații, în comparație cu 98,66% mame. Prin urmare, calcularea pensiei în baza salariului minim pe țară pentru perioada necontributivă de îngrijire a unui copil, influențează, inevitabil, negativ quantumul pensiei pentru limită de vârstă a femeilor.

¹⁷ Decizia din 22 iunie 2017 pe cauza nr. 32/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_32_2017_Sindicat-votat-ok.pdf

¹⁸ Mărimea medie a pensiei pentru limita de vârstă, pe sexe, în profil teritorial (2016) indică că mărimea medie a pensiilor pentru femei este de 1221,37 lei, pe când cea a bărbaților este de 1491,06 lei.

Consiliul a recomandat¹⁹ Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări corespunzătoare, încât să se prevadă că la data calculării pensiei, pentru perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare se va lua în considerare salariul mediu lunar pe țară. Totodată, s-a recomandat să examineze posibilitatea instituirii anumitor modalități de stimulare a partajării concediului de îngrijire a copilului între părinți.

Prestații sociale

O persoană, care a fost nevoită să se concedieze în a doua lună de sarcină, s-a plâns Consiliul că i s-a refuzat acordarea indemnizației de maternitate, ca fiind soție aflată la întreținerea soțului asigurat, deoarece în ultimele 9 luni premergătoare lunii acordării concediului de maternitate a desfășurat activitate și a beneficiat de venit asigurat.

Consiliul, analizând circumstanțele invocate, a stabilit că situația descrisă de petiționar a fost examinată de către Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 6 din 09 februarie 2017. Astfel, Curtea a stabilit că politica socială prin care indemnizația de maternitate este calculată din salariul soțului asigurat doar atunci când (1) soția în perioada de 9 luni premergătoare producerii riscului asigurat și-a pierdut locul de muncă din motive ce nu-i sunt imputabile sau, (2) în această perioadă, soția nu deține un loc de muncă, creează un tratament discriminatoriu între soțiile care nu au participat la sistemul public de asigurări sociale, dar sunt considerate a fi la întreținerea soțului salariat și beneficiază de indemnizație de maternitate calculată din mărimea salariului acestuia, iar soțiile care au lucrat parțial în ultimele 9 luni premergătoare concediului de maternitate și au contribuit prin plăți la fondul asigurărilor sociale de stat, nu beneficiază de aceste garanții. Curtea a notat că rațiunea stabilirii indemnizației de maternitate este acordarea acesteia pentru pierderea capacității de muncă, iar la momentul producerii riscului asigurat ambele persoane – și cea care nu a contribuit la sistemul public de asigurări sociale, dar cea care a contribuit parțial – și-au pierdut capacitatea de muncă și se află, de fapt, la întreținerea soțului salariat (pct.59). În acest context, Curtea a subliniat că tratamentul diferențiat instituit pentru obținerea indemnizației de maternitate fără o justificare obiectivă și rezonabilă este contrar articolelor 16, 47 și 49 din Constituție.

Consiliul a explicat petiționarului că situația invocată a fost remediată prin hotărârea Curții Constituționale.

Un fost angajat al Ministerului Afacerilor Interne a susținut că este suspus unui tratament diferențiat în partea ce vizează cuantumul compensației lunare pentru dizabilitatea survenită ca urmare a unei afecțiuni din perioada serviciului. Consiliul a stabilit că indemnizația de dizabilitate stabilită în baza Legii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 din 24 decembrie 1999 se indexează anual, pe când compensația lunară achitată în caz de dizabilitate a polițistului, survenită în

¹⁹ Decizia din 31 octombrie 2017 pe cauza 97/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_97_2017.pdf

exercițiul funcțiunii sau în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu constituie o sumă fixă și nu se indexează.

Consiliul a notat că, după natura lor, aceste două categorii de plăți sunt comparabile, or ambele vin să susțină persoanele care au căpătat o dizabilitate în condiții similare, și anume la locul de muncă. Abordarea statului față de aceste prestații trebuie să fie similară. Modalitatea de calcul și sursa de finanțare diferită nu sunt factori determinați și obiectivi de a avea o abordare diferențiată a situațiilor comparabile. Consiliul a reținut că indexarea prestațiilor sociale are drept scop ajustarea acestora conform indicelui prețurilor de consum care se modifică anual. Respectiv, creșterea indicelui prețurilor de consum afectează toate persoanele care beneficiază de prestații sociale, indiferent de temeiul legal în baza căruia le-au fost stabilite prestațiile sociale.

Consiliul a recomandat²⁰ Guvernului să reexamineze categoriile prestațiilor sociale supuse indexării, asigurând că prestațiile sociale oferite pentru situații analogice vor fi abordate similar.

Un participant la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova a invocat că prestația socială oferită de către stat pentru aceste merite diferă în dependență de temeiul în baza căruia se stabilește.

Consiliul a stabilit că persoanele care s-au pensionat conform prevederilor Legii cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, beneficiază de o majorare a pensiei (atât cea de dizabilitate, cât și cea pentru vechime) în mărime de 135 lei, pe când persoanele care s-au pensionat în baza Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14.10.1998, au dreptul la o alocație lunară de stat în mărime de 100 lei.

Consiliul a notat că, indiferent de statutul special al beneficiarului de prestație socială și de temeiul legal în baza căreia persoana și-o revendică, aceasta se oferă pentru participarea la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, respectiv, cuantumul prestației trebuie să fie egal pentru toți participanții la aceste lupte. Consiliul nu a găsit o justificare obiectivă și rezonabilă a situației în care unii participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova beneficiază de 135 lei, iar alți participanți la aceleași acțiuni de luptă beneficiază de 100 de lei.

Consiliul a recomandat²¹ Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări la cadrul legislativ incident circumstanțelor speței în vederea

²⁰ Decizia din 21 iulie 2017 pe cauza nr. 52/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_52_2017_constatare_votat.pdf

²¹ Decizia din 25 august 2017 pe cauza nr. 67/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_67_2017_constatare_votat_sem.pdf

uniformizării cuantumului prestației sociale acordate pentru participarea la acțiuni de luptă pe timp de pace, evitând măsuri regresive.

Examinând prevederile Legii nr. 315 din 23 decembrie 2016 privind prestațiile sociale pentru copii Consiliul a constatat că acestea tratează într-o manieră mai puțin favorabilă familiile cu copii gemeni sau cu mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină care s-au născut până la 01 ianuarie 2017 și nu au împlinit vârsta de 3 ani la data intrării în vigoare a prezentei legi, încălcând dreptul la securitate socială a acestora, drept prevăzut de art. 50 din Constituția Republicii Moldova, art. 4 din Legea nr. 338 din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului, art. 2 și 3 din Convenția cu privire la drepturile copilului, art.9 din Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale. Consiliul a considerat acest tratament discriminator, dat fiind faptul că această indemnizație de suport nu este unică, dar are un caracter continuu, achitându-se lunar. Respectiv, ea ar trebuie să fie accesibilă tuturor familiilor care au copii gemeni sau mai mulți dintr-o singură sarcină și care nu au împlinit vârsta de 3 ani.

Consiliul recomandă autorităților să modifice art.8 alin.(3) din Legea nr. 315 din 23 decembrie 2016 privind prestațiile sociale pentru copii, astfel încât să nu limiteze accesul la această prestație socială a copiilor în dependență de momentul nașterii lor.

Servicii de transport

Consiliul a examinat gradul de asigurare a accesibilității mijloacelor de transport pentru persoanele cu dizabilități. Consiliul a constatat un acces limitat la sistemul de transport public: (i) din 501 operatori de transport autorizați, doar 3 dispun de 4 mijloace de transport accesibile persoanelor cu dizabilități (în raioanele Căușeni și Anenii Noi) din aproximativ 6900 de mijloace de transport care sunt deja antrenate în prestarea serviciilor în cele 32 de raioane ale țării; (ii) în municipiile Bălți și Chișinău este asigurată parțial accesibilitatea persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor la serviciile de transport în comun²². S-a stabilit că, la doi ani de la instituirea obligației de asigurare a accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun, Codul transporturilor rutiere, adoptat în 2014 nu pune accentul pe accesibilizarea mijloacelor de transport ca o condiție sine qua non, ci reglementează situații de excludere a persoanelor cu dizabilități din gama potențialilor beneficiari ai serviciilor de transport, pe motiv de dizabilitate sau mobilitate redusă²³. Consiliul a notat că accentul trebuie îndreptat spre accesibilizarea mijloacelor de transport și nu pe modalități de excludere, subliniind că introducerea acestei prevederi duce la tergiversarea procesului de accesibilizare a mijloacelor de transport. De asemenea, Consiliul a reținut că, la 17 martie 2017, au fost introduse sancțiuni pentru neadaptarea corespunzătoare a mijloacelor de transport, subliniind că această măsură trebuia precedată de stabilirea unor ținte de accesibilizare încadrate într-un timp rezonabil și de introducerea în condițiile de licențiere a activității de transport rutier de persoane prin servicii regulate cerința deținerii mijloacelor de transport accesibile persoanelor cu dizabilități.

²² În municipiul Chișinău circulă 202 troleibuze dotate cu rampă; în municipiul Bălți, Î.M. circulă de 23 de unități de transport cu rampă

²³ art. 67 alin. (8) lit. a) și lit. b) Codul transporturilor rutiere

Consiliul a recomandat²⁴ Ministerului Economiei și Infrastructurii să introducă cerința deținerii mijloacelor de transport accesibile persoanelor cu dizabilități în condițiile de licențiere a activității de transport rutier de persoane prin servicii regulate și să propună excluderea prevederilor art. 67 alin. (8) lit. b) Codul transporturilor rutiere. De asemenea, Consiliul a recomandat Comisiilor privind atribuirea prin concurs a serviciilor regulate de transport rutier să acorde prioritate întreprinzătorilor care dispun de mijloace de transport accesibile pentru persoanele cu dizabilități ale aparatului locomotor.

Facilități fiscale

Un grup de persoane cu dizabilități locomotorii s-au adresat Consiliului, invocând că facilitățile fiscale la importul mijloacelor de transport pentru transportarea persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor sunt ineficiente. Potrivit prevederilor legale, sunt scutite de taxele vamale de import mijloacele de transport destinate pentru transportarea persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor obținute cu titlul gratuit, reutilate în modul corespunzător. Consiliul a stabilit că aplicabilitatea practică a facilităților acordate nu este efectivă, or datele statistice reflectă că, din momentul introducerii acestor facilități până în prezent, au fost importate mijloace de transport pentru transportarea persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor, clasificate la poziția tarifară 8703, de către 3 persoane juridice și o persoană fizică. Consiliul a subliniat că măsura pozitivă (în redacția actuală) pare să nu contribuie la asigurarea egalității efective și necesită a fi regândită. În acest sens, Consiliul a notat că facilitățile fiscale și vamale ar putea fi extinse, oferindu-le posibilitatea persoanelor cu dizabilități locomotorii să importe (cu scutirea taxelor de import) orice mijloc de transport indiferent de modalitatea obținerii acestuia (donație sau procurare) și indiferent de faptul dacă autoturismul este sau nu reutilat în modul corespunzător. Respectiv, statul, pentru a nu admite situații de evaziune fiscală, ar putea acorda un termen limită pentru reutilare/adaptare a mijlocului de transport importat, sub sancțiunea aplicării taxelor fiscale și vamale. De asemenea, Consiliul a constatat o neconcordanță în partea ce privește categoria persoanelor eligibile de a beneficia de facilitățile fiscale și vamale la importul mijloacelor de transport. Or, modificările ce au vizat politica bugetar fiscală a statului stabilesc că de aceste facilități vor beneficia persoanele cu dizabilități ale aparatului locomotor, fără a indica gradul de dizabilitate, pe când prevederile referitoare la procedura de acordare a facilităților fiscale și mecanismul de introducere și plasare sub regim vamal de import a mijloacelor de transport pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, rețin drept eligibile doar persoanele cu dizabilități locomotorii severe. Consiliul a stabilit că prin aceste reglementări normative se restrânge cercul beneficiarilor.

Consiliul a recomandat²⁵ Guvernului să revadă condițiile specifice referitoare la facilitățile fiscale și vamale, astfel ca persoanele cu dizabilități locomotorii să poată importa (cu scutirea taxelor de import) orice mijloc de transport, indiferent

²⁴ Decizia din 28 august 2017 pe cauza nr. 64/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_64_17.pdf

²⁵ Decizia din 8 septembrie 2017 pe cauza nr. 71/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_71_17.doc.pdf

de modalitatea obținerii acestuia (donație sau procurare) și indiferent de faptul dacă autoturismul este sau nu reutilat în modul corespunzător; și să modifice prevederile normative și să înlăture discrepanța referitoare la categoria persoanelor eligibile de a beneficia de facilități fiscale și vamale la importul unui mijloc de transport.

Acordarea scutirilor pentru persoanele întreținute în conformitate cu art. 35 Cod fiscal

Consiliul a constatat două situații în care contribuabilii care au la întreținere persoane cu dizabilități severe ar fi supuși discriminării prin prisma prevederilor art. 35 alin. (2) lit. b) Cod fiscal, și anume: (i) situația în care contribuabilul are la întreținere o persoană încadrată în grad de dizabilitate sever cu vârsta mai mare de 18 ani, în comparație cu contribuabilul ce are la întreținere persoane adulte încadrate în grade de dizabilitate medie și accentuată; (ii) situația în care contribuabilul are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită după 18 ani, în comparație cu contribuabilul ce are la întreținere o persoană, ascendent sau descendent, a cărei dizabilitate a fost stabilită din copilărie.

Consiliul a recomandat²⁶ Ministerului Finanțelor să modifice legislația fiscală în concordanță cu constatările prezentei decizii și să elimine prevederile discriminatorii din art. 35 alin.(1) și alin.(2) lit. b) Cod fiscal nr. 1163 -XIII din 24 aprilie 1997.

Accesibilitatea obiectelor de menire socială

Consiliul a examinat nivelul de accesibilitate a Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani, Râșcani și Ciocana). Consiliul reamintește că inaccesibilitatea sediilor instanțelor de judecată este periodic raportată și, în 18% din deciziile de constatare emise, Consiliul a constatat o discriminare determinată de inaccesibilitatea clădirilor de menire socială, inclusiv a instanțelor de judecată. Consiliul a stabilit că clădirile în care își desfășoară activitatea Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani, Râșcani și Ciocana) nu sunt amenajate corespunzător pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități. Totodată, Consiliul a constatat o reticență din partea judecătorilor de a accepta judecarea cauzelor într-un loc care să răspundă necesităților specifice ale persoanelor cu dizabilități locomotorii.

Consiliul a recomandat²⁷ Guvernului să elaboreze și să adopte politici care să conțină totalitatea de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, transporturilor, precum și a mediului informațional și comunicațional, incluzând tehnologiile și sistemele informaționale și comunicațiile, conform necesităților persoanelor cu dizabilități. De asemenea, a recomandat Consiliului Superior al Magistraturii să

²⁶ Decizia din 29 decembrie 2017 pe cauza 123/17, disponibilă online

²⁷ Decizia din 3 ianuarie 2017 pe cauza nr. 485/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_485_2016-votat_6645777.pdf

planifice resurse financiare în vederea acomodării rezonabile a instanțelor judecătorești în procesul de evaluare a costurilor aferente îndeplinirii justiției

Consiliul a recomandat²⁸ Curții Supreme de Justiție să prevadă expres în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare nr. 5 din 17 noiembrie 2014, obligația judecătorului de a întreprinde sau dispune măsuri de acomodare rezonabilă, în vederea asigurării judecării cauzei într-un loc accesibil persoanelor cu dizabilități locomotorii.

Consiliul a recomandat²⁹ președintelui judecătoriei mun. Chișinău să planifice măsuri de accesibilizare a sediilor și acomodare rezonabilă pentru persoanele cu dizabilități locomotorii în procesul de judecare a cauzelor. De asemenea, a recomandat Consiliului Superior al Magistraturii să întreprinde acțiuni necesare în vederea evitării situațiilor similare pe viitor.

Consiliul a examinat nivelul de accesibilitate a gărilor și stațiilor auto din Chișinău. La momentul examinării se întreprindeau măsuri de reparație pentru a asigura accesibilitatea infrastructurii gării auto. Consiliul a îndemnat Întreprinderea de Stat "Gările și Stațiile Auto" să asigure conformitatea cu normativele tehnice în vigoare privind accesibilitatea.

De asemenea, Consiliul a recomandat³⁰ Întreprinderea de Stat "Gările și Stațiile Auto" să elaboreze un Plan de acțiuni cu privire la accesibilizarea gărilor și stațiilor din gestiune, la necesitățile persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor și să dezvolte un serviciu de achiziționare sau rezervare a biletelor on-line, facilitând accesibilizarea serviciului pentru persoanele cu dizabilități.

Examinând proiectul Hotărârii de Guvern pentru aprobarea Regulamentului cu privire la autogări, Consiliul a observat că au fost incluse unele prevederi care să asigure accesul persoanelor cu dizabilități în autogări, dar, totuși, a constatat că acestea sunt formulate în mod general, fără a fi prevăzută în mod concret durata de timp în care administratorul autogării urmează să îndeplinească condiția accesibilității pentru persoanele cu dizabilități locomotorii. De asemenea, Consiliul a constatat că anunțarea prin rețeaua de comunicație și prin difuzoare a informației privind plecările, sosirile și suspendările curselor, condițiile meteorologice, traficul rutier, precum și a altor informații utile pentru persoane, doar în limba română, în teritoriile în care locuiesc persoane aparținând unei minorități naționale, va duce la încălcarea drepturilor acestor persoane.

²⁸ Decizia din 24 februarie 2017 pe cauza 510/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_510_2016_expediat__109234.pdf

²⁹ Decizia din 16 octombrie 2017 pe cauza nr. 84/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_84_17-1.pdf

³⁰ Decizia din 7 februarie 2017 pe cauza nr. 500/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_500_2016_expediat---depers..pdf

Consiliul a recomandat completarea Regulamentului în vederea asigurării accesibilității autogărilor pentru toate categoriile de călători, pentru ca aceștia să poată să-și exercite dreptul la libera circulație și cel de acces la servicii disponibile publicului.

Consiliul a examinat nivelul de accesibilitate a Centrului Republican de Diagnosticare Medicală. Consiliul a constatat că clădirea instituției nu este amenajată corespunzător pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități.

Consiliul a recomandat³¹ administrației Centrului Republican de Diagnosticare Medicală să adopte măsuri care vor facilita accesul efectiv în clădire, asigurând dreptul persoanelor cu dizabilități la servicii medicale în condiții de egalitate cu ceilalți.

Consiliul a examinat nivelul de accesibilitate a sediului Direcției de colectare a impozitelor și taxelor locale, Primăria mun. Chișinău. Consiliul a stabilit că clădirea instituției nu este amenajată corespunzător pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități.

Consiliul a recomandat³² Primăriei mun. Chișinău să amenajeze sediul Direcției de colectare a impozitelor și taxelor locale, instalațiile și încăperile acestora pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități.

Consiliul a examinat nivelul de accesibilitate a unui șir de obiective de menire socială din orașul Nisporeni, stabilind că la autogara orașului Nisporeni nu este instalată o rampă de acces, iar persoanele care se deplasează în fotoliu rulant, sunt nevoite să aștepte mijlocul de transport afară și nu în sala de așteptare precum ceilalți călători. De asemenea, s-a constatat că nu sunt accesibile, nici sediul S.A. Moldtelecom din localitate, precum și un șir de farmacii. Pe de altă parte, Consiliul a observat că, deși unele instituții (Primăria Nisporeni, Consiliul Raional Nisporeni, I.M.S.P. Centrul de Sănătate Nisporeni, Oficiul Poștal Nisporeni) dispun de rampe, acestea sunt impracticabile.

Consiliul a subliniat că accesibilitatea redusă sau lipsa acestora constituie, pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, o barieră la accesarea serviciilor oferite. Aceste bariere nu doar limitează capacitatea persoanelor cu dizabilități de a utiliza serviciile disponibile publicului, ele tergiversează, de asemenea, incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Consiliul a recomandat³³ tuturor instituțiilor vizate să întreprindă, în termen de 6 luni, acțiuni de amenajare a clădirilor, instalațiilor și încăperilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, precum și acomodarea

³¹ Decizia din 30 mai 2017 pe cauza nr. 26/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_26_2017_constatare_votat-red-depers..pdf

³² Decizia din 24 iulie 2017 pe cauza nr. 53/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_53_2017_constatare_votat_expediat.pdf

³³ Decizia din 16 iulie 2017 pe cauza nr. 34/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_34_2017_constatare_votat_expediat.pdf

rezonabilă în cazuri particulare. De asemenea, Consiliul a expediat Inspecției de Stat în Construcții pentru a examina dacă clădirile instituțiilor reclamate au fost adecvat amenajate, conform normativelor în vigoare, pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, în conformitate cu prevederile art. 177 alin. (2) lit. i 1) coroborat cu art. 416 alin. (1) Cod contravențional.

Accesibilitatea clădirilor de locuit

Membrii unei familii în componența căruia este o persoană cu dizabilități locomotorii au invocat în fața Consiliului că nu au acces la propria locuință din cauza amenajării necorespunzătoare a blocului imobiliar. Consiliul a constatat că, deși rampa de acces în bloc a fost prevăzută în proiect, utilitatea acesteia este discutabilă, în condițiile în care holul de acces la ascensor este la nivelul etajului I, iar persoana pentru a putea ajunge de facto la bunul său imobil trebuie să urce 11 trepte. În lipsa unor mijloace și/sau dispozitive speciale, accesul persoanelor cu dizabilități locomotorii este imposibil.

Consiliul a menționat că, din cauza neglijenței și inacțiunilor tuturor responsabililor pe acest segment de referință (proiectantul, verficatorul, reprezentantul autorității publice locale care a semnat procesul de recepție a lucrărilor), persoana cu dizabilități locomotorii nu are acces la bunul imobil. Consiliul a atras atenția că standardele de accesibilitate care trebuie respectate atunci când se planifică/execută/dă în exploatare o construcție sunt reglementare încă din anul 2003³⁴ și, periodic, se actualizează, însă a constatat, cu regret, că în prezent se mai construiesc blocuri care sunt inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități. Consiliul a remis copia materialelor dosarului Inspecției de Stat în Construcții pentru a fi examinată, conform competenței, posibilitatea sancționării contravenționale a SRL „Glorinal”. De asemenea, Consiliul a intervenit pe lângă Inspecția de Stat în Construcții cu propunerea de a fi sesizată Comisia specializată de atestarea tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcții, în vederea sistării certificatelor de atestare tehnico-profesională a proiectantului și a verficatorului.

Consiliul a recomandat³⁵ Companiei de Construcții SRL „Glorinal” să întreprindă toate acțiunile necesare în vederea accesibilizării complexul locativ situat pe str. Calea Orheiului 113/1, mun. Chișinău.

Acces egal la beneficii

Consiliul a examinat un tratament diferențiat pe criteriu de vârstă în acces la beneficiile oferite de programul Air Moldova Club. Consiliul a stabilit că clienții companiei sub vârsta de 12 ani nu sunt recompensați cu credite bonusuri precum ceilalți. Consiliul a notat că, din moment ce pentru copil se achită același preț și utilizează frecvent serviciile companiei, acesta ar trebuie să fie eligibil pentru beneficiile programului de loialitate, din simplu considerent că se află în situație analogică cu ceilalți

³⁴ http://mdrc.gov.md/public/files/P_C.01.02-2003_.pdf

³⁵ Decizia din 22 iunie 2017 pe cauza 04/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_04_2017_votat_completat-depers.pdf

clienți care depășesc vârsta de 12 ani. Consiliul a subliniat că ÎS CA "Air Moldova" prestează un serviciu disponibil publicului și are obligația legală de a se asigura că adoptă politici și practici comerciale nondiscriminatorii în relația cu clienții.

Consiliul a recomandat³⁶ ÎS CA "Air Moldova" să își revadă politica programului Air Moldova Club, astfel încât copiii în vârstă de la 2 ani să poată beneficia de avantajele acestuia.

Consiliul a întocmit un proces-verbal în privința ÎS CA "Air Moldova" privind comiterea contravenției prevăzute de art. 711 Cod Contravențional și l-a remis instanței de judecată pentru aplicarea sancțiunii. La moment cauza contravențională se află la rejudecare la judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

Atunci când se reglementează, atât la nivel legislativ, cât și normativ/administrativ, modalitatea de acces la un bun sau la un serviciu destinat publicului, statul trebuie să țină cont de următoarele criterii: 1) disponibilitatea 2) accesibilitatea 3) nediscriminarea 4) acceptabilitatea 5) calitatea.

Recomandări:

În vederea asigurării accesibilității și acomodării rezonabile:

- ❖ Guvernul să implementeze corespunzător politicile privind accesibilizarea mediului fizic, transporturilor, precum și a mediului informațional și comunicațional, incluzând tehnologiile și sistemele informaționale și comunicațiile, conform necesităților persoanelor cu dizabilități;
- ❖ Guvernul să revadă condițiile specifice referitoare la facilitățile fiscale și vamale, astfel încât persoanele cu dizabilități locomotorii să poată importa (cu scutirea taxelor de import) orice mijloc de transport indiferent de modalitatea obținerii acestuia (donație sau procurare) și indiferent de faptul dacă autoturismul este sau nu reutilat în modul corespunzător; și să modifice prevederile normative, astfel încât să înlăture discrepanța referitoare la categoria persoanelor eligibile de a beneficia de facilități fiscale și vamale la importul unui mijloc de transport;
- ❖ Consiliului Superior al Magistraturii să planifice resurse financiare în vederea acomodării rezonabile a instanțelor judecătorești în procesul de evaluare a costurilor aferente îndeplinirii justiției;
- ❖ Curtea Supremă de Justiție să prevadă expres în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare nr. 5 din 17 noiembrie 2014, obligația judecătorului de a întreprinde sau dispune măsuri de acomodare rezonabilă, în vederea asigurării judecării cauzei într-un loc accesibil persoanelor cu dizabilități locomotorii;

³⁶ Decizia din 9 ianuarie 2017 pe cauza 487/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_487_2016_semnat_4174032.pdf

- ❖ Președintele Judecătorei mun. Chișinău să planifice măsuri de accesibilizare și acomodare rezonabilă a sediilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, în procesul de judecare a cauzelor;
- ❖ Ministerului Economiei și Infrastructurii să introducă în condițiile de licențiere a activității de transport rutier de persoane prin servicii regulate cerința deținerii mijloacelor de transport accesibile persoanelor cu dizabilități;
- ❖ Ministerului Economiei și Infrastructurii să propună excluderea prevederilor art. 67 alin. (8) lit. b) din Codul transporturilor rutiere;
- ❖ Ministerul Finanțelor să modifice legislația fiscală, astfel încât să elimine prevederile discriminatorii din art. 35 alin.(1) și alin.(2) lit. b) Cod fiscal nr. 1163 -XIII din 24.04.1997;
- ❖ Comisiile privind atribuirea prin concurs a serviciilor regulate de transport rutier să acorde prioritate întreprinzătorilor care dispun de mijloace de transport accesibile pentru persoanele cu dizabilități ale aparatului locomotor;
- ❖ Primăria mun. Chișinău să amenajeze sediul Direcției de colectare a impozitelor și taxelor locale, instalațiile și încăperile acestora pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități;
- ❖ Centrul Republican de Diagnosticare Medicală să adopte măsuri care vor facilita accesul efectiv în clădire, asigurând dreptul persoanelor cu dizabilități la servicii medicale în condiții de egalitate cu ceilalți;
- ❖ Întreprinderea de Stat "Gărilor și Stațiile Auto" să elaboreze un Plan de acțiuni cu privire la accesibilizarea garilor și stațiilor din gestiune la necesitățile persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor și să dezvolte un serviciu de achiziționare sau rezervare a biletelor on-line, facilitând accesibilizarea serviciului pentru persoanele cu dizabilități;
- ❖ Administratorii instituțiilor de menire socială din orașul Nisporeni să întreprindă acțiuni de amenajare a clădirilor, instalațiilor și încăperilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, precum și acomodarea rezonabilă în cazuri particulare;
- ❖ Compania de Construcții SRL „Glorinal” să întreprindă toate acțiunile necesare în vederea accesibilizării complexului locativ situat pe str. Calea Orheiului 113/1, mun. Chișinău.
- ❖ În vederea eliminării discriminării în acces la polița de asigurare medicală gratuită din partea statului:
- ❖ Guvernul să revadă categoriile de persoane ce beneficiază de asistență medicală gratuită din partea Statului, astfel încât persoanele neasigurate care îngrijesc de un copil cu vârsta de până la 2 ani să beneficieze de asistență medicală gratuită;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să instituie și să pună în aplicare un mecanism de ținere a evidenței nominale a tuturor persoanelor cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, astfel ca toate persoanele cu dizabilități să poată beneficia de poliță de asigurare medicală gratuită din partea statului, indiferent de prestatorul pensiei și de schimbările ce pot surveni în partea ce vizează prestațiile sociale oferite acestora;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină să reexamineze criteriile de evidență și condițiile de activare/dezactivare a poliței de asigurare

medicală, încât persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă să poată beneficia de polița de asigurare medicală în mod continuu, indiferent de modificările survenite la categoria de pensie;

- ❖ Compania Națională de Asigurări în Medicină să reexamineze posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte al Republicii Moldova.
- ❖ În vederea eliminării prevederilor discriminatorii incidente sistemului de pensionare:
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări corespunzătoare, astfel încât să se prevadă că, la data calculării pensiei pentru perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare (perioada îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani și perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani), se va lua în considerare salariul mediu lunar pe țară;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări corespunzătoare, astfel încât persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă să se poată pensiona în condiții avantajoase;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări corespunzătoare, astfel încât să excludă limita de vârstă pentru perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă asimilată stagiului de cotizare;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să revizuiască prevederile normative relevante, asigurând un tratament nediscriminatoriu la stabilirea și calcularea pensiei tuturor angajaților din structurile de forță;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să examineze posibilitatea instituirii anumitor modalități de stimulare a partajării concediului de îngrijire a copilului între părinți;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Casa Națională de Asigurări Sociale să examineze oportunitatea instituirii și punerii în aplicare a unui mecanism în vederea asigurării plății pensiei neîntrerupte pentru persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă și ulterior au optat pentru o altă categorie de pensie mai avantajoasă.
- ❖ În vederea eliminării discriminării în acces la prestații sociale:
- ❖ Guvernul să reexamineze categoriile prestațiilor sociale supuse indexării, asigurând că prestațiile sociale oferite pentru situații analoage vor fi abordate similar;
- ❖ Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să propună modificări la cadrul legislativ incident în vederea uniformizării cuantumului prestației sociale acordate pentru participarea la acțiuni de luptă pe timp de pace, evitând măsuri regresive.
- ❖ În vederea eliminării discriminării în acces la alte servicii disponibile publicului:
- ❖ ÎS CA "Air Moldova" să își revadă politica programului Air Moldova Club, astfel încât copiii în vârstă de la 2 ani să poată beneficia de avantajele acestuia.

2.3. SITUAȚIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Prezentarea situației privind discriminarea în domeniul educației prin prisma prevederilor art.9 din Legea nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității reflectată în experiența Consiliului.

Comparativ cu anul precedent, se atestă o scădere a cazurilor de discriminare constatate de Consiliu, în domeniul educației.

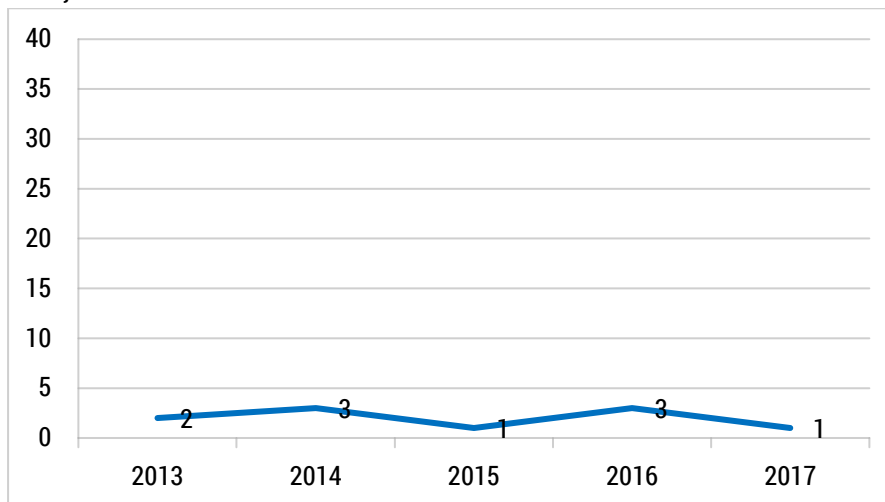

Diagrama nr. 11. Dinamica deciziilor de constatare a discriminării în domeniul educației

Tendențele îngrijorătoare constatate în activitatea Consiliului pe acest segment sunt următoarele :

- inaccessibilitatea fizică a instituțiilor de învățământ pentru copiii cu dizabilități locomotorii
- insuficiența cadrelor de sprijin
- neincluderea completului de clase a V-IX în Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în cadrul școlilor auxiliare.

Printre factorii care au determinat aceste probleme, în opinia Consiliului ar fi:

- integrarea defectuoasă a principiului nediscriminării în politica educațională
- planificarea resurselor financiare fără a fi luată în considerație abordarea bazată pe drepturile omului
- prezența stereotipurilor și prejudecăților în sistemul educațional.

Consiliul a examinat sesizarea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului referitoare la neincluderea în Planul - Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal crearea clasei a IX-a în cadrul școlilor auxiliare.

Consiliul a stabilit că, în pofida obligațiilor legale, de a asigura elevilor cu dificultăți severe de învățare, condiții specifice necesităților acestora, pentru a-și putea realiza dreptul la educație, ministerul a exclus crearea clasei a IX-a din Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în cadrul școlilor auxiliare, fără să prevadă o alternativă corespunzătoare. Ministerul a susținut că situația a fost

determinată de neadaptarea curriculumului școlar la disciplinele obligatorii și opționale, de către reprezentanții instituțiilor care sunt antrenați în procesul educațional al elevilor cu dificultăți severe de învățare. Astfel, Consiliul a notat că eșecul este al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, or acesta este autoritatea care trebuia să planifice și să organizeze procesul, astfel încât fiecare elev, indiferent de dificultățile și barierele cu care se confruntă, să aibă acces la învățământul gimnazial obligatoriu.

Consiliul a recomandat³⁷ Ministerului Educației, Culturii și Cercetării să planifice, organizeze și monitorizeze procesul de revizuire a curriculumului școlar la disciplinele obligatorii și opționale, adaptate la necesitățile reale ale elevilor care sunt înmatriculați în școli auxiliare. De asemenea, să includă completul de clase a V-IX-a în Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2018-2019, în cadrul școlilor auxiliare.

O persoană s-a adresat Consiliului prin care a solicitat să fie constatată discriminatorie decizia organelor locale cu atribuții în domeniul învățământului de a înmatricula copilul cu deficiențe de auz în clasa întâi la o școală de cultură generală. Petiționara susținea că plasarea într-o instituție rezidențială îi va aduce mai multe beneficii, decât înmatricularea acestuia într-o școală de cultură generală.

Consiliul a notat că instituțiile rezidențiale nu reprezintă o alternativă în vederea asigurării dreptului la educație și integrării lor ulterioare în comunitate. În acest sens, Consiliul a menționat că educația incluzivă oferă, pe lângă realizarea dreptului la educație a copiilor cu dizabilități de auz și o posibilitate reală pentru copiii respectivi de a se integra în societate, aflându-se în mediul comun. Instituțiile rezidențiale, în opinia Consiliului, nu asigură întotdeauna reintegrarea copiilor cu dizabilități de auz în comunitate, chiar dacă aceștia au acces la educație, or plasarea lor în instituții de acest gen presupune izolarea de ceilalți copii, fapt care, pe viitor, ar putea să le creeze dificultăți la participarea efectivă în societate odată cu absolvirea instituției rezidențiale.

Consiliul a îndemnat³⁸ statul să facă tot posibilul ca plasarea copiilor cu deficiențe de auz într-o instituție rezidențială să fie ultima opțiune aleasă, prioritară fiind educarea copilului într-o instituție de învățământ general.

Autoritățile statului, instituțiile de învățământ, cadrele didactice trebuie să-și conjuge eforturile pentru a garanta persoanelor cu dizabilități acces liber la sistemul educațional de toate nivelele, în condiții de egalitate cu ceilalți.

³⁷ Decizia din 29 septembrie 2017 pe cauza 92/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_92_17.pdf

³⁸ Decizia din 14 aprilie 2017 pe cauza 07/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_neconstatare_07_2017-votat-depers.pdf

Recomandări:

- ❖ Autoritățile statului să facă tot posibilul ca educarea copiilor cu deficiențe senzoriale să se desfășoare într-o instituție de învățământ general, plasarea acestor copii într-o instituție rezidențială să fie ultima opțiune aleasă;
- ❖ Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să planifice, organizeze și monitorizeze procesul de revizuire a curriculumului școlar la disciplinele obligatorii și opționale, adaptate la necesitățile reale ale elevilor care sunt înmatriculați în școli auxiliare;
- ❖ Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să includă completul de clase a V-IX-a în Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2018-2019, în cadrul școlilor auxiliare.

2.4. SITUAȚIA PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN ALTE DOMENII

Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității în articolul 1 acordă protecție împotriva discriminării în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții.

Acces la justiție

Comparativ cu anul precedent, se atestă o creștere cu 50% a cazurilor de discriminare constatate de Consiliu, în acces la justiție.

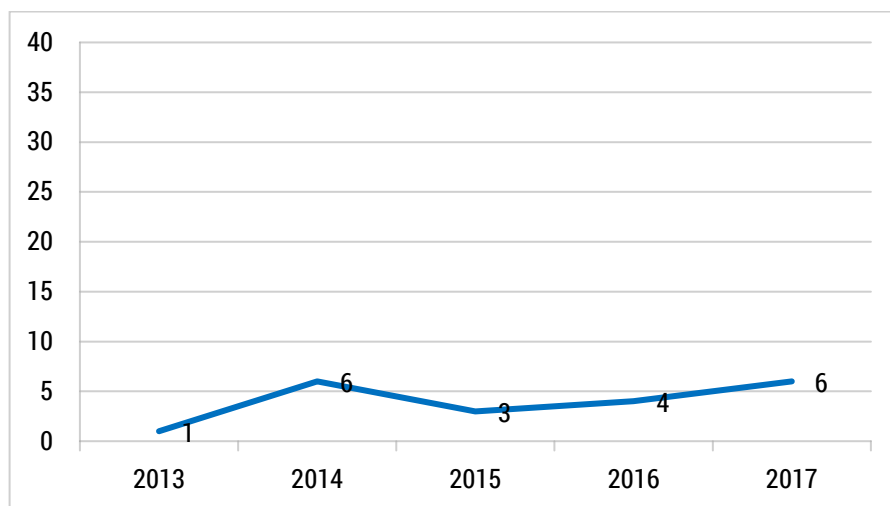

Diagrama nr. 12. Dinamica deciziilor de constatare a discriminării în acces la justiție

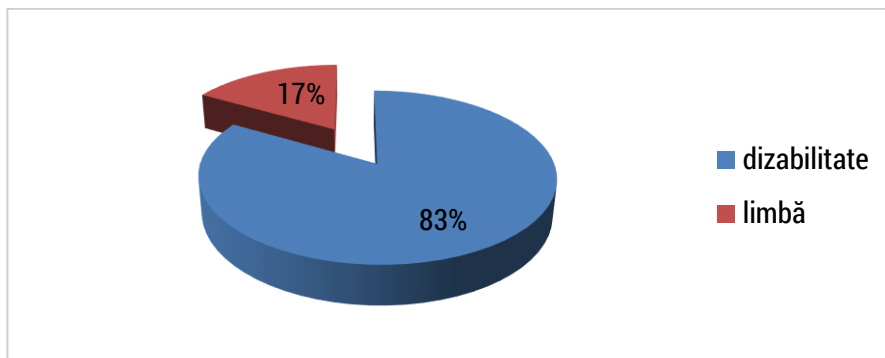
În 2017, problemele de discriminare constatate au vizat:

- inaccesibilitatea sediilor instanțelor de judecată
- reticența/refuzul judecătorilor de a întreprinde măsuri de acomodare rezonabilă
- refuzul de accepta în procedura contencioasă cererile depuse în limba rusă.

Printre factorii care au determinat aceste probleme, în opinia Consiliului ar fi:

- interpretarea eronată a statutului limbii ruse în Republica Moldova ca limbă străină, dar nu de comunicare interetnică
- neconștientizarea necesităților specifice ale persoanelor cu dizabilități.

Criteriile de discriminare constatate au fost:

Examinând proiectul de modificare și completare a unor acte legislative care are ca scop simplificarea Codului de procedură civilă, Consiliul a observat că substituirea sintagmei "prin telegramă" cu cea de "poștă electronică" din alin. (2) art. 102 Cod de procedură civilă creează o discriminare indirectă pe criteriu de vârstă, avere și origine socială, în situația în care 11,4 % din populația Republicii Moldova este sub pragul absolut al sărăciei³⁹ și doar 50% din utilizatorii Internetului dispun de poștă electronică, conform Sondajului "Utilizarea serviciilor de comunicații electronice în Republica Moldova".

Referitor la modificarea alin. (4) art. 307 Cod de procedură civilă prin care s-a propus restricționarea dreptului de a ataca cu recurs hotărârile emise pe marginea cererii privind limitarea în capacitatea de exercițiu sau declararea incapacității, considerându-le irevocabile de la pronunțare de către instanța de apel, Consiliul a considerat că aceste modificări creează o situație discriminatorie în acces la justiție a persoanelor cu dizabilități mentale și intelectuale. Examinând proiectul de lege, Consiliul a observat că, în alte cazuri cum ar fi încuviințarea adopției sau constatarea faptelor cu valoare juridică, acest drept a fost păstrat, invocându-se în nota informativă drept justificare complexitatea cauzei și a mizei acesteia pentru petiționar și persoanele interesate. Consiliul nu a putut să nu constate că limitarea în capacitatea de exercițiu sau declararea incapacității nu ar avea o "miză" pentru aceste persoane, ori această limitare are implicații serioase asupra exercitării drepturilor fundamentale, fapt prevăzut de Comentariu general la Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități nr. 1 Articolul 12 Recunoaștere egală în fața legii⁴⁰ și menționat de Raportorul Special privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Catalina Devandas-Aguilar, ca urmare a misiunii în Republica Moldova din 10-17 septembrie 2015. Consiliul a menționat că instituirea unei căi de atac, ca modalitate de acces la justiție, implică în

³⁹ Conform datelor Biroului Național de Statistică

⁴⁰ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/031/21/PDF/G1403121.pdf?OpenElement>

mod necesar și asigurarea posibilității de a o utiliza, pentru toți cei care au acest drept sau interes legitim.

Consiliul nu a susținut modificările și completările menționate, optând pentru varianta în vigoare. Totodată, a recomandat Ministerului Justiției să revadă proiectul de simplificare a Codului de procedură civilă în vederea asigurării accesului echitabil la justiție a persoanelor indiferent de vârstă, origine socială, avere, dizabilitate, precum și alte criterii protejate.

Examinând proiectul de modificare și completare a Codului contravențional, Consiliul a observat că se propunea completarea art. 36 cu alin. (1¹), care prevedea că, în cazul în care contravenientul achită integral amenda stabilită în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei agentului constatator, punctele de penalizare nu se aplică. Consiliul a considerat că aceste prevederi vor avea ca efect dezavantajarea anumitor persoane pe criteriu de avere. Astfel, vor fi scutite de aplicarea punctelor de penalizare doar persoanele solvabile, iar celorlalte persoane li se vor aplica punctele de penalizare, fiind sancționați mai dur pentru același tip de încălcare (amendă plus puncte de penalizare). Pentru a asigura securitatea circulației rutiere, Consiliul a considerat că este necesar de a aplica în mod egal asupra tuturor persoanelor măsurile coercitive (amenda și punctele de penalizare), indiferent de resursele financiare de care dispun.

Consiliul nu a susținut completarea propusă.

Lezarea demnității umane

Comparativ cu anul precedent, cazurile în care s-a constatat lezarea demnității au crescut cu 100%.

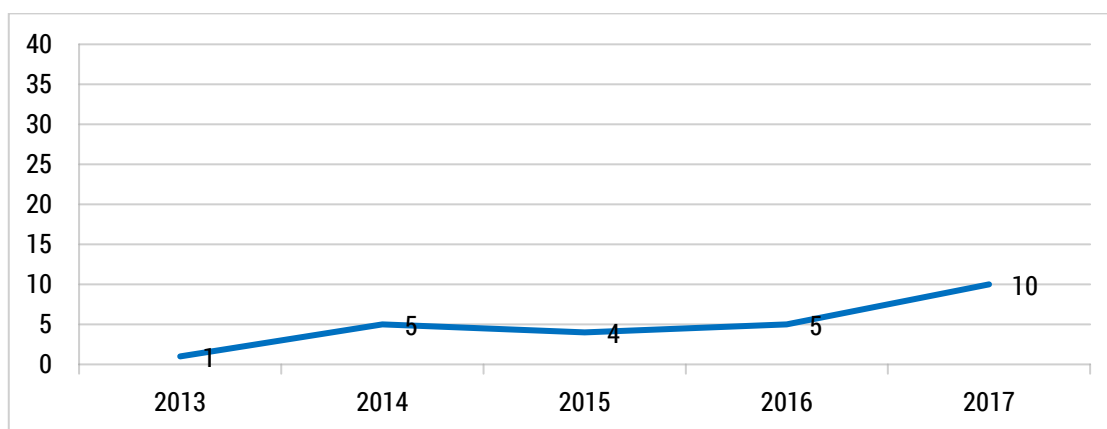

Diagrama nr. 13. Dinamica deciziilor de constatare a instigării la discriminare

Problemele ce au adus atingere demnității umane, ca rezultat al instigării la discriminare constatate în 2017, au vizat:

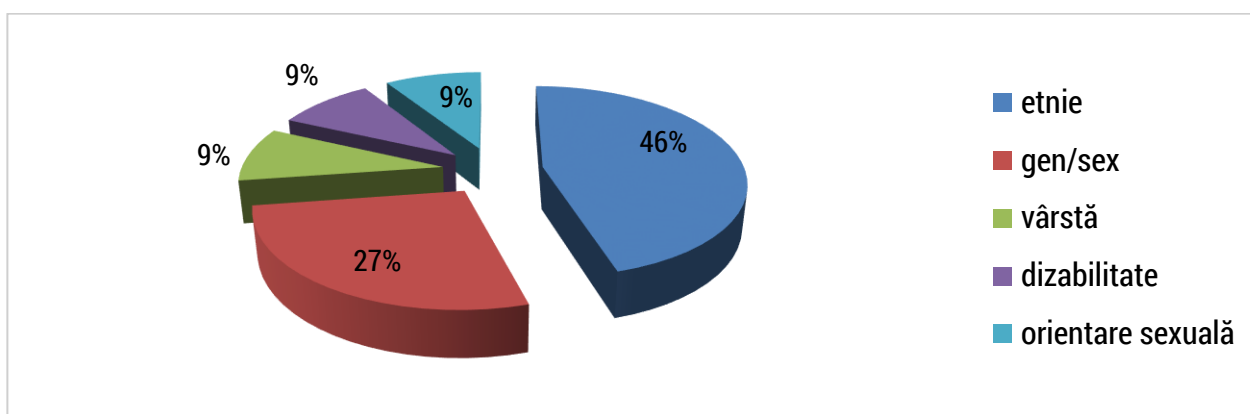
- discursuri discriminatorii din partea înalților oficiali ai statului
- comentarii intimidante la adresa etniei
- specificare etniei în comunicatele de presă

- articole jurnalistice ofensatoare.

Printre factorii care au determinat aceste probleme, în opinia Consiliului, ar fi:

- perpetuarea stereotipurilor și prejudecăților
- neconștientizare limitelor libertății de exprimare.

Criteriile de discriminare constatate ca urmare a instigărilor la discriminare au fost:

În 2017, Consiliul a emis trei decizii prin care a constatat instigare la discriminare din partea Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon, pe criteriile de etnie⁴¹, orientare sexuală⁴², sex și vârstă⁴³.

Consiliul a notat că discursul discriminatoriu nu se încadrează în libertatea de exprimare, chiar dacă această libertate cuprinde uneori și declarații care deranjează sau șochează. Consiliul a subliniat că opiniile care capătă forma unui comportament discriminatoriu, de natură să lezeze demnitatea umană, pot și trebuie restricționate, or consecințele acestora au un impact negativ asupra grupului vizat. Totodată, Consiliul a menționat că datorită capacității politicienilor de a exercita influență asupra unui public larg, aceștia trebuie să de dovadă de un grad mai mare de responsabilitate, să fie precauți la orice exprimare și să nu manifeste un comportament discriminatoriu. Demnitarii de stat și politicienii trebuie să accepte, în mod inevitabil și conștient, verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și din partea publicului. În acest context, Consiliul a subliniat că declarațiile publice ale Președintelui Republicii Moldova nu sunt protejate de o imunitate absolută, fiind pasibile de examinare sub aspectul depășirii limitelor libertății de exprimare, aducând atingere demnității umane și principiului interzicerii discriminării.

Astfel, Consiliul a constatat că afirmațiile denigratoare și violente ale Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon, la adresa unui grup etnic, nu pot contribui la o dezbatere publică capabilă să aducă un progres pozitiv al relațiilor umane.

⁴¹ Decizia din 1 martie 2017 pe cauza 513/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_513_2016_expeditat_depers_7341910.pdf

⁴² Decizia din 23 septembrie 2017 pe cauza 73/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_73_17.pdf

⁴³ Decizia din 31 octombrie 2017 pe cauza 103/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_103_2017.pdf

De asemenea, Consiliul a constatat că afirmațiile Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon prin care persoanele LGBT se exclud din corpul cetățenesc prin refuzul afirmat de reprezentare a acestora în exercitarea celei mai înalte funcții reprezentative din stat, incită la discriminare, ostracizare și la distanță socială.

Totodată, Consiliul a constatat că afirmațiile Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon prin care și-a exprimat revolta cu aluzie la femeile în etate, făcând o comparație nejustificată, nu sunt potrivite climatului social în care femeile sunt sistemic discriminate, ceea ce a intensificat efectul de umilire și de înjosire a femeilor.

Consiliul a recomandat Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon să aducă scuze publice pentru afirmațiile discriminatorii pe criteriu de origine etnică și cele pe criteriul de orientare sexuală, precum și pentru afirmațiile care au lezat demnitatea femeilor în etate. De asemenea, Consiliul a recomandat Președintelui Republicii Moldova Igor Dodon să dea dovadă de mai multă responsabilitate în pozițiile sale publice și să se abțină, pe viitor, de la declarații discriminatorii.

Lezarea demnității umane prin declarații instigatoare la discriminare pe criteriile de etnie și gen a fost reținută în alte cinci cauze.

Într-o situație, Consiliul a constatat că un articol de investigație a fost expus într-o manieră ce vine să confirme prezența unei prejudecăți față de femei, precum că personalitatea și comportamentul acestora ar fi culpabile pentru un eventual viol. Consiliul a notat că prin utilizarea expresiei "cel mai probabil victima și-a tras singurică violatorii în pat" confirmă prezența unei prejudecăți care, indubitabil, afectează demnitatea femeilor.

Consiliul a recomandat⁴⁴ autorului articolului să excludă expresiile ofensatoare care promovează prejudecățile negative despre femei în societate, precum și informațiile inutile despre personalitatea și viața intimă a petiționarei.

În 2017, Consiliul a reamintit că, atunci când este pusă la dispoziția publicului o informație despre un anumit eveniment, trebuie să se evite exprimările care ar putea duce, direct sau indirect, la perpetuarea stereotipurilor, stigmatizarea sau marginalizarea unor persoane sau grupuri de persoane. Consiliul, a notat că utilizarea etniei drept indiciu de căutare nu este altceva decât evidențierea statutului de minoritar în baza originii etnice și servește drept temei pentru luarea deciziilor cu impact disproporționat asupra membrilor comunității minoritare vizate, care nu au nici o legătură cu activitatea infracțională.

⁴⁴ Decizia din 10 februarie 2017 pe cauza 503/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_503_2016-votat_depers_3822692.pdf

Consiliul a recomandat⁴⁵ Direcției de Poliție a mun. Chișinău să excludă din comunicatele de presă sintagmele care fac referire la originea etnică a persoanelor.

Consiliul a subliniat rolul important pe care îl au sursele de informare în promovarea diversității, menționând că moderatorii, în calitatea lor de formatori de opinie, trebuie să fie conștienți de efectele negative ale mesajelor discriminatorii și trebuie să depună maximă diligență atunci când vin cu anumite comentarii în cadrul discuțiilor demarate în eter.

Consiliul a recomandat⁴⁶ moderatorilor emisiunii "Popocorn Show" a postului de radio Jurnal FM să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care au răspândit afirmațiile discriminatorii.

De asemenea, Consiliul a constatat că afirmația unui politician, precum că marea majoritate dintre ruși sunt niște leneși și bețivi, constituie o prejudecată ofensatoare la adresa întregii etnii.

Consiliul a recomandat⁴⁷ dlui Iurie Chirinciuc, să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a răspândit afirmațiile discriminatorii.

Afirmații discriminatorii pe criteriu etnic au fost constatate de către Consiliu și în declarațiile unei persoane pusă în slujba adevărului și a justiției (avocată), care a asociat o întreagă etnie cu un grav fenomen, cel al terorismului.

Consiliul a recomandat⁴⁸ avocatei să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a răspândit afirmațiile discriminatorii.

Obstrucționarea dreptului la vot

Doi rezidenți ai Internatului Psihoneurologic Bădiceni, r-nul Soroca au susținut că li s-a îngrădit dreptul la vot. În acest context, Consiliul a examinat situația a 93 de rezidenți ai Internatului Psihoneurologic Bădiceni, r-nul Soroca care nu și-au putut exercita dreptul la vot la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016. Astfel, Consiliul a notat că prevederile art. 13 lit. b) din Codul electoral, potrivit cărora persoanele care sunt recunoscute incapabile prin hotărâre definitivă a instanței de judecată nu au dreptul de a alege, contravin atât art. 12 și art. 29 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, cât și prevederilor art. 7 din Legea nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, care asigură dreptul tuturor persoanelor cu dizabilități de a participa la vot și a candida pentru sufragii. Consiliul a subliniat că, în practica internațională, dreptul de a vota al acestor persoane nu este limitat, notând că Comitetul ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități insistă ca aceste reglementări să fie anulate, iar persoanele cu dizabilități intelectuale să aibă aceeași

⁴⁵ Decizia din 16 octombrie 2017 pe cauza 88/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_88_17.pdf

⁴⁶ Decizia 6 noiembrie 2017 pe cauza nr.107/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_107_2017-1.pdf

⁴⁷ Decizia din 20 ianuarie 2017 pe cauza nr.497/16, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_497_2016-votat-de-modificat-depers_5381970.pdf

⁴⁸ Decizia din 30 martie 2017 pe cauza nr.01/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_01_2017-votat-depers..pdf

capacitate ca și ceilalți cetățeni, doar să le fie oferit suportul necesar în luarea deciziilor. Totodată, Consiliul a constatat că, din cauza omisiunii de conlucrare între instituțiile de resort pentru actualizarea informațiilor din Registrul de Stat al Alegătorilor s-a cauzat obstrucționarea dreptului la vot pentru 87 de rezidenți la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016.

Consiliul a recomandat⁴⁹ Parlamentului eliminarea restricțiilor în exercitarea dreptului la vot al persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu standardele internaționale în materia nediscriminării.

Impedimente nejustificate la schimbarea numelui pe cale administrativă

O persoană a susținut că Oficiul Stării Civile îi refuză schimbarea numelui de familie. Consiliul, analizând circumstanțele particulare ale cauzei, a stabilit că pentru schimbarea numelui de familie survenită în urma încheierii căsătoriei, prezența antecedentelor penale nu constituie un impediment. Pe când pentru schimbarea numelui de familie pe cale administrativă, prezența antecedentelor penale constituie un impediment. Consiliul a notat că prezența antecedentelor penale prezintă importanță pentru instanța de judecată la stabilirea stării de recidivă și aplicarea corespunzătoare a sancțiunii în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni, la angajare în câmpul muncii, la accederea în anumite profesii. Însă, Consiliul nu a stabilit o justificare obiectivă a limitării posibilității de a-și schimba numele de familie, în cazul în care persoana are antecedente penale. Consiliul a notat că în era digitalizării, schimbările din actele de stare civilă pot fi ușor urmărite și vizualizate, inclusiv în cazul în care se bănuiește că această pârghie este utilizată în scopuri abuzive.

Consiliul a recomandat Ministerului Justiției⁵⁰ să excludă condiția reglementată la pct. 111 lit. b) a Instrucțiunii cu privire modul de înregistrare a actelor de stare civilă nr. 4 din 21 ianuarie 2004, în lumina constatărilor prezentei decizii.

Combaterea holistică a discriminării

Examinând proiectul de Lege pentru ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Consiliul a susținut ratificarea acestui instrument regional. Consiliul a subliniat că Protocolul nr. 12 lărgeste protecția împotriva discriminării asigurată de Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întărește aplicabilitatea legilor și normelor naționale existente și nu atrage după sine un grad sporit de risc din partea statului .

Consiliul a recomandat ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

⁴⁹ Decizia din 29 decembrie 2017 pe cauza nr. 127/17, disponibilă online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_127_2017.pdf

⁵⁰ Decizia din 2 mai 2017 pe cauza nr. 14/17, disponibilă online la: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_14_2017_constatare_votat_expedit.pdf

Accesul la justiție include în sine ideea egalității în drepturi și egalității în oportunități. În acest sens, trebuie analizate toate opțiunile existente, asigurând ca sistemul de justiție să fie accesibil persoanelor cu dizabilități și minorităților lingvistice ruse.

Orice discriminare este percepută de către victimă ca o gravă încălcare a dreptului la demnitate. Mijloacele de informare în masă, presa scrisă și cea electronică trebuie folosite în scop de informare și nu de stigmatizare sau umilire a demnității umane, indiferent de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

Recomandări:

- ❖ Parlamentul Republicii Moldova să ratifice Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
- ❖ Președintele Republicii Moldova Igor Dodon să aducă scuze publice pentru afirmațiile discriminatorii pe criteriu de origine etnică, orientare sexuală, precum și cele care au lezat demnitatea femeilor în etate.
- ❖ Președintele Republicii Moldova Igor Dodon să dea dovadă de mai multă responsabilitate în pozițiile sale publice și să se abțină, pe viitor, de la declarații discriminatorii.
- ❖ Dl Iurie Chirinciuc să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a răspândit afirmațiile discriminatorii.
- ❖ Dna Aurelia Grigoriu să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a răspândit afirmațiile discriminatorii.
- ❖ Direcția de Poliție a mun. Chișinău să excludă din comunicatele de presă sintagmele care fac referire la originea etnică a persoanelor.
- ❖ Moderatorii emisiunii "Popocorn Show" a postului de radio Jurnal FM să aducă scuze publice prin aceleași mijloace de informare în masă prin care au răspândit afirmațiile discriminatorii.
- ❖ Jurnaliștii să evite expresiile ofensatoare care promovează prejudecățile negative despre femei în societate, precum și informațiile inutile despre personalitatea și/sau viața intimă a persoanelor non-publice.
- ❖ Parlamentul să elimine restricțiile în exercitarea dreptului la vot al persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu standardele internaționale în materia nediscriminării.
- ❖ Ministerul Justiției să excludă condiția reglementată la pct. 111 lit. b) a Instrucțiunii cu privire modul de înregistrare a actelor de stare civilă nr. 4 din 21 ianuarie 2004.

2.5. PREVENIREA DISCRIMINĂRII PRIN INTERMEDIUL MECANISMELOR CONVENȚIONALE INTERNAȚIONALE ȘI REGIONALE

În temeiul art. 12 lit.e) al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, Consiliul a prezentat, în 2017, trei rapoarte alternative către mecanismele convenționale ONU.

Astfel, Consiliul a prezentat un raport alternativ către **Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități**, cu ocazia primei revizuri a Republicii Moldova⁵¹. Consiliul a recomandat Statului:

- i. depunerea eforturilor spre eliminarea stereotipurilor și prejudecăților față de persoanele cu dizabilități și diminuarea atitudinilor și comportamentelor ostile;
- ii. dezvoltarea și implementarea unei noi strategii de incluziune a persoanelor cu dizabilități și alocarea resurselor financiare suficiente pentru a asigura accesibilitatea mediului fizic, transporturilor și a mijloacelor de comunicare; implementarea unui mecanism eficient de sancționare a nerespectării standardelor de accesibilitate; refuzul eliberării certificatului de urbanism și a autorizației de construcție în cazul nerespectării în proiectele de construcții a elementelor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități;
- iii. abolirea modelului de substituție în luarea deciziilor și stabilirea modelului de luare a deciziilor sprijinit în conformitate cu prevederile Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități și Comentariul general nr. 1 (2014) a Comisiei pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, precum și asigurarea pentru persoanele cu dizabilități (cu probleme de sănătate mintală) a asistenței juridice calificate de stat în condiții de egalitate cu ceilalți;
- iv. asigurarea unui proces echitabil și a unui recurs efectiv persoanelor cu dizabilități;
- v. asigurarea măsurilor pentru ca persoanele cu dizabilități să aibă acces la serviciile sociale de bază în condiții egale cu celelalte;
- vi. aplicarea sancțiunilor descurajante în privința posturilor de televiziune care încalcă obligația de asigurare (a cel puțin 20 de minute zilnic din timpul de emisii) a accesului persoanelor cu dizabilități auditive la emisiunile televizate de importanță majoră și de actualități, garantat prin interpretarea acestora în limbajul mimico-gestual; asigurarea accesibilității paginilor web ale autorităților publice, în special pentru persoanele slabvăzătoare;
- vii. asigurarea faptului că persoanele cu dizabilități se bucură de dreptul de a întemeia o familie în egală măsură cu ceilalți și dezvoltarea mecanismului prin care să asigure implicarea persoanei cu dizabilități în procesul de luare a deciziilor cu privire la starea sănătății;
- viii. dezvoltarea/extinderea rețelei structurilor și serviciilor de suport educațional în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar, în special a serviciilor de evaluare și asistență psihopedagogică, psihologică și logopedică; asigurarea accesibilității fizice în întreg lanțul educațional; dezvoltarea serviciilor de suport non-educațional în scopul facilitării incluziunii copiilor cu dizabilități: transport specializat pentru deplasarea spre și dinspre instituția de învățământ;

⁵¹ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Consiliu_raport-rom_CRPD-3.pdf

- ix. elaborarea unui sistem de politici de stimulare cuprinzătoare și coordonate, care să vizeze întreg sectorul privat și să fie axat pe persoana cu dizabilități, dar nu pe întreprinderile care aparțin unor asociații;
- x. eliminarea restricțiilor discriminatorii și asigurarea exercitării drepturilor politice de către toate persoanele cu dizabilități;
- xi. concentrarea eforturilor la nivel de țară în vederea asigurării accesului (în sens larg) persoanelor cu dizabilități în locurile unde se desfășoară activități culturale, sportive și recreative;
- xii. colectarea, analiza și diseminarea datelor în conformitate cu Setul de indicatori pentru monitorizarea implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1033 din 08 septembrie 2016.

Un alt raport alternativ a fost expediat către [Comitetul privind Eliminarea Discriminării Rasiale](#) ⁵², în care Consiliul s-a arătat îngrijorat de persistența stereotipurilor și atitudinilor discriminatorii ale populației majoritare față de romi și a recomandat:

- i. implementarea unei politici comprehensive de susținere a populației de etnie romă, asigurarea alocării resurselor corespunzătoare;
- ii. instruirea angajaților organelor afacerilor interne cu privire la aplicarea legislației antidiscriminare și a Convenției.
- iii. ajustarea legislației naționale în vederea asigurării respectării libertății de conștiință, de gândire și de religie tuturor persoanelor;
- iv. ratificarea Cartei Europene a limbilor regionale sau minoritare;
- v. elaborarea și punerea în aplicare a programelor de educație bilingvă și multilingvă, pentru a se asigura că minoritățile pot învăța și pot fi instruite în limba lor maternă și, totodată, asigurarea educației de calitate a limbii de stat;
- vi. adoptarea unui act legislativ de interpretare a prevederilor art. 167 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă prin care să fie specificat expres că limba rusă nu este o limbă străină în Republica Moldova;
- vii. asigurarea accesibilității informației pe paginile web oficiale ale autorităților publice pentru vorbitorii de limbă rusă;
- viii. adoptarea cadrului legal care să asigure protecția împotriva acțiunilor ilegale motivate de ură și prejudecată.

Cel de al treilea raport alternativ⁵³ a fost prezentat [Comitetului pentru drepturile Economice, Sociale și Culturale](#). În baza analizei efectuate, Consiliul a dat următoarele recomandări aferente articolelor din Pact:

- i. modificarea legislației în vigoare în vederea asigurării unei protecții efective victimelor discriminării;
- ii. capacitatea Consiliului cu atribuții de investigare și sancționare, mărirea numărului unităților de personal și salarizarea la nivelul instituției de protecție a drepturilor omului;

⁵² http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/CERD_final_ro_-verificat.pdf

⁵³ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2017/09/raport_ICESCR-rom-1.pdf

- iii. eliminarea prevederilor supraprotective din legislația muncii și promovarea politicilor care să sprijine reconcilierea vieții profesionale cu viața personală în vederea asigurării egalității de gen;
- iv. asigurarea respectării în relațiile de muncă din sistemul administrației publice a principiilor competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și a principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean;
- v. asigurarea prestațiilor sociale în condiții de egalitate pentru toate grupurile care se află în situație analogică;
- vi. alocarea resurselor financiare suficiente pentru a asigura accesibilitatea clădirilor instituțiilor medicale și a altor obiecte de menire socială;
- vii. dezvoltarea unui mecanism de evidență a beneficiarilor de poliță de asigurare medicală independent de alte prestații sociale;
- viii. asigurarea integrării în sistemul educațional a copiilor cu necesități speciale.

În vederea documentării problemelor ce se referă la drepturile omului, o delegație a Consiliului Europei, condusă de Comisarul Europei pentru Drepturile Omului Nils Muižnieks, au întreprins o vizită de lucru la Consiliu, manifestând interesul, cu precădere, pe componente ce se referă la discriminarea pe criteriul de gen, violența în familie și accesul la justiție.

Problemele grupurilor vulnerabile, și anume cele care se referă la discriminarea pe criteriul de etnie, naționalitate, rasă, culoare, limbă au constituit subiectele abordate în cadrul întâlnirii cu delegația Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) și cu Înaltul Comisar pentru drepturile minorităților naționale a OSCE Lamberto Zannier. De asemenea, în cadrul întrevederilor a fost pusă în discuție și problema accesului la justiție a minorităților.

CAPITOLUL III. PROMOVAREA EGALITĂȚII

Una dintre activitățile de bază ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității este promovarea oportunităților egale și a diversității. Sporirea gradului de informare a societății cu privire la fenomenul discriminării este unul dintre obiectivele setate de Consiliul, de la fondarea sa. Atingerea acestui obiectiv este un proces de durată, motiv pentru care an de an, Consiliul depune eforturi pentru sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare. Promovarea unei atitudini tolerante și pozitive față de membrii societății care, din cauza apartenenței lor la anumite grupuri, sunt vulnerabili în fața discriminării, reduce perpetuarea stereotipurilor și prejudecăților în societate, precum și contribuie la educarea populației în spiritul empatiei. Activitățile propuse de Consiliu sunt orientate spre informarea populației cu privire la mecanismul național de protecție împotriva discriminării căruia îi pot fi raportate, de către victime sau martori, cazurile de discriminare.

Provocările Consiliului în activitatea de promovare sunt următoarele:

- atitudini discriminatorii înrădăcinate
- dezinteresul actorilor implicați față de activitățile de instruire în vederea prevenirii discriminării
- resurse financiare insuficiente pentru activitățile de promovare.

Printre factorii care generează aceste probleme, în opinia Consiliului, ar fi:

- perpetuarea atitudinilor stereotipice
- interesul scăzut de implicare din partea societății civile
- perceperea sesiunilor de instruire ca fiind o formalitate
- îngrădirea autonomiei financiare a Consiliului
- austeritate bugetară.

3.1. SESIUNI DE INSTRUIRE ȘI INFORMARE

Activitățile de promovare a egalității și nediscriminării pot avea rezultatul scontat, atunci când mai multe autorități publice și organizații nonguvernamentale sunt deschise spre colaborare și împărtășesc viziunea Consiliului, sprijinind acțiunile sale de informare, prin distribuirea mesajelor promovate de acesta, participarea la evenimente, dar și implicarea în organizarea campaniilor de informare.

Pe parcursul anului 2017, datorită sprijinului reciproc între Consiliu și unele organizații nonguvernamentale, au fost organizate sesiuni de training destinate reprezentanților din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne și altor autorități. Unele activități de instruire au fost susținute exclusiv de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Astfel, în perioada de raportare reprezentanții Consiliului care au participat în calitate de traineri, la instruirea reprezentanților autorităților statului, s-au focusat pe subiecte precum formele și criteriile de discriminare, impactul politicilor publice asupra egalității și cazuistica Consiliului. Reprezentanții administrației publice centrale și locale au fost instruiți în vederea promovării și aplicării principiilor nediscriminării și egalității.

În perioada de referință au fost desfășurate următoarele sesiuni de instruire:

Data instruirii	Tematica	Reprezentant CPEDAE	Participanți
15 februarie	Cadrul instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității în Republica Moldova	Carolina Bagrin	Procurori Judecători
17 februarie	Conceptul discriminării prin prisma Legii 121 cu privire la asigurarea egalității	Olga Bulmaga	Angajații Biroului de probațiune sect. Râșcani, Chișinău
30-31 martie	Impactul politicilor publice asupra egalității	Rodica Jereghi	Reprezentanții Cancelariei de Stat, Ministerului Justiției, Ministerului Educației și altor autorități
26 mai	Consiliu - mecanism de protecție împotriva discriminării	Rodica Jereghi	Medici din cadrul spitalelor de psihiatrie, a centrelor de sănătate mentală
12 iulie	Cazuistica de discriminare pe piața muncii ce a fost examinată de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Andrei Brighidin	Reprezentanți ai sectorului privat (angajatori)
10 august	Prevenire și combaterea discriminării și a hărțuirii sexuale în câmpul muncii	Ian Feldman	Reprezentanți MAI
22 august	Consiliul-mecanism de protecție împotriva discriminării. Prevenirea și combaterea discriminării	Ian Feldman Olga Bulmaga	Angajații Brigăzii 1001 mobil-operative a Departamentului Trupelor de Carabinieri
19 octombrie	Atribuțiile Consiliului. Forme de discriminare	Rodica Jereghi	Reprezentanții autorităților publice locale, asistența socială (Rezina)
29 noiembrie	Prisma Legii 121 cu privire la asigurarea egalității. Remedii și mecanisme naționale de combatere a discriminării	Andrei Brighidin	Asistenți judiciari, grefieri
6 decembrie	Acces la educație fără discriminare	Olga Bulmaga	Cadre didactice, Liceul Spiru Haret (Chișinău)

În perioada 27-31 martie, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, în parteneriat cu Consiliul Europei, a organizat un atelier de lucru privind cele mai bune practici europene cu referire la nediscriminare, pentru a sprijini la nivel național alinierea la standardele juridice ale Cartei Sociale Europene. Atelierul de lucru, la care au participat circa 170 persoane, a fost structurat pentru 5 zile. Au fost prezentate și discutate aspecte juridice legate de nediscriminare în context național, fiind luat în considerație specificul activității fiecărui grup țintă, cum ar fi: lupta împotriva discriminării, libertatea de exprimare, lupta împotriva discursului instigator la ură și infracțiunile motivate de ură, medierea în cazurile de discriminare, discriminarea pe criteriu de etnie etc. Atelierul de lucru în domeniul nediscriminării a fost adresat următoarelor categorii:

27 martie – reprezentanților oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat;

28 martie – managerilor de grădinițe (Ministerul Educației);

29 martie – reprezentanților spitalelor raionale (Ministerul Sănătății);

30 martie – studenților Academiei Militare și ai Academiei de Poliție;

31 martie – comunității de jurnaliști.

În anul 2017, Consiliul a dat curs invitației parvenite de la Agenția de ocupare a forței de muncă și a participat la Forul meseriilor/profesiilor și Târgul locurilor de muncă pentru tineret, ediția a VII-a, oportunitate în care reprezentanții Consiliului au prezentat vizitatorilor funcțiile vacante din cadrul Consiliului. Totodată, aceștia au fost informați cu privire la dreptul lor la nediscriminare în câmpul muncii, precum și cu atribuțiile Consiliului. Prezența în cadrul târgului a organizațiilor care recrutau personal, a creat posibilitatea de discuție directă pe segmentul discriminării în câmpul muncii, între reprezentanții Consiliului și viitorii angajatori. Cu această ocazie, au fost puse la dispoziția angajatorilor Ghiduri, broșuri în vederea eliminării tuturor manifestărilor discriminatorii atât la angajarea în câmpul muncii, cât și în activitatea acestora.

Un alt grup țintă spre care au fost îndreptate sesiunile de informare sunt persoanele ce pot fi potențiale victime ale discriminării. În perioada aprilie-octombrie, în parteneriat cu Organizația HelpAge, au fost organizate sesiuni de informare destinate preponderent persoanelor în etate.

Pornind de la premisa că majoritatea spoturilor elaborate pe parcursul anilor au fost promovate cu precădere în mediul on-line și pe rețele de socializare, în anul 2017, s-a decis direcționarea acestora și către televiziunile locale și regionale pentru ca mesajele Consiliului să ajungă la publicul din mediul rural. În condițiile în care datele statistice relevă faptul că proveniența plângerilor către Consiliu sunt preponderent din mediul urban, în special din Chișinău, a apărut necesitatea de a încuraja și persoanele din mediul rural să se adreseze Consiliului atunci când sunt victime ale discriminării. În acest context, trebuie de remarcat colaborarea cu Consiliul Coordonator al Audiovizualului, membrii căruia, au recomandat posturilor de televiziune aflate sub jurisdicția Republicii Moldova difuzarea, cu titlul gratuit, a spoturilor sociale elaborate de Consiliu. Ca urmare a acestui fapt, în perioada octombrie-decembrie, 20 de canale de televiziune au difuzat spoturile care vin să scoată în evidență adevăratele valori umane față de micile diferențe cu care ne naștem sau pe care le dobândim, îndemnând spre

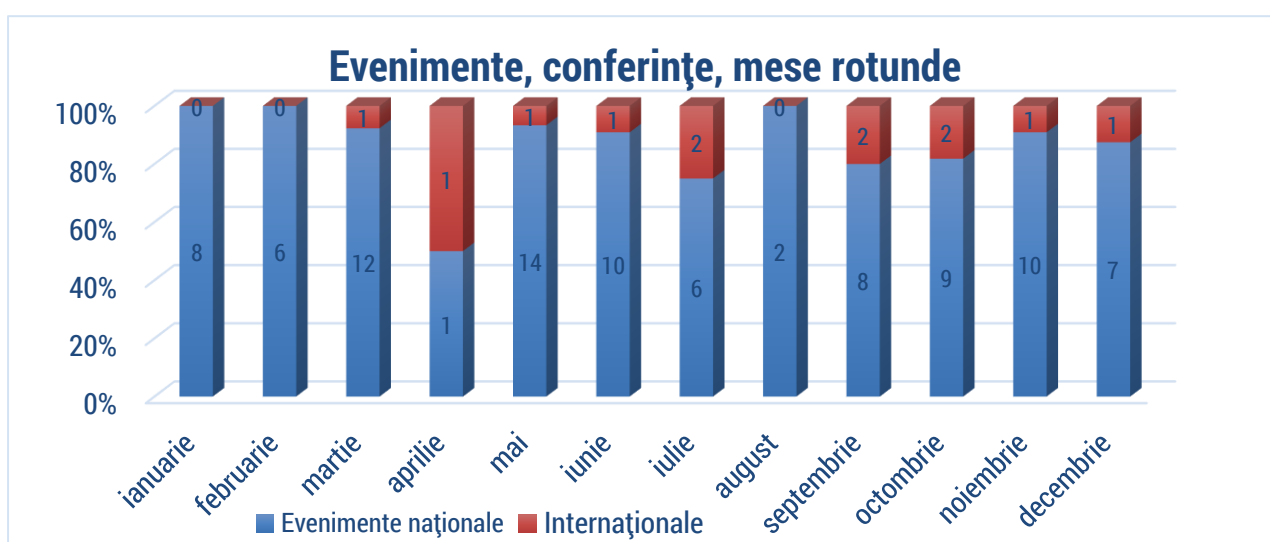
toleranță, acceptare și diversitate. Totodată, spoturile vin să informeze populația despre ce este discriminarea și instrumentele de adresare la Consiliu.

În vederea promovării Consiliului, în perioada de referință a fost elaborată și tipărită broșura trilingvă de prezentare a Consiliului. Broșura expune experiența instituției naționale de prevenire și combatere a discriminării în cadrul campaniilor de informare desfășurate pe parcursul mandatului. Totodată, este publicată misiunea și viziunea Consiliului, pentru ca tot mai multe persoane, instituții naționale și internaționale să interacționeze eficient în atingerea obiectivului, astfel ca orice persoană să-și realizeze drepturile și libertățile indiferent de sex, rasă, culoare, origine etnică, limbă, naționalitate, dizabilitate, orientare sexuală, vârstă, religie sau convingeri, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar și să se bucure de oportunități egale.

3.2. PARTENERIATE STABILE. EVENIMENTE DE PROMOVARE A OPORTUNITĂȚILOR EGALE

În scopul consolidării procesului de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, de prevenire și combatere a fenomenului discriminării, de monitorizare a acestuia, precum și de desfășurare în comun a activităților de instruire, pe parcursul anului au fost stabilite acorduri de colaborare cu Fundația pentru protecția Drepturilor Omului Freedom Moldova, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova.

În perioada de raportare, președintele, membrii și funcționarii din cadrul Consiliului au participat la o serie de evenimente, oportunitate în care au prezentat bunele practici în vederea asigurării egalității, dar și barierele sau provocările cu care se confruntă Consiliul în aspecte ce țin de modificarea prevederilor legislative discriminatorii, precum și necesitatea abilitării Consiliului cu atribuții de investigare și sancționare:

Evenimentele relevante cu participarea reprezentanților Consiliului sunt următoarele:

- Conferința internațională: Rolul societății civile în promovarea principiului nediscriminării (25 ianuarie);

- Conferința națională: Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și a Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, în versiunea ușor de citit, ușor de înțeles (25 ianuarie);
- Conferința națională: Integrarea societății: implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova (16 februarie);
- Audieri publice privind executarea Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (20 februarie);
- Forumul tinerilor: Situația în Republica Moldova cu privire la discriminarea tinerilor prin prisma criteriilor de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri (21 februarie);
- Masa de lucru: Examinarea propunerilor de modificare și completare a reglementărilor în vigoare în vederea eliminării lacunelor existente referitoare la școlarizarea copiilor nevaccinați (3 martie);
- Dezbateri publice: Folosim sau nu formele de feminin pentru profesii și funcții (10 martie);
- Evenimentul public: Revizuirea Republicii Moldova de către Comitetul ONU pentru persoanele cu dizabilități (21 martie);
- Masa rotundă: Prezentarea opiniei și recomandărilor expertului Consiliului Europei cu privire la Codul de etică pentru membrii Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (3 mai);
- Conferința națională: Asigurarea dreptului la educație a copiilor cu dizabilități (8 mai);
- Masa rotundă de reuniune a Comisiei interguvernamentale pentru integrare europeană România-Republica Moldova (19 mai);
- Simpozionul Național: Parcursul reformei sănătății mintale în Republica Moldova (26 mai);
- Reuniunea părților interesate privind susținerea înființării Consiliului Consultativ al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Lansarea Strategiei naționale de comunicare pentru prevenirea discriminării și asigurarea egalității în Republica Moldova (16 iunie);
- Forumul Mediatorilor Comunitari (10 noiembrie);
- Open Day Moldova (CoE, Strasbourg, 4 decembrie);
- Forumul Național al Drepturilor Omului 2017: Revendică-ți drepturile pentru o viață mai bună! (20 decembrie).

În vederea fortificării colaborării cu organizațiile internaționale atât pentru un schimb de bune practici, cât și în vederea consolidării cunoștințelor și capacităților instituționale, pe parcursul anului 2017, Președintele Consiliului Ian Feldman a participat la evenimente organizate la nivel internațional, în domeniul drepturile omului:

- Dialogul Sub-Regional: Fiind LGBTI în Europa de Est (Serbia, Belgrad 22-24 martie);
- Atelierul de lucru: Abilitarea organelor de asigurare a egalității și combaterea violenței împotriva femeilor (Georgia, Tbilisi, 6-7 aprilie);

- Seminarul: Revizuirea recomandării de politică generală ECRI nr. 2: Instituțiile pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național (Franța, Strasbourg, 23-24 mai);
- Școala de vară: Grupuri de risc și Servicii Sociale de suport. Dreptul la Nediscriminare. Ediția a IX-a 2017 (România, Constanța, 10-16 iulie);
- Școala de vară: Metodologia simulărilor de procese (România, Argeș, 16-20 iulie);
- Audierea Republicii Moldova de Comitetul ONU pentru drepturile economice, sociale și culturale (Elveția, Geneva, 21 septembrie);
- Conferința internațională: 10 ani de Equinet (Belgia, Bruxelles, 10-11 octombrie);
- Conferința internațională: Ziua Europeană de luptă împotriva traficului de persoane (Azerbaidjan, Baku, 18 octombrie);
- Evenimentul de lansarea a recomandărilor de la Gratz (Austria, Gratz, 14 noiembrie).

În contextul prezentării evenimentelor internaționale la care a participat Președinte Consiliului Ian Feldman, ținem să menționăm că, pe 11 octombrie 2017, la Adunarea Generală Anuală Equinet (Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate), a avut loc un moment istoric, dat fiind faptul că membrii adunării au votat modificarea Statutului, iar grație acestei decizii, mai multe țări, printre care și Republica Moldova, care nu sunt membre ale Uniunii Europene, vor putea fi membre Equinet. Calitatea de membru va facilita schimbul de informații și experiență între instituțiile pentru egalitate din spațiul european.

Reprezentanții Consiliului și ai Oficiului Avocatului Poporului, împreună cu șeful Oficiului Consiliului Europei – Jose Luis Herrero au efectuat o vizită de studiu, la 6-8 iunie, în Spania. Membrii delegației au avut întrevederi cu reprezentanți ai organizațiilor de protecție a drepturilor omului. Întru preluarea celor mai bune practici și a schimbului de experiență au fost discutate aspecte privind gestionarea și soluționarea plângerilor parvenite, elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor interne de intervenție și monitorizare a încălcărilor drepturilor omului, regulamentele ce stau la baza activității instituțiilor naționale pentru protecția drepturilor omului din Spania.

Dat fiind faptul că interacțiunea dintre societate și autoritățile publice este condiția necesară pentru existența unui stat democratic, la începutul anului a fost organizată, cu implicarea Asociației Presei Independente, o vizită de studiu la Consiliu pentru 20 elevi, precum și profesorii acestora, care au fost desemnați câștigători ai unui concurs de creație literară ce avea drept tematică „Drepturile Omului”. În cadrul sesiunii de informare, participanții au fost familiarizați cu atribuțiile Consiliului, precum și cu platformele create de acesta în vederea depunerii unei plângeri, dar și a unei expertize independente pe cauzele examinate de către Consiliu. Cu această ocazie, Consiliul și-a reiterat poziția că educația în domeniul nediscriminării și protecției drepturilor omului trebuie să înceapă de pe băncile școlii.

Pe parcursul anului, Consiliul și-a concentrat atenția către necesitățile societății și a purtat discuții în vederea identificării soluțiilor pentru asigurarea nediscriminării grupurilor vulnerabile. În acest sens, Consiliul a dat curs inițiativelor privind organizarea întreprinderilor cu reprezentanții societății civile din

toate regiunile țării. Una dintre întâlniri a avut loc la 21 iulie, când mai mulți reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din regiunea transnistreană au venit la Consiliu cu sprijinul Coaliției Nediscriminare.

La 16 iunie, a fost organizată o masă rotundă care a reunit reprezentanți din diferite organizații ale societății civile și autorități, pentru a fi identificat formatul Consiliului Consultativ pe lângă Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și pentru a fi prezentate cele mai bune practici europene, aspecte și soluții specifice contextului Republicii Moldova, precum și modalitățile de lucru ale acestor organisme. Necesitatea creării Consiliului Consultativ a venit la recomandarea expertului Consiliului Europei, în urma analizei Legii nr. 298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Consiliul Consultativ va reprezenta o platformă deschisă și incluzivă, din care va face parte societatea civilă, mediul academic și experți independenți. Acest organism va avea rolul principal de a susține, consulta și asista Consiliul în monitorizarea implementării legislației relevante.

În vederea realizării obiectivului stabilit în Programul de dezvoltare strategică pentru anii 2017-2019, și anume cel de fortificare a colaborării cu Parlamentul, la 22 mai, în contextul Zilelor Parlamentului, a fost organizat atelierul de lucru „Egalitatea de șanse – premisă pentru o societate democratică”, la care au participat studenți interesați de domeniul nediscriminării și respectării drepturilor omului. Sesiunea de instruire a fost susținută de membrul Consiliului Andrei Brighidin și a avut loc în clădirea Parlamentului Republicii Moldova. De ziua internațională a democrației, la Parlament, a fost organizat un nou atelier de lucru, la care au participat 50 de persoane dintre care directori de școli, părinți și studenți. Atelierul „Egalitatea – esența democrației” susținut de Președintele Consiliului Ian Feldman a avut drept obiectiv prezentarea situației la capitolul nediscriminare, în special, în domeniul educației, iar în acest sens au fost reflectate o serie de cauze care vin să contureze existența fenomenului discriminării în educație.

În 2017, Consiliul s-a alăturat Programului ONU pentru diversitate 2016-2018, ediția a II-a, prin care și-a asumat obligația de a promova și respecta egalitatea prin crearea oportunităților de stagii pentru persoanele din grupurile subreprezentate din Republica Moldova. În perioada martie – august, o persoană ce reprezintă minoritatea lingvistică din republică a făcut parte din echipa Consiliului, participând activ la buna organizare a activităților din cadrul Secției promovare oportunități egale. În aceeași secție, pe o perioadă de 2 luni și-a petrecut stagiul și o altă persoană care reprezenta etnia romă.

3.3. PROMOVAREA ACTIVITĂȚII CONSILIULUI ÎN MEDIUL ON-LINE ȘI MASS-MEDIA

Cu suportului financiar al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, a fost elaborat un nou site al Consiliului, care din start avea stabilit obiectivul de a fi accesibil persoanelor cu necesități speciale, dar și celor din grupurile subreprezentate. Site-ul www.egalitate.md este într-un continuu progres, pentru a ajunge să

fie într-un tot accesibil tuturor persoanelor. Printre elementele ce

vin să îmbunătățească accesibilitatea, este opțiunea de scalare a textului, adică selectarea dimensiunii fontului pentru conținutul paginii.

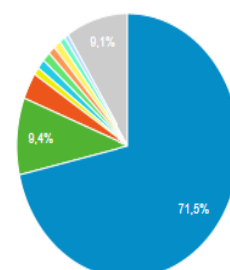
Pentru a putea citi mai ușor de pe dispozitiv, persoanele cu deficiențe de vedere au opțiunea de a folosi textul cu contrast mare. Această funcție setează culoarea textului ca fiind neagră sau albă, în funcție de culoarea originală a textului.

Inversarea culorii schimbă valoarea acestora. Funcția culorii negative va oferi o lizibilitate crescută. Totodată, se poate utiliza și funcția de urmărire a textului, care restrânge spectrul, astfel încât persoana să aibă un spațiu limitat de citire, pentru a nu se crea confuzie și a pierde din vizor textul urmărit.

Pagina Consiliului este creată în versiunea limbii de stat, a limbii ruse și engleze. Totodată, pentru minoritățile lingvistice din țară, dar și pentru vizitatorii site-ului, vorbitori de alte limbi este instalat un program de traducere prin opțiunea Google translate a întregii pagini, astfel cea mai relevantă informație de pe pagina Consiliului poate fi transpusă în circa 90 limbi ale lumii. Datele exportate din pagina analitică a site-ului prezintă următoarea statistică cu privire la țara din care se accesează site-

1.		Moldova	71,48 %
2.		Romania	9,38 %
3.		United States	3,23 %
4.		France	0,91 %
5.		Ukraine	1,19 %
6.		United Kingdom	1,17 %
7.		Turkey	1,02 %
8.		Russia	1,04 %
9.		Germany	0,82 %
10.		Greece	0,64 %

ul Consiliului:

Odată cu definitivarea importantelor lucrări de elaborare a site-ului și în contextul celor 4 ani de la fondarea Consiliului, ziua de 31 iulie 2017 a fost declarată *Ziua ușilor deschise*, prilej oportun de a aduna la o masă de discuții reprezentanții instituțiilor de apărare a drepturilor omului, pentru a fi prezentată situația din țară la capitolul combaterea discriminării și asigurarea egalității. Cu ocazia acestei reuniuni a fost lansată noua pagină web a Consiliului și prezentate noile sale opțiuni. Pagina se va îmbunătăți pe parcurs, fiind create noi opțiuni de accesibilizare a informațiilor, atât pentru minoritățile lingvistice, precum și pentru persoanele cu anumite cerințe speciale.

În scopul informării publicului larg într-un mod transparent, pe parcursul anului, pe site-ul Consiliului www.egalitate.md au fost publicate comunicate de presă cu privire la activitățile și evenimentele desfășurate. Pentru asigurarea transparenței decizionale au fost plasate pe site toate deciziile Consiliului emise ca urmare a cauzelor examinate. Evenimentele organizate de Consiliu, precum și informații ce vin să promoveze asigurarea egalității, a toleranței și diversității au fost distribuite pe

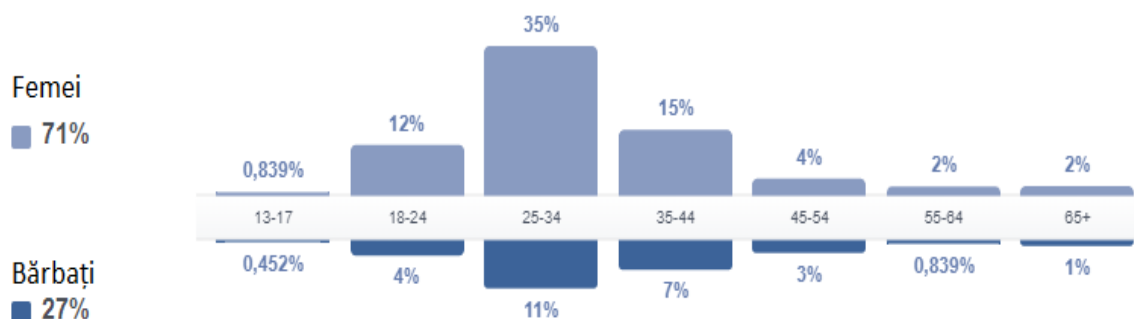
rețelele de socializare. Pe lângă administrarea paginilor de Facebook și Youtube, au fost create noi conturi pe rețeaua LinkedIn și Вконтакте, luînd în considerație rezultatele sondajelor, care reflectă faptul că un număr mare de utilizatori ai acestor pagini sunt persoane care se află în stînga Nistrului, iar Consiliul își propune să asigure egalitate și nediscriminare pentru toate persoanele, indiferent de sex, rasă, culoare, origine etnică, limbă, naționalitate, dizabilitate, orientare sexuală, vîrstă, religie sau convingeri, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

Astfel, pe cea mai populară rețea de socializare Facebook, în perioada de referință, au fost publicate și distribuite 273 postări, care reflectă activitatea Consiliului, precum și materiale ce prezintă grupurile vulnerabile în manieră pozitivă. Dacă e să ne referim la numărul total de aprecieri, până la finele anului 2017, acesta reprezenta un număr de 1550, iar dinamica este prezentată în felul următor:

Informația dezagregată pe sex și vîrstă cu privire la persoanele care apreciază pagina, este reflectată în diagrama de mai jos:

Datele demografice ale persoanelor cărora le place Pagina, pe baza informațiilor despre vîrstă și sex pe care le-au trecut în profilurile lor de utilizator.

Monitorizând aparițiile în mass-media, se constată că informații privind activitatea Consiliului, subiectul autosesizărilor, opinia președintelui și a membrilor, precum și anumite cazuri examinate de către Consiliu prin prisma nediscriminării au fost reflectate în presa din mediul on-line și TV, cu un total de circa 83 apariții.

Asigurarea sinergiei între Consiliul, societate civilă și alte părți interesate, este unul dintre obiectivele prioritare ale Consiliului. De aceea, Consiliul și-a propus să anunțe, în luna martie a fiecărui an, tema și prioritățile pentru anul următor în materie de prevenire, combatere a discriminării și asigurare a egalității. Acest lucru va facilita consolidarea relațiilor interinstituționale și mobilizarea tuturor actorilor implicați întru direcționarea activităților de promovare respectării drepturilor grupurilor vulnerabile.

Recomandări:

- ❖ Parlamentul Republicii Moldova, autoritățile publice, societate civilă să se alăture campaniilor de informare și sensibilizare organizate de Consiliu, prin promovarea și susținerea activităților stabilite.
- ❖ Consolidarea prezenței Consiliului în teritoriu, prin implicarea și colaborarea cu autoritățile publice locale.
- ❖ Edificarea parteneriatelor cu Societatea civilă și antrenarea acesteia în vederea întocmirii expertizelor independente pe marginea cauzelor examinate de Consiliu.

CAPITOLUL IV. ASPECTE SPECIFICE ÎN ACTIVITATEA CONSILIULUI

Provocările specifice în activitatea Consiliul sunt următoarele:

- volum mare de lucru raportat la numărul de unități de personal
- personal insuficient care să asiste membrii Consiliului la exercitarea mandatului
- termenul legal de examinare a plângerilor și notelor de autosesizare restrâns pentru cauzele de o complexitate înaltă
- ambiguitatea procedurii legale de examinare a plângerilor și notelor de autosesizare
- lipsa competențelor funcționale de efectuare a vizitelor de monitorizare și investigare
- inaccesibilitatea sediului Consiliului la necesitățile persoanelor cu dizabilități
- pasivitatea autorităților publice de conlucrare eficientă pe marginea plângerilor și notelor de autosesizare
- rezistența autorităților publice față de recomandările formulate de Consiliul, urmare a constatării situațiilor de discriminare.

Printre factorii care au generat aceste probleme, în opinia Consiliului, ar fi:

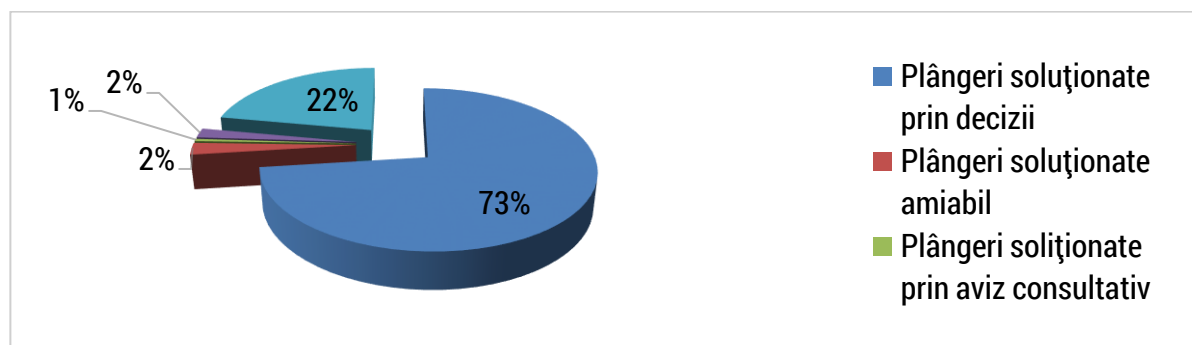
- număr insuficient de unități de personal
- neatractivitatea posturilor de muncă, din cauza salariului nemotivant
- resurse financiare insuficiente
- dependență financiară de Ministerul Finanțelor
- incoerența legislației privind funcționalitatea Consiliului

4.1. GESTIONAREA PLÂNGERILOR

În 2017, Consiliului i-au fost raportate 151 de situații de discriminare, iar nouă cazuri au fost inițiate prin note de autosesizare. În acest an s-a înregistrat o creștere a numărului notelor de autosesizare depuse de membrii Consiliului în comparație cu anul precedent.

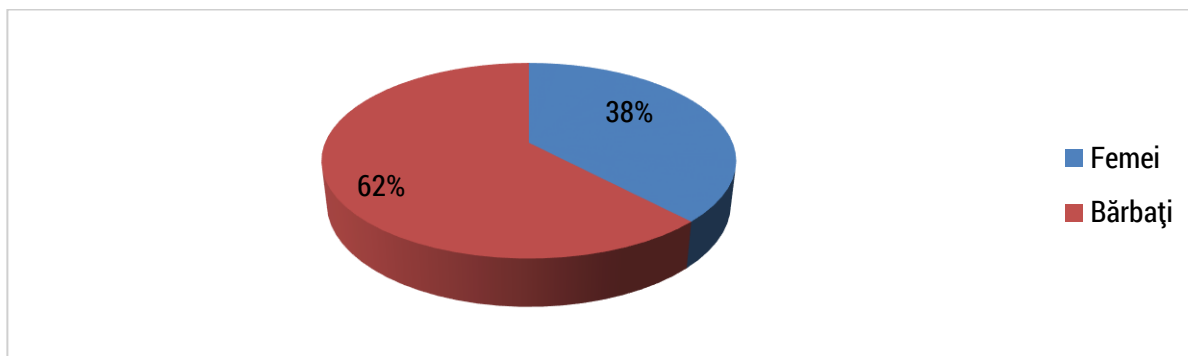
Din numărul total de plângeri examinate, 149 au fost soluționate prin emiterea deciziilor, 3 plângeri au fost retrase de petiționari, 5 au fost soluționate pe cale amiabilă și pe o cauză Consiliul a fost emis un aviz consultativ.

Diagrama nr. 14.. Date statistice privind soluționarea plângerilor și autosesizărilor

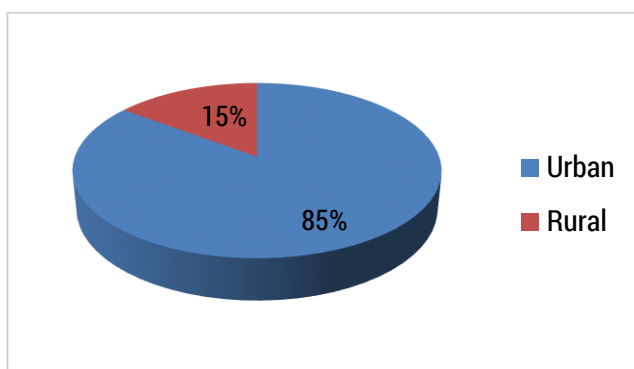
Analiza plângerilor depuse din perspectiva sexului petiționarilor, denotă o subreprezentare a femeilor.

Diagrama nr. 15. Repartizarea plângerilor în funcție de sexul petiționarilor

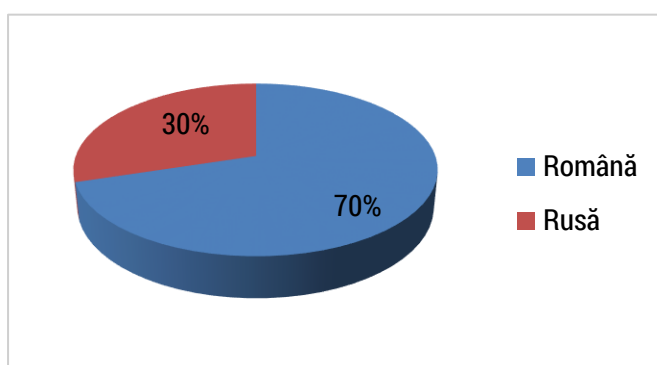
Analiza plângerilor, depuse în 2017, în funcție de domiciliul petiționarilor, denotă că 85% dintre plângeri parvin din mediul urban, astfel menținându-se tendința de subreprezentare a mediului rural în fața Consiliului.

Diagrama nr. 16. Repartizarea plângerilor în funcție de domiciliul petiționarilor

Trebuie de remarcat că 1/3 din plângerile depuse sunt întocmite în limba rusă.

Diagrama nr. 17. Repartizarea plângerilor în dependență de limba în care au fost formulate

Principalul mijloc de depunere a plângerilor, ca și în anii precedenți, rămâne a fi cel personal la sediul Consiliului.

Diagrama nr. 18. Repartizarea plângerilor în funcție de mijlocul de depunere a plângerilor

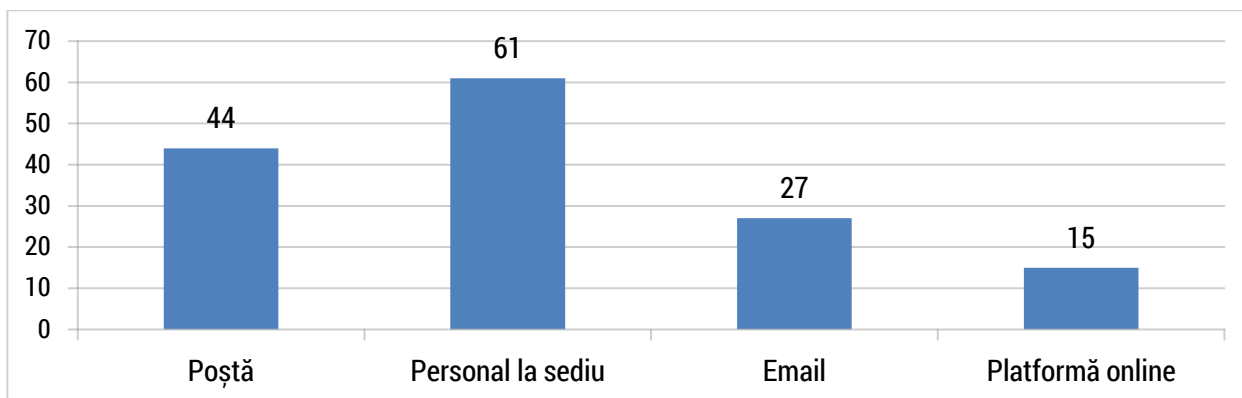
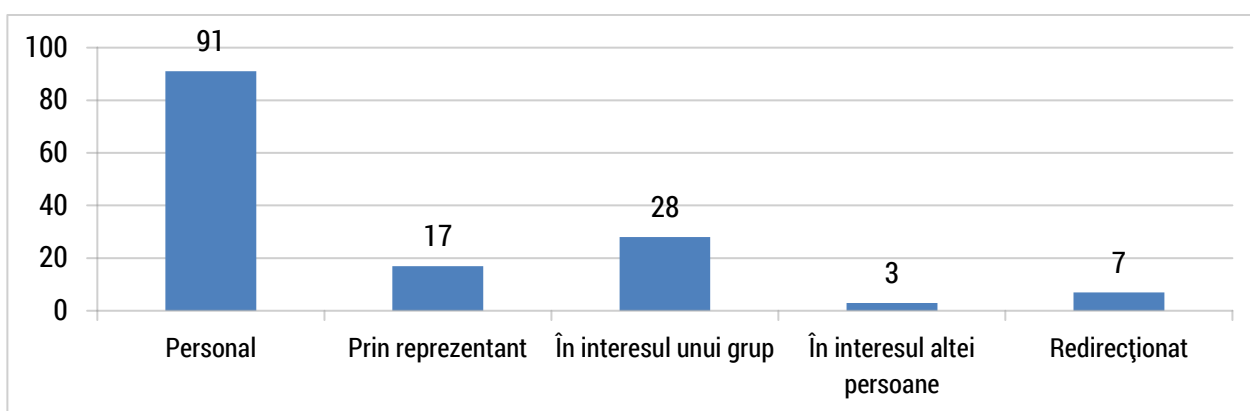
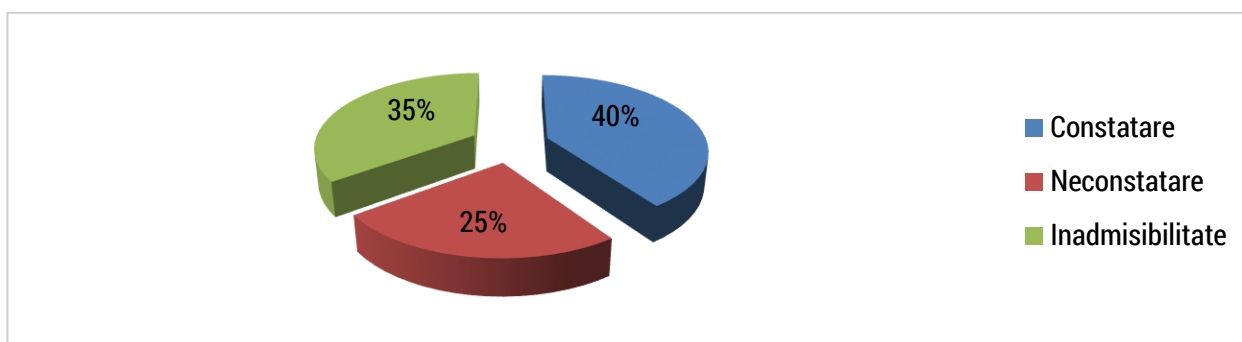

Diagrama nr. 19. Repartizarea plângerilor în funcție de modalitatea de sesizare

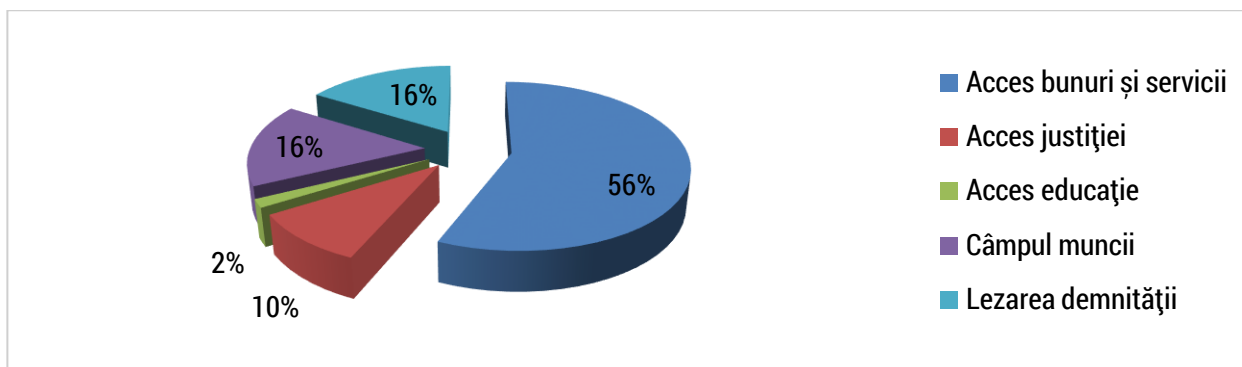
Din cele 149 de decizii emise în anul 2017, faptul discriminării a fost constatat în 62 din acestea, ceea ce reprezintă 40% din totalul deciziilor adoptate. Astfel, se atestă o creștere considerabilă a numărului deciziilor de constatare cu aproximativ 15% mai mult față de anul precedent.

Diagrama nr. 20. Coraportul dintre deciziile emise

Cele mai multe situații de discriminare constatate în 2017 au vizat accesul persoanelor la bunuri și servicii disponibile publicului, tendință ce se păstrează în decursul ultimilor ani. Acestea sunt urmate de deciziile prin care s-a constatat discriminare în relațiile de muncă și cele prin care s-a constatat un comportament discriminatoriu care aduce atingere demnității umane.

Diagrama nr. 16 Domeniile în care s-au manifestat cazurile de discriminare

În perioada de referință, Consiliul a reținut discriminare pe criteriul de dizabilitate în 28 de cazuri, fiind urmate de cazurile în care s-a constatat discriminare pe criteriul de vârstă (10) și gen (9).

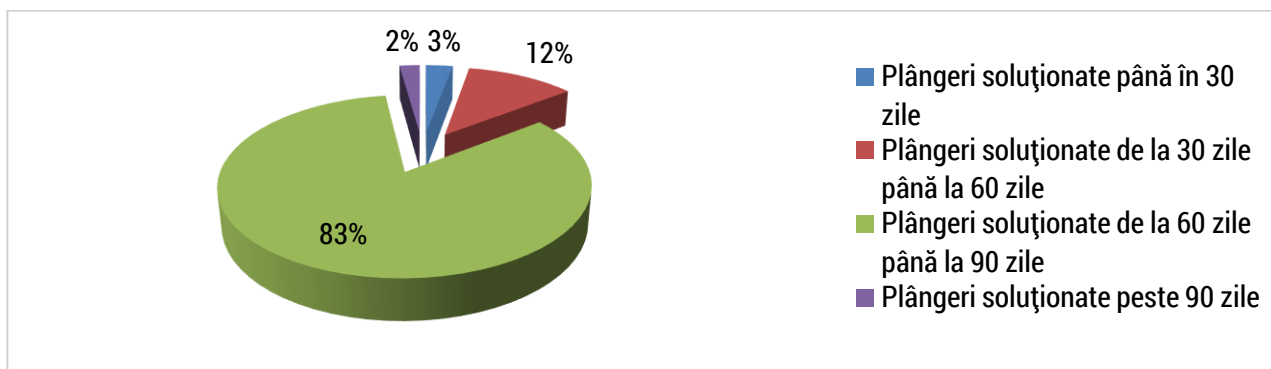
Tabelul nr. 2. Criteriile protejate din perspectiva deciziilor Consiliului (% din deciziile de constatare)

Criterii protejate \ Domenii	Acces la servicii disponibile publicului	Câmpul muncii	Acces la justiție	Lezarea demnității umane	Educație	TOTAL
dizabilitate	27,1	4,3	5,7	1,4	1,4	40,0
vârstă	10,0	2,9	0	1,4	0	14,3
sex/gen	2,9	4,3	1,4	4,3	0	12,9
origine etnică/rasă	0	0	0	7,1	0	7,1
statut social	5,7	0	1,4	0	0	7,1
limbă	2,9	1,4	1,4	0	0	5,7
statut profesional/serviciu	5,7	0	0	0	0	5,7
religie/convingeri	1,4	1,4	0	0	0	2,9
statut HIV+	1,4	0	0	0	0	1,4
loc de reședință/domiciliu	0	1,4	0	0	0	1,4
orientare sexuală	0	0	0	1,4	0	1,4
TOTAL	57,1	15,7	10,0	15,7	1,4	100

Analiza duratei de examinare a plângerilor denotă că 83% sunt soluționate într-un interval cuprins între 60 și 90 de zile. Cu toate acestea, se atestă că în 2% termenul de 90 zile recomandat nu este suficient pentru a acumula și studia totalitatea materialelor necesare pentru soluționarea cauzei. În acest sens,

se propune modificarea termenului, astfel încât, în cazuri de o complexitate înaltă, termenul să poată fi extins.

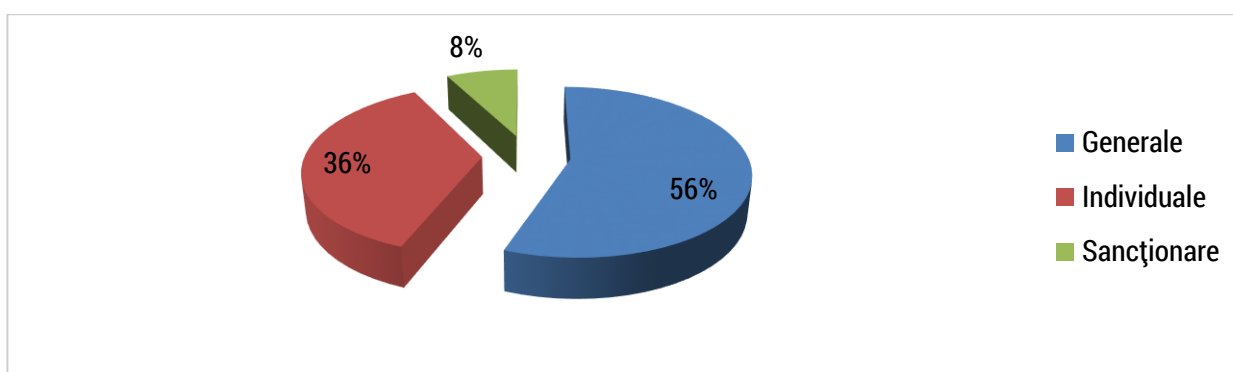
Diagrama nr. 21. Durata examinării plângerilor

4.2. SITUAȚIA PRIVIND GRADUL DE IMPLEMENTARE A RECOMANDĂRILOR FORMULATE ÎN DECIZII

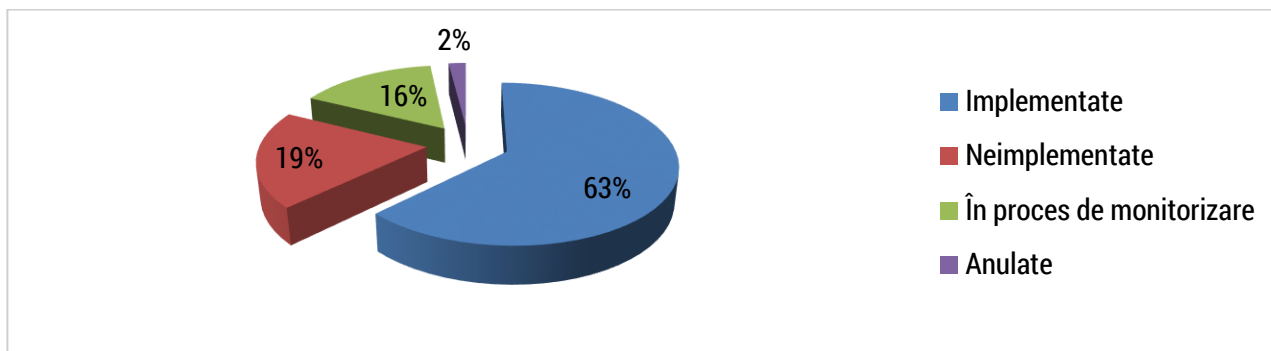
Pe parcursul anului 2017, Consiliul a monitorizat modalitatea implementării recomandărilor formulate prin deciziile emise în anul 2016. Astfel, Consiliul, în 2016, a emis 34 decizii de constatare prin care a formulat 51 de recomandări: 29 recomandări au avut un caracter de ordin general de prevenire a faptelor similare pe viitor, prin modificări legislative sau schimbări de practici sau atitudini prin instruiri corespunzătoare; 19 recomandări au vizat situația particulară a victimelor discriminării, formulate în vederea repunerii persoanei în drepturi; 4 au avut un caracter de sancționare. Consiliul fie a întocmit procese-verbale contravenționale, fie a intervenit pe lângă organele competente cu demersuri de a fi demarate proceduri disciplinare în privința persoanelor care au admis acte de discriminare în activitatea lor.

Grafic, datele pot fi reprezentate în felul următor:

Astfel, în cadrul procesului de monitorizare a recomandărilor formulate prin deciziile emise în 2016 se conturează faptul că, din cele 51 de recomandări, 32 au fost implementate; 8 sunt în proces monitorizare continuă (recomandări de a se evita pe viitor); 1 a fost anulată; 10 sunt considerate neimplementate. Dintre recomandările neimplementate 7 vizează modificări legislative și 3 recomandări de sancționare.

Grafic, datele pot fi reprezentate în felul următor:

Dintre recomandările implementate, Consiliul notează modificarea și completarea prin Legea nr. 188 din 21 septembrie 2017 a art. 186 alin.(1) lit.(c) Codului muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003, fiind exclusă obligativitatea de a se înregistra în decurs de 14 zile calendaristice la Agenția teritorială de ocupare a forței de muncă în calitate de șomer. Această recomandare a fost făcută ca urmare a examinării cauzei nr. 419/16, în vederea acordării pensionarilor încadrați în câmpul muncii a acelorași garanții pecuniare, în caz de lichidare a unității, precum beneficiază restul angajaților.

Consiliul, examinând situația persoanelor care folosesc concediul de îngrijire a copilului și în același timp prestează sporadic unele servicii⁵⁴, a constatat că Casa Națională de Asigurări Sociale stopează plata indemnizației de îngrijire pentru aceste perioade, susținând că, în aceste perioade, beneficiarul indemnizației a obținut venitul asigurat în temeiul contractelor de prestări servicii încheiate, acest fapt fiind interpretat ca angajare la o altă unitate, ceea ce i-a determinat să suspende plata indemnizației. Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei a informat Consiliul că a remis în adresa tuturor Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale, recomandări metodice în vederea eliminării practicilor discriminatorii, pentru a nu admită pe viitor astfel de limitări în drepturi ale beneficiarilor de prestații sociale, în circumstanțele atenționate în decizie.

Consiliul, examinând situația unui tată⁵⁵, a stabilit că, din cauza prevederilor incerte și contradictorii ale Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizației paternale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1245 din 15 noiembrie 2016, nu a putut beneficia efectiv de indemnizație. Consiliul a recomandat excluderea prevederilor contradictorii din Regulament. Prin Hotărârea Guvernului nr. 632 din 14 august 2017 Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizației paternale a fost modificat. Acest fapt a permis extinderea numărului de beneficiari ai acestei indemnizații.

De asemenea, în vederea implementării recomandărilor formulate prin deciziile emise în 2016 s-au realizat următoarele:

⁵⁴ Decizia din 19 ianuarie 2016 pe cauza 340/15, disponibilă online la http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_340_2015_depersonalizat_1489688-1.pdf; Decizia 16 august 2016 pe cauza 427/16, disponibilă online http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_427_2016_constatare_depers_4969759.pdf

⁵⁵ Decizia din 5 decembrie 2016 pe cauza 461/16, disponibilă online la: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_461_2016_constatare_5666196.pdf

- Primăria satului Etulia, raionul Vulcănești a elaborat instrucțiuni clare pentru transportarea copiilor în autocar.
- Direcția de Învățământ a raionului Basarabeasca a conștientizat necesitatea planificării resurselor în vederea instruirii cadrelor didactice de sprijin pentru copiii cu necesități speciale din cadrul Gimnaziului nr. 22 or. Basarabeasca.
- I.M. Orange S.A. a finalizat lucrările de acomodare rezonabilă la necesitățile persoanelor cu dizabilități a magazinelor Orange, situate pe adresa: mun. Chișinău, bd. Moscova 9/1, or. Strășeni, str. Ștefan cel Mare 74A, or. Cahul, str. Republicii 20/14.
- Î.C.S. CSM UNIFORM S.R.L a modificat Regulamentul intern al întreprinderii, care a fost adus la cunoștință tuturor angajaților sub semnătură. Totodată, responsabilii de sectoare și specialistul de recrutare au fost instruiți în domeniul egalității și nediscriminării.
- SRL "AGROLUXER" S.C a modificat conținutul regulilor de acces la serviciile de agrement, excluzând sintagma care nu permitea copiilor cu dizabilități să poată beneficia de aceste servicii.
- SC "PVK-Grup" SRL a demontat imaginea sexistă plasată pe fațada clădirii.
- Vestel&Company SRL a șters imaginile sexiste din rețeaua de socializare și a scos din folosință suporturile de farfurie cu aceste imagini.
- Ministerul Justiției, gradual, a început să completeze versiunea site-lui cu informații în limba rusă.
- Judecătoria Centru mun. Chișinău a radiat hotărârea care conținea date cu caracter personal (statut HIV+) de pe portalul unic al instanțelor de judecată care a fost publicată fără depersonalizare.
- ÎCS "Easy Credit" SRL a dispus ca audiența persoanelor cu dizabilități locomotorii se va petrece la sediul central care este accesibilizat pentru deservirea acestor persoane.

Din analiza datelor referitoare la implementarea recomandărilor formulate prin deciziile emise în 2017, se evidențiază următoarele realizări:

- Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022 (Hotărârea Guvernului nr. 723 din 8 septembrie 2017), obiectivul 6 fiind consacrat asigurării accesibilității la infrastructură, la transporturi, la informație și comunicații pentru persoanele cu dizabilități⁵⁶.
- Substituirea termenului de „invalid” și derivatele acestuia cu „persoană cu dizabilități” din textul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea circulației rutiere nr. 357 din 13 mai 2009 (Hotărârea Guvernului nr. 592 din 24 iulie 2017)⁵⁷.
- Reexaminarea condițiilor specifice referitoare la facilitățile fiscale și vamale instituite în favoarea persoanelor cu dizabilități locomotorii, fiind exclusă condiția referitoare la reutilizarea autoturismelor și extinse modalitățile de obținere a acestora (Legea nr. 288 din 15 decembrie

⁵⁶ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 485/16 din 3 ianuarie 2017

⁵⁷ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 493/16 din 6 ianuarie 2017

2017 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, Art. I, a modificat art. 124 alin. (14) lit. b) din Codul Fiscal).⁵⁸

- Completarea Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii cu prevederi referitoare la dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase (Legea nr. 317 din 22 decembrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii 156/1998)⁵⁹.
- Emiterea dispoziției primăriei nr. 29-d din 12 ianuarie 2018 privind asigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități în spațiile publice ale orașului Chișinău, în special străzile, piețele, pasajele, terenurile de sport, cartierele, curțile blocurilor de locuințe, zonele verzi și alte terenuri cu acces liber⁶⁰.
- Modificarea graficului de muncă al unei infirmiere de către administrația IMSP Spitalul Raional Vulcănești, în conformitate cu convingerile religioase ale acesteia⁶¹.
- Remiterea de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în adresa tuturor structurilor teritoriale de asistență socială și protecție a familie a recomandărilor metodice în vederea respectării prevederilor legale pentru a nu admite limitări în drepturi a beneficiarilor de prestații sociale.⁶²
- Excluderea de către publicația periodică "Timpul de Dimineață" din articolele disputate a informațiilor despre personalitatea și viața intimă a petiționarei⁶³.
- Sancționarea de către Inspekția de Stat în Construcții a SRL „Glorinal” pentru neasigurarea amenajării adecvate a complexului locativ situat pe str. Calea Orheiului 113/1, mun. Chișinău pentru folosirea acestuia de către persoanele cu dizabilități locomotorii⁶⁴.
- Stoparea de către SC "Digla-Stil" SRL a comercializării articolelor vestimentare inscripționate cu mesaje discriminatorii⁶⁵.
- Încadrarea în gradul de dizabilitate și în câmpul muncii a unei persoane cu deficiențe auditive⁶⁶.

4.3. INTERFERENȚA CONSILIULUI CU INSTANȚELE DE JUDECATĂ

În 2017, au fost contestate 17 decizii, dintre care 2 de inadmisibilitate și, respectiv, 15 decizii de constatare. Sistematizând informația în dependență de categoria subiecților care au contestat deciziile Consiliului, se conturează următoarea tendință: 8 decizii de constatare au fost atacate de către autoritățile publice centrale și/sau instituțiile subordonate acestora, și anume de către Ministerul Sănătății, Muncii și protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină; 5 decizii de constatare au fost atacate de către persoane juridice; 2 decizii de constatare de către persoane cu funcții de răspundere; 2 decizii de inadmisibilitate de către persoane

⁵⁸ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 71/17 din 8 septembrie 2017

⁵⁹ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 32/17 din și pe cauza nr. 119/17 din 30 noiembrie 2017

⁶⁰ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 53/17 din 24 iulie 2017

⁶¹ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 102/17 din 26 octombrie 2017

⁶² Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 112/17 din 23 noiembrie 2017

⁶³ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 503/16 din 10 februarie 2017

⁶⁴ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 04/17 din 22 iunie 2017

⁶⁵ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 486/16 din 18 ianuarie 2017

⁶⁶ Recomandare formulată prin decizia emisă pe cauza nr. 10/17 din 25 aprilie 2017

fizice (petiționari). Raportând la numărul deciziilor emise în 2017 (149), se reține că 11,4% din deciziile Consiliului au fost contestate în instanța de judecată.

Totodată, Consiliul a continuat acțiunile de reprezentare pe marginea deciziilor contestate în anii precedenți. În cursul anului 2017, Consiliul a susținut, în instanțele judecătorești, legalitatea a 36 decizii emise. În ceea ce privește controlul de legalitate efectuat de către instanțele judecătorești, în 91,6 % din cauze examinate deciziile Consiliului au fost menținute ca fiind legale și temeinice.

Pe parcursul anului 2017, Consiliul a depus în 3 procese de judecată concluzii în conformitate cu art. 74 Cod de procedură civilă, care aveau ca obiect de examinare constatarea faptului discriminării. Din informațiile comunicate, instanța de judecată a constatat faptul discriminării pe un litigiu.

În partea ce privește întocmirea proceselor – verbale contravenționale, notăm că în 2017 au fost întocmite două procese – verbale de constatare a contravenției. Ambele au fost menținute de către instanța de judecată cu aplicarea sancțiunilor contravenționale. Un proces-verbal contravențional a fost contestat în instanța ierarhic superioară, actualmente se află în proces de rejudecare.

4.4. PROIECTE DERULATE DIN FONDURI EXTERNE

În 2017, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a elaborat proiectul „Prevenirea manifestărilor discriminatorii la elaborarea anunțurilor de angajare în sectorul privat”, în calitate de instituție beneficiară a *Programul de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului*, realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Proiectul și-a stabilit drept scop de a interveni în optica angajatorilor, precum și a responsabililor antrenați în procesul de recrutare, pentru ca aceștia să includă în ofertele de muncă doar condiții esențiale și determinate naturii și specificului activității. Așteptările proiectului s-au axat pe propulsarea unei schimbări în procesul de elaborare a anunțurilor de angajare, determinând o participare echilibrată și fără discriminare a tuturor grupurilor pe piața muncii.

În cadrul proiectului au fost planificate realizarea următoarelor activități:

- Elaborarea studiului privind tendințele discriminatorii prezente în anunțurile de angajare din sectorul privat⁶⁷;
- Elaborarea metodologiei privind formularea recomandărilor de ordin general în vederea prevenirii discriminării;

⁶⁷ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Studiul_web.pdf

- Elaborarea ghidului practic pentru angajatorii din sectorul privat la întocmirea anunțurilor de recrutare⁶⁸;
- Crearea unei platforme on-line de testare a anunțurilor de angajare din perspectiva nediscriminării⁶⁹;
- Instruirea unui grup de 30 de angajatori referitor la modalitățile practice de prevenire a manifestărilor discriminatorii la elaborarea anunțurilor de angajare.

4.5. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ

Articolul 11 al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității prevede că, în activitatea sa, Consiliul este asistat de un aparat administrativ.

Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, aprobat prin Legea nr. 298 din 21 decembrie 2012 prevede că personalul aparatului administrativ al Consiliului acordă membrilor Consiliului asistență organizatorică, informațională, științifico-analitică și asistență de altă natură necesară activității Consiliului.

Politica de resurse umane se bazează pe principii de management modern al resurselor umane în vederea creării, menținerii și dezvoltării în cadrul aparatului administrativ a unui stat de personal profesionist, stabil și imparțial, cu nivel ridicat de competențe.

Pe parcursul anului 2017, au fost organizate concursuri pentru ocuparea a 3 funcții publice vacante din cadrul aparatului administrativ. La concurs au participat un număr de 32 candidați și a fost numită în funcție publică doar o persoană, celelalte nefăcând față cerințelor înaintate.

Ca urmare a analizei activității realizate în 2017 au fost depistate un șir de bariere în realizarea eficientă a funcțiilor Consiliului, condiționate de fluctuația și numărul insuficient de personal.

Fluctuația de personal și dezinteresul față de funcția publică este determinată de nivelul scăzut de salarizare comparativ cu alte autorități publice. Acest fapt creează Consiliului un dezavantaj considerabil, prin reducerea productivității, costuri și timp suplimentar pentru instruirea noilor angajați și drept consecință reducerea performanței instituției.

Majoritatea angajaților instituției au urmat programe de perfecționare profesională, urmărindu-se dezvoltarea abilităților și cunoștințelor în domenii precum: achiziții publice; managementul documentelor în instituțiile publice; formare de formatori; egalitatea de șanse, organizate fie de Academia de Administrare Publică, fie de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP).

Creșterea volumului activităților permanente (creșterea numărului plângerilor depuse, existența a circa 36 de dosare pe rol în instanțele de judecată, elaborarea analizelor din perspectiva standardelor

⁶⁸ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Ghid-practic_pentru-web.pdf

⁶⁹ <http://egalitate.md/verifica-anunt/>

nediscriminării) duc la reiterarea necesității modificării numărului limită a personalului din cadrul aparatului administrativ, ca acesta să ajungă la cel puțin 35 de unități.

4.6. RESURSE FINANCIARE

Pentru anul 2017, pentru necesitățile Consiliului, au fost prevăzute mijloace financiare în cuantum de 3621,3 mii lei din bugetul de stat. Din aceste sume au fost alocate: pentru retribuirea muncii angajaților - 1865,7 mii lei, pentru remunerarea membrilor Consiliului - 324,4 mii lei, pentru achitarea mărfurilor și serviciilor - 122,6 mii lei, pentru achiziționarea mijloacelor fixe - 313,3 mii lei, pentru deplasări peste hotarele țării - 90,0 mii lei.

Nivelul executării bugetului pentru anul 2017 constituie 90 % în sumă de - 3263,8 mii lei, formându-se o economie de 357,5 mii lei. Această economie s-a format în urma nefinanțării următoarelor tipuri de cheltuieli: servicii informaționale, servicii de telecomunicații, servicii de locațiune, servicii de transport.

În 2017, rata deciziilor de inadmisibilitate a scăzut față de anul precedent de la 55% la 35 %, totodată, s-a înregistrat o creștere cu aproximativ 15% a deciziilor de constatare.

Merită de menționat și rezistența sporită din partea autorităților publice centrale în partea ce privește acceptarea și implementarea recomandărilor Consiliului. Din totalul de 17 decizii atacate în instanță, 47% au fost contestate de către autoritățile publice centrale și/sau instituțiile subordonate acestora, și anume de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Posturile de muncă din cadrul aparatului administrativ rămân neatractive pentru specialiștii din domeniul nediscriminării, din cauza salariului nemotivant.

Propuneri:

- ❖ Modificarea numărului limită a personalului din cadrul aparatului administrativ până la cel puțin 35 de unități.
- ❖ Accesibilizarea sediului Consiliului la necesitățile specifice ale persoanelor cu dizabilități cu alocarea resurselor financiare necesare în acest sens.
- ❖ Solicitarea Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești să dezvolte mecanismul de ținere a statisticii judiciare, inclusiv pe litigiile de discriminare deferite direct instanței de judecată.
- ❖ Modificarea termenului de examinare a plângerilor, astfel încât termenul să poată fi extins în cazuri de o complexitate înaltă.

- ❖ Valorificarea oportunităților de atragere a noi fonduri externe și realizarea cu succes a tuturor activităților prevăzute în proiectul "Prevenirea manifestărilor discriminatorii la elaborarea anunțurilor de angajare în sectorul privat".

CAPITOLUL V. RECOMANDĂRI PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI ELIMINĂRII DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURĂRII EGALITĂȚII

Parlamentul Republicii Moldova:

- ❖ Să ratifice Protocolul nr.12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
- ❖ La ajustarea cadrului să țină cont de constatările Consiliului, în partea ce privește eliminarea restricțiilor în exercitarea dreptului la vot al persoanelor cu dizabilități în conformitate cu standardele internaționale în materia drepturilor omului și să înlăture neconcordanțele și lacunele constatate urmare a implementării reformei pensiilor.

Guvernul Republicii Moldova:

- ❖ Să revadă categoriile de persoane care beneficiază de asistență medicală gratuită din partea Statului, astfel încât persoanele neasigurate care îngrijesc de un copil cu vârsta de până la 2 ani, să beneficieze de asistență medicală gratuită.
- ❖ Să reexamineze categoriile prestațiilor sociale supuse indexării, asigurând că prestațiile sociale oferite pentru situații analogice vor fi abordate similar.
- ❖ Să reexamineze condițiile de valabilitate a actelor de identitate pentru persoanele care au renunțat la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, pentru a asigura un tratament egal persoanelor aflate în situații analogice.
- ❖ Să propună modificări corespunzătoare în vederea înlăturării neconcordanțelor și lacunelor constatate urmare a implementării reformei pensiilor, ținând cont de recomandările Consiliului.
- ❖ Să propună modificări corespunzătoare în vederea uniformizării cuantumului prestației sociale acordate pentru participarea la acțiuni de luptă pe timp de pace, evitând măsuri regresive.
- ❖ Să modifice prevederile normative (Hotărârea de Guvern nr. 474 din 20 aprilie 2016), astfel încât să înlăture discrepanța referitoare la categoria persoanelor eligibile de a beneficia de facilități fiscale și vamale la importul unui mijloc de transport.
- ❖ Să implementeze corespunzător politicile privind accesibilizarea mediului fizic, transporturilor, precum și a mediului informațional și comunicațional, incluzând tehnologiile și sistemele informaționale și comunicațiile, conform necesităților persoanelor cu dizabilități.

Președintele Republicii Moldova:

- ❖ Să aducă scuze publice pentru afirmațiile discriminatorii pe criteriu de origine etnică și cele pe criteriul de orientare sexuală, precum și cele care au lezat demnitatea femeilor în etate.
- ❖ Să dea dovadă de mai multă responsabilitate în pozițiile sale publice și să se abțină, pe viitor, de la declarații discriminatorii.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale:

- ❖ Să revizuiască Codul muncii astfel încât să asigure respectarea dreptului la muncă și a drepturilor conexe tuturor persoanelor indiferent de grupul din care face parte (ex. imigranți, cetățeni străini, persoane care au la întreținere copii până la vârsta de 4 ani, etc).
- ❖ Să revizuiască proiectul Legii cu privire la stimularea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj astfel încât să nu admită practici discriminatorii în adresa anumitor grupuri vulnerabile și marginalizate, să introducă indicatorii statistici de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1033 din 08 septembrie 2016; să adapteze lista categoriilor de șomeri care necesită suport suplimentar pe piața muncii la standardele UE; să asigure subvenționarea angajatorilor care angajează pe o perioadă nedeterminată șomeri aflați în oricare dintre categoriile prevăzute de legislație; să stabilească clar semnificația sintagmei "nu realizează venituri" din cuprinsul proiectului, astfel încât să evite discriminarea pe criteriu de avere și domiciliu; să întreprindă măsuri de stimulare a tinerilor ce nu au stagiul de cotizare prin acordarea ajutorului de șomaj, în caz de necesitate;
- ❖ Să inițieze procedura de modificare a legislației aferente exercitării funcției de ales local: primar, viceprimar, președinte și vicepreședinte de raion, care permite încetarea mandatului femeii ce se află în concediu de maternitate, pe motiv de imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, inclusiv pe motiv de boală, mai mult de 4 luni consecutiv.
- ❖ Să pună în aplicare un mecanism în vederea asigurării plății neîntrerupte a pensiei pentru persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă și ulterior au optat pentru o altă categorie de pensie mai avantajoasă.
- ❖ Să reexamineze criteriile de evidență și condițiile de activare/dezactivare a poliței de asigurare medicală, astfel încât, să garanteze că pentru persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă, poliția de asigurare medicală nu va fi dezactivată, dacă ulterior survin schimbări la categoria de pensie.
- ❖ Să instituie și să pună în aplicare un mecanism de ținere a evidenței nominale a tuturor persoanelor cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, astfel încât să asigure că poliția de asigurare medicală nu va fi dezactivată, indiferent de cine este prestatorul pensiei.
- ❖ Să propună modificări corespunzătoare, astfel încât să se prevadă că, la data calculării pensiei pentru perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare (perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani și perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani) se va lua în considerare salariul mediu lunar pe țară.
- ❖ Să propună modificări corespunzătoare, astfel încât, să excludă limita de vârstă pentru perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă asimilată stagiului de cotizare.
- ❖ Să propună modificări corespunzătoare, astfel încât, persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă să se poată pensiona în condiții avantajoase.
- ❖ Să examineze posibilitatea instituirii anumitor modalități de stimulare a partajării concediului de îngrijire a copilului între părinți.

- ❖ Să revizuiască prevederile normative relevante, asigurând un tratament nediscriminatoriu la stabilirea și calcularea pensiei tuturor angajaților din structurile de forță.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării:

- ❖ Să planifice, organizeze și monitorizeze procesul de revizuire a curriculumului școlar la disciplinele obligatorii și opționale, adaptate la necesitățile reale ale elevilor care sunt înmatriculați în școlile auxiliare.
- ❖ Să includă completul de clase a V - IX-a în Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2018-2019, în cadrul școlilor auxiliare.
- ❖ Să asigure că plasarea copiilor cu deficiențe de auz într-o instituție rezidențială să fie ultima opțiune aleasă, prioritară fiind educarea copilului într-o instituție de învățământ general.

Ministerul Justiției:

- ❖ Să excludă condiția reglementată la pct. 111 lit. b) din Instrucțiunea cu privire modul de înregistrare a actelor de stare civilă nr. 4 din 21.01.2004.

Ministerul Economiei și Infrastructurii:

- ❖ Să introducă în condițiile de licențiere a activității de transport rutier de persoane prin servicii regulate cerința deținerii mijloacelor de transport accesibile persoanelor cu dizabilități.
- ❖ Să propună excluderea prevederilor art. 67 alin. (8) lit. b) din Codul transporturilor rutiere.
- ❖ Să ajusteze Regulamentul cu privire la autogări la necesitățile de accesibilizare.

Ministerul Finanțelor:

- ❖ Să modifice legislația fiscală, astfel încât, să elimine prevederile discriminatorii din art. 35 alin.(1) și alin.(2) lit. b) Cod fiscal nr. 1163 -XIII din 24.04.1997.

Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Protecție și Pază de Stat

- ❖ Să inițieze amendamente la legislația aferentă domeniului reglementat, prin care să înlăture vârsta limită de încadrare în serviciu.
- ❖ Să propună modificări ale legislației ce vor duce la reglementarea similară a raporturilor de serviciu în cazul alegerii într-o funcție electivă.

Consiliul Superior al Magistraturii:

- ❖ Să planifice resurse financiare în vederea acomodării rezonabile a instanțelor judecătorești în procesul de evaluare a costurilor aferente înfăptuirii justiției.

Compania Națională de Asigurări în Medicină:

- ❖ Să utilizeze alternativele existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte al Republicii Moldova.

Centrul Republican de Diagnosticare Medicală:

- ❖ Să adopte măsuri care vor facilita accesul efectiv în clădire, asigurând dreptul persoanelor cu dizabilități la servicii medicale în condiții de egalitate cu ceilalți.

Direcția Poliție mun. Chișinău:

- ❖ Să excludă din comunicatele de presă sintagmele care fac referire la originea etnică a persoanelor.

Autorităților publice locale:

- ❖ Să întreprindă acțiuni de amenajare a clădirilor, instalațiilor și încăperilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, precum și acomodarea rezonabilă în cazuri particulare.

Angajatorii

- ❖ Să manifeste un grad avansat de precauție în procesul de recrutare, prin balansarea criteriilor de selecție în dependență de specificul activității.
- ❖ Să instruiască personalul responsabil de recrutare în domeniul nediscriminării.
- ❖ Să se axeze pe oferirea detaliilor în privința specificului activității care urmează a fi desfășurată și mai puțin pe stabilirea cerințelor care ar exclude sau defavoriza anumite persoane.
- ❖ Să fie prudenți la calcularea și achitarea sporului la salariu corespunzător intensității în muncă atinse de către persoanele cu dizabilități, or încadrarea într-un grad de dizabilitate nu presupune automat lipsa intensității în muncă.
- ❖ Să aplice corespunzător și adecvat prevederile privind acomodarea condițiilor de muncă în situații particulare.
- ❖ Să fie vigilenți la solicitările de conciliere a convingerilor religioase cu graficul de muncă.
- ❖ Să aplice nediscriminator prevederile ce țin de premiarea angajaților cu ocazia zilelor de sărbătoare nelucrătoare (inclusiv 8 Martie, Paștele, Crăciunul s.a.).

MASS-MEDIA

- ❖ Sursele de informare în masă să evite situațiile de instigare la discriminare atunci când prezintă publicului o anumită informație despre un anumit eveniment; să excludă exprimări care nu au nici o relevanță informativă, dar care ar putea duce, direct sau indirect, la perpetuarea stereotipurilor, stigmatizarea sau marginalizarea anumitor persoane sau grupuri de persoane, în special pe criteriu de etnie și sex.

CAPITOLUL VI. PRIORITĂȚI

În februarie 2017, Consiliul a adoptat noul Program de dezvoltare strategică pentru perioada 2017-2019. Conform acestuia, Consiliul și-a îndreptat viziunea spre o societate incluzivă în care oamenii își realizează drepturile și libertățile indiferent de sex, rasă, culoare, origine etnică, limbă, naționalitate, dizabilitate, orientare sexuală, vârstă, religie sau convingeri, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar și se bucură de oportunități egale.

Pentru următoarea perioadă de activitate, Consiliul și-a trasat o serie de priorități care vor conduce la atingerea obiectivelor stabilite pe cele mai relevante direcții, și anume în vederea:

❖ Asigurării egalității:

- Întocmirea raportului tematic privind accesibilitatea persoanelor vârstnice la serviciile de sănătate și prestații sociale
- Elaborarea ghidului practic pentru angajatorii din sectorul privat la întocmirea anunțurilor de recrutare

❖ Integrării principiului egalității și nediscriminării:

- Examinarea și influențarea legislației și politicilor publice, din perspectiva egalității și nediscriminării
- Expertizarea proiectelor de acte normative, din perspectiva standardelor nediscriminării
- Elaborarea Regulamentului-cadru cu privire la măsurile de prevenire și combatere a discriminării după criteriul de sex, la nivel de instituții și organizații

❖ Protecției victimelor discriminării:

- Sporirea participării Consiliului în cadrul proceselor de judecată în calitate de intervenient accesoriu sau pentru a depune concluzii
- Monitorizarea și influențarea implementării recomandărilor formulate de Consiliu

❖ Promovării oportunităților egale:

- Organizarea conferinței cu tematica: Legea 121 cu privire la asigurarea egalității – 5 ani în vigoare
- Accesibilizarea informației de pe site-ul Consiliului, pentru necesitățile minorităților etnice și lingvistice

❖ Fortificării durabilității instituționale:

- Asigurarea elaborării proiectului de modificare și completare a cadrului legal ce reglementează activitatea Consiliului
- Elaborarea/revizuirea/definitivarea a cinci proceduri interne pentru desfășurarea activității eficiente și eficace a Consiliului
- Elaborarea și implementarea a cel puțin două cereri de finanțare a inițiativelor de schimbare în domeniul drepturilor omului.

În acest context, Consiliul își propune să-și intensifice eforturile în vederea atingerii obiectivelor stabilite și urmăririi efectelor pozitive ale acestora asupra întregii societăți.